

Ἡροδότου Μουσαι

Ἱστοριῶν τρίτη ἐπιγραφομένη Θάλεια

(ed. A. D. Godley. Cambridge 1920)

Herodotus, *Histories* III (ancient Greek)

1. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν **Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο**, ἄγων καὶ ἄλλους τῶν ἤρχε καὶ Ἑλλήνων Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίνην τοιήνδε· πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα αἶτεε Ἄμασιν θυγατέρα, αἶτεε δὲ ἐκ [συμ]βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος Ἄμασιν ἔπρηξε ταῦτα ὅτι μιν ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἡτρῶν ἀποσπάσας ἀπὸ γυναικός τε καὶ τέκνων ἔκδοτον ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κύρος πέμψας παρὰ Ἄμασιν αἶτεε ἡτρῶν ὀφθαλμῶν ὃς εἶη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. [2] ταῦτα δὴ ἐπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπιος ἐνήγε τῇ συμβουλῇ κελεύων αἰτέειν τὸν Καμβύσεια Ἄμασιν θυγατέρα, ἵνα ἢ δοὺς ἀνίψῳ ἢ μὴ δοὺς Καμβύσει ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἄμασις τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθόμενος καὶ ἀρρωδέων οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσασθαι· εὖ γὰρ ἠπίστατο ὅτι οὐκ ὡς γυναικῶν μιν ἐμελλε Καμβύσει ἐξεῖν ἀλλ' ὡς παλλακῆν. [3] ταῦτα δὴ ἐκλογιζόμενος ἐποίησε τάδε· ἦν Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέως θυγάτηρ κάρτα μεγάλη τε καὶ εὐειδής, μούνη τοῦ οἴκου λελειμμένη, οὐνομα δὲ οἱ ἦν Νίτητις· ταύτην δὴ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῶ ἀποπέμπε ἐς Πέρσας ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα. [4] μετὰ δὲ χρόνον ὡς μιν ἠσπάζετο πατρώθεν ὀνομάζων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἢ παῖς “ὦ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις. ὃς ἐμὲ σοὶ κόσμῳ ἀσκήσας ἀπέπεμψε ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα διδούς, ἐοῦσαν τῇ ἀληθείῃ Ἀπρίεω, τὸν ἐκεῖνος ἐόντα ἑωυτοῦ δεσπότεν μετ' Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς ἐφόνευσεν.” [5] τοῦτο δὴ τὸ ἔπος καὶ αὕτη ἢ αἰτὴ ἐγγενομένη ἤγαγε Καμβύσει τὸν Κύρου μεγάλως θυμωθέντα ἐπ' Αἴγυπτον.

2. Οὕτω μὲν νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκιοῦνται Καμβύσεια, φάμενοί μιν ἐκ ταύτης δὴ τῆς Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι Κύρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα παρὰ Ἄμασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεια. Λέγοντες δὲ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. [2] οὐ μὲν οὐδὲ λέληθε αὐτούς (εἰ γὰρ τινὲς καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ἐπιστάται καὶ Αἰγύπτιοι) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον οὐ σφί νόμος ἐστὶ βασιλεῦσαι γνησίου παρεόντος, αὐτίς δὲ ὅτι Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσει, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς Αἰγυπτίας. ἀλλὰ παρατρέπουσι τὸν λόγον προσποιούμενοι τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενέες εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἔχει.

3. Λέγεται δὲ καὶ ὅδε λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός, ὡς τῶν Περσίδων γυναικῶν ἐσελθοῦσά τις παρὰ τὰς Κύρου γυναικῶν, ὡς εἶδε τῇ Κασσανδάνῃ παρεστεῶτα τέκνα εὐειδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῶ ἐχράτο τῷ ἐπαίνῳ ὑπερθωμάζουσα, ἢ δὲ Κασσανδάνῃ ἐοῦσα τοῦ Κύρου γυνὴ εἶπε τάδε· [2] “τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρα ἐοῦσαν Κύρος ἐν ἀτιμῇ ἔχει, τὴν δὲ ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκτητον ἐν τιμῇ τίθεται.” τὴν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι εἰπεῖν ταῦτα, τῶν δὲ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύσει· [3] “τοιγάρ τοι ὦ μητερ, ἐπεὶ ἐγὼ γένωμαι ἀνήρ, Αἰγύπτου τὰ μὲν ἄνω κάτω θήσω, τὰ δὲ κάτω ἄνω.” ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναικῶν ἐν θώματι γενέσθαι τὸν δὲ διαμνημονεύοντα οὕτω δὴ, ἐπεῖτε ἀνδρῶθη καὶ ἔσχε τὴν βασιληίην, ποιήσασθαι τὴν ἐπ' Αἴγυπτον στρατηίην.

4. Συνήνεκε δὲ καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρήγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπιστράτευσιν ταύτην· ἦν τῶν ἐπικούρων [τῶν] Ἀμάσιος ἀνὴρ γένος μὲν Ἀλικαρνησοεύς, οὐνομα δὲ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανός καὶ τὰ πολεμικὰ ἀλκιμος. [2] οὗτος ὁ Φάνης μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι ἐκδιδρῆσκει πλοῖῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσει ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου οὐ μικροῦ ἐπιστάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις σπουδῆν ποιεῦμενος ἐλεῖν, μεταδιώκει δὲ τῶν εὐνοῦχων τὸν πιστότατον ἀποστείλας τριηρεῖ κατ' αὐτόν, ὃς αἰρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίη γὰρ μιν περιήλθε ὁ Φάνης. [3] καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυλάκους ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὀρμημένῳ δὲ στρατεύεσθαι Καμβύσει ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἀπορέοντι τὴν ἔλασιν, ὅπως τὴν ἀνυδρον διεκπερᾷ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τὰ ἄλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα, ἐξηγέεται δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε παραινέων, πέμψαντα παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι τὴν διέξοδόν οἱ ἀσφαλέα παρασχεῖν.

5. Μούνη δὲ ταύτη εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὖρων τῶν Καδύτιος πόλιος [ἦ] ἐστὶ Σύρων τῶν Παλαιστίνων καλεομένων· [2] ἀπὸ δὲ Καδύτιος εὐούσης πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, Σαρδίων οὐ πολλῶν ἐλάσσονος, ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἐπὶ θαλάσσης μέχρι Ἰηνύσου πόλιος ἐστὶ τοῦ Αἰγυπτίου, ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου αὐτὴς Σύρων μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν· [3] ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρῦθαι, ἀπὸ ταύτης ἤδη Αἴγυπτος. τὸ δὴ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος καὶ Κασίου τε ὄρος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, ἐὼν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χωρίον ἀλλὰ ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδόν, **ἄνυδρον ἐστὶ δεινῶς.**

6. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον ναυτιλλομένων ἐννενώκασιν, τοῦτο ἔρχομαι φράσω. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης καὶ πρὸς ἐκ Φοινίκης κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου δις τοῦ ἔτεος ἐκάστου, καὶ ἐν κεράμιον οἴνηρον ἀριθμῶ κεινὸν οὐκ ἔστι ὡς λόγῳ εἰπεῖν ιδέσθαι. [2] κοῦ δῆτα, εἴποι τις ἄν, ταῦτα ἀναισιμοῦται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω. δεῖ τὸν μὲν δήμαρχον ἕκαστον ἐκ τῆς ἐωυτοῦ πόλιος συλλέξαντα πάντα τὸν κέραμον ἄγειν ἐς Μέμφιν, τοὺς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνυδρα τῆς Συρίας κομίζειν πλήσαντας ὕδατος. οὕτω ὁ ἐπιφοιτῶν κέραμος καὶ ἐξαιρεόμενος ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τὸν παλαιὸν κομίζεται ἐς Συρίην.

7. Οὕτω μὲν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβολὴν ταύτην παρασκευάσαντες ἐς Αἴγυπτον, κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα σάξαντες ὕδατι, ἐπειτέ τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον. [2] τότε δὲ οὐκ ἐόντος κω ὕδατος ἐτοίμου, Καμβύσης πυθόμενος τοῦ Ἀλικαρνησέος ξείνου, πέμψας παρὰ τὸν **Ἀράβιον** ἀγγέλους καὶ δεηθεὶς τῆς ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ.

8. **Σέβονται δὲ Ἀράβιοι πίστις ἀνθρώπων** ὅμοια τοῖσι μάλιστα. ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῶδε· τῶν βουλομένων τὰ πιστὰ ποιέεσθαι ἄλλος ἀνὴρ, ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἐστεῶς, λίθῳ ὅξεί τὸ ἔσω τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς δακτύλους τοὺς μεγάλους ἐπιτάμνει τῶν ποιευμένων τὰς πίστις, καὶ ἔπειτα λαβὼν ἐκ τοῦ ἱματίου ἐκατέρου κροκύδα ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ κειμένους λίθους ἑπτὰ· τοῦτο δὲ ποιέων ἐπικαλέει τε τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην. [2] ἐπιτελέσαντος δὲ τούτου ταῦτα, ὁ τὰς πίστις ποιησάμενος τοῖσι φίλοις παρεγγυᾷ τὸν ξείνον ἢ καὶ τὸν ἀστόν, ἣν πρὸς ἀστόν ποιέηται· οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτοὶ τὰς πίστις δικαιοῦσι σέβεσθαι. [3] Διόνυσον δὲ θεῶν μόνον καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγέονται εἶναι, καὶ τῶν τριχῶν τὴν κουρὴν κείρεσθαι φασὶ κατὰ περ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι· κείρονται δὲ περιτροχάλα, ὑποξυρῶντες τοὺς κροτάφους. ὀνομάζουσι δὲ τὸν μὲν **Διόνυσον Ὀροτάλτ**, τὴν δὲ **Οὐρανίην Ἀλιλάτ**.

9. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοις τοῖσι παρὰ Καμβύσεω ἀπιγμένοις ἐποίησατο ὁ Ἀράβιος, ἐμχανάτο τοιάδε· ἀσκούς καμήλων πλήσας, ὕδατος ἐπέσαξε ἐπὶ τὰς ζωὰς τῶν καμήλων πάσας, τοῦτο δὲ ποιήσας ἤλασε ἐς τὴν ἄνυδρον καὶ ὑπέμενε ἐνθαῦτα τὸν Καμβύσεω στρατόν. [2] Οὗτος μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων εἴρηται, δεῖ δὲ καὶ τὸν ἡσσαν πιθανόν, ἐπεὶ γε δὴ λέγεται, ῥηθῆναι. Ποταμὸς ἐστὶ μέγας ἐν τῇ Αἰγυπτίῳ τῷ οὐνομα Κόρυς, ἐκδιδοὶ δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν· [3] ἀπὸ τούτου δὴ ὦν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ῥαψάμενον [τῶν] ὠμοβοέων καὶ [τῶν] ἄλλων δερμάτων ὀχετὸν μήκει ἐξικνεύμενον ἐς τὴν ἄνυδρον, ἀγαγεῖν διὰ δὴ τούτων τὸ ὕδωρ, ἐν δὲ τῇ, ἄνυδρῳ μεγάλας δεξαμενάς ὀρύξασθαι, ἵνα δεκόμενοι τὸ ὕδωρ σώζωσι [4] (ὁδὸς δ' ἐστὶ δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἄνυδρον), ἄγειν δὲ μιν δι' ὀχετῶν [τριῶν] ἐς τριεὶς χωρία.

10. Ἐν δὲ τῷ **Πηλουσίῳ** καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου ἐστρατοπεδεύετο **Ψαμμήνιτος** [Ψαμμήτιχος] ὁ **Ἀμάσιος παῖς** ὑπομένων Καμβύσεα. [2] Ἄμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζῶντα Καμβύσης ἐλάσας ἐπ' Αἴγυπτον, ἀλλὰ **βασιλεύσας ὁ Ἄμασις τέσσερα καὶ τεσσεράκοντα ἔτα ἀπέθανε**, ἐν τοῖσι οὐδὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον προήγημα συνηείχθη. ἀποθανῶν δὲ καὶ ταριχευθεὶς ἐτάφη ἐν τῇσι ταφῆσι [τῆσι] ἐν τῷ ἰρῶ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. [3] ἐπὶ Ψαμμήνιτου δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγιστον δὴ ἐγένετο· ὕσθησαν γὰρ Θῆβαι αἱ Αἰγύπτια, οὔτε πρότερον οὐδαμὰ ὕσθεισαι οὔτε ὕστερον τὸ μέχρι ἐμεῦ, ὡς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὕεται τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου τὸ παράπαν· ἀλλὰ καὶ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψακάδι.

11. Οί δὲ Πέρσαι ἐπέιτε διεξελάσαντες τὴν ἀνδρῶν ἴζοντο πέλας τῶν Αἰγυπτίων ὡς συμβαλέοντες, ἐνθαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου, ἔόντες ἄνδρες Ἕλληνες τε καὶ Κῆρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνη ὅτι στρατὸν ἤγαγε ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε· [2] ἦσαν τῷ Φάνη παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλελειμμένοι, τοὺς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς ὄψιν τοῦ πατρὸς κρητῆρα ἐν μέσῳ ἔστησαν ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων, μετὰ δὲ ἀγινέοντες κατὰ ἓνα ἕκαστον τῶν παίδων ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα. [3] διὰ πάντων δὲ διεξελθόντες τῶν παίδων οἶνόν τε καὶ ὕδωρ ἐσεφόρεον ἐς αὐτόν, ἐμπιόντες δὲ τοῦ αἵματος πάντες οἱ ἐπίκουροι οὕτω δὴ συνέβαλον. μάχης δὲ γενομένης καρτερῆς καὶ πεσόντων [ἐξ] ἀμφοτέρων [τῶν στρατοπέδων] πλήθει πολλῶν ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι.

12. Θῶμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος παρὰ τῶν ἐπιχωρίων· τῶν γὰρ ὀστέων περικεχυμένων χωρὶς ἑκατέρων τῶν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων (χωρὶς μὲν γὰρ τῶν Περσέων ἔκειτο τὰ ὀστέα, ὡς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχάς, ἐτέρωθι δὲ τῶν Αἰγυπτίων), αἱ μὲν τῶν Περσέων κεφαλαί εἰσι ἀσθενέες οὕτω ὥστε, εἰ θέλεις ψήφῳ μούνη βαλεῖν, διατετρανέεις, αἱ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὕτω δὴ τι ἰσχυραί, μόγις ἂν λίθῳ παίσας διαρρήξαις. [2] αἴτιον δὲ τούτου τόδε ἔλεγον, καὶ ἐμέ γ' εὐπετέως ἔπειθον, ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν αὐτίκα ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι ξυρῶνται τὰς κεφαλὰς καὶ πρὸς τὸν ἥλιον παχύνεται τὸ ὀστέον. [3] τῷτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ μὴ φαλακροῦσθαι αἰτιὸν ἐστίν· Αἰγυπτίων γὰρ ἂν τις ἐλαχίστους ἴδοιτο φαλακροὺς πάντων ἀνθρώπων. [4] τούτοισι μὲν δὴ τοῦτο ἐστὶ αἴτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλὰς, τοῖσι δὲ Πέρσησι ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλὰς, αἴτιον τόδε· σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς πῖλους τιάρας φορέοντες. ταῦτα μὲν νυν τοιαῦτα [ἔόντα εἶδον]. εἶδον δὲ καὶ ἄλλα ὅμοια τούτοισι ἐν Παπρήμι τῶν ἄμα Ἀχαιμένει τῷ Δαρείου διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρῳ τοῦ Λίβυος.

13. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς μάχης ὡς ἐτράποντο, ἔφευγον οὐδενὶ κόσμῳ. κατειληθέντων δὲ ἐς Μέμφιν, ἔπεμπε ἀνὰ ποταμὸν Καμβύσης νέα Μυτιληναῖν κήρυκα ἄγουσαν ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην προκαλούμενος Αἰγυπτίους. [2] οἱ δὲ ἐπέιτε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν **Μέμφιν**, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ τοῦ τείχεος τὴν τε νέα διέφθειραν καὶ τοὺς ἄνδρας κρεουρῶν δὸν διασπάσαντες ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος. [3] καὶ Αἰγύπτιοι μὲν μετὰ τοῦτο πολιορκούμενοι χρόνῳ παρέστησαν, οἱ δὲ προσεχέες **Λίβυες** δείσαντες τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον γεγονότα παρέδωσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητὶ καὶ φόρον τε ἐτάξαντο καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὡς δὲ **Κυρηναῖοι** καὶ **Βαρκαῖοι**, δείσαντες ὁμοίως καὶ οἱ Λίβυες, [ἕτερα] τοιαῦτα ἐποίησαν. [4] Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Λιβύων ἐλθόντα δῶρα φιλοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα μεμφθείς, ὡς ἐμοὶ δοκέει, ὅτι ἦν ὀλίγα· (ἔπεμψαν γὰρ δὴ πεντακοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι)· ταύτας δρασσόμενος αὐτοχειρὶ διέσπειρε τῇ στρατιῇ.

14. Ἡμέρη δὲ δεκάτη ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον ἐπὶ λύμῃ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων **Ψαμμῆνιτον**, **βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ**, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειράτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ποιέων τοιάδε· [2] στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλητῇ ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὕδρηιον, συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέως. [3] ὡς δὲ βοῆ τε καὶ κλαυθμῷ παρήσαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀντεβῶν τε καὶ ἀντέκλαιον ὀρώντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμῆνιτος προῖδων καὶ μαθὼν ἔκυψε ἐς τὴν γῆν. [4] παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δευτέρᾳ οἱ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχόντων, τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους· [5] ἦγοντο δὲ ποιήν τίσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηί. ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλῆιοι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. [6] ὁ δὲ ἰδὼν παρεξίοντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἠγεόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιούντων, τῷτὸ ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. [7] παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεκε ὥστε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων ἔχοντά τε οὐδὲν εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιῇ, παριέναι Ψαμμῆνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμμῆνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἐταῖρον ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν. [8] ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἱ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ Καμβύση ἐσήμαινον. θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιούμενα, πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν λέγων τάδε. [9] “δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμῆνιτε, εἰρωτᾷ δι' ὅτι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα οὐτε

ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυσας, τὸν δὲ πτωχὸν οὐδὲν σοὶ προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας,.. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσιδε. [10] “ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκῆια ἦν μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου πένθος ἄξιον ἦν δακρῦν, ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσῶν ἐς πτωχήν ἀπίκται ἐπὶ γήραος οὐδῶ,.. καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου εὖ δοκέειν σφι εἰρησθαι, [11] ὡς [δὲ] λέγεται ὑπ' Αἰγυπτίων, δακρῦν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύση ἐπ' Αἰγυπτους), δακρῦν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας· αὐτῶ τε Καμβύση ἐσελθεῖν οἶκτον τινά, καὶ αὐτίκα κελεύειν τὸν τέ οἱ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σώζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἑωυτόν.

15. Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον αὐτοῦ οἱ μετιόντες οὐκέτι περιέοντα ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα, αὐτὸν δὲ Ψαμμῆνιτον ἀναστήσαντες ἦγον παρὰ Καμβύσεα· [2] ἔνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίαιον. εἰ δὲ καὶ ἠπιστήθη μὴ πολυπρηγμονέειν, ἀπέλαβε ἂν Αἴγυπτον ὥστε ἐπιτροπεύειν αὐτῆς, ἐπεὶ τιμᾶν ἐώθασι Πέρσαι τῶν βασιλέων τοὺς παῖδας· τῶν, εἰ καὶ σφέων ἀποστέωσι, ὅμως τοῖσι γε παισὶ αὐτῶν ἀποδιδούσι τὴν ἀρχήν. [3] πολλοῖσι μὲν νυν καὶ ἄλλοισι ἐστὶ σταθμώσασθαι ὅτι τοῦτο οὕτω νενομίσασθαι ποιεῖν, ἐν δὲ καὶ τῶ τε Ἰνάρω παιδί Θαννύρα, ὃς ἀπέλαβε τὴν οἱ ὁ πατήρ εἶχε ἀρχήν, καὶ τῶ Ἀμυρταίου Πανσίρι· καὶ γὰρ οὗτος ἀπέλαβε τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχήν. Καίτοι Ἰνάρω γε καὶ Ἀμυρταίου οὐδαμοὶ κω Πέρσας κακὰ πλέω ἐργάσαντο. [4] νῦν δὲ μηχανώμενος κακὰ ὁ Ψαμμῆνιτος ἔλαβε τὸν μισθόν· ἀπιστὰς γὰρ Αἰγυπτίους ἤλω· ἐπεῖτε δὲ ἐπάιστος ἐγένετο ὑπὸ Καμβύσεω, αἶμα ταύρου πίων ἀπέθανε παραχρηῖμα. οὕτω δὴ οὗτος ἐτελεύτησε.

16. Καμβύσης δὲ ἐκ Μέμφιος ἀπύκετο ἐς Σάιν πόλιν, βουλόμενος ποιῆσαι τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεῖτε γὰρ ἐσηλθε ἐς τὰ τοῦ Ἀμάσιος οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσιος νέκυν ἐκφέρειν ἔξω· ὡς δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ἐγένετο, μαστιγοῦν ἐκέλευε καὶ τὰς τριχὰς ἀποτίλλειν καὶ κεντοῦν τε καὶ τᾶλλα πάντα λυμαινεσθαι. [2] ἐπεῖτε δὲ καὶ ταῦτα ἔκαμον ποιεῦντες (ὁ γὰρ δὴ νεκρὸς ἄτε τεταριχευμένος ἀντεῖχέ τε καὶ οὐδὲν διεχέετο), ἐκέλευσέ μιν ὁ Καμβύσης κατακαῦσαι, ἐντελλόμενος οὐκ ὅσια· Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζουσι εἶναι πῦρ. [3] τὸ ὦν κατακαίειν γε τοὺς νεκροὺς οὐδαμῶς ἐν νόμῳ οὐδετέροισι ἐστὶ, Πέρσησι μὲν δι' ὃ περ εἴρηται, θεῶν οὐ δίκαιον εἶναι λέγοντες νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπου· Αἰγυπτίοισι δὲ νενόμισται πῦρ θηρίον εἶναι ἔμφυχον, πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν τὰ περ ἂν λάβῃ, πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς συναποθνήσκειν τῶ κατεσθιομένῳ. [4] οὐκὼν θηρίοισι νόμος οὐδαμῶς σφι ἐστὶ τὸν νέκυν διδόναι, καὶ διὰ ταῦτα ταριχεύουσι, ἵνα μὴ κείμενος ὑπὸ εὐλέων καταβρωθῆ. οὕτω οὐδετέροισι νομιζόμενα ἐνετέλλετο ποιεῖν ὁ Καμβύσης. [5] ὡς μέντοι, Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἄμασις ἦν ὁ ταῦτα παθὼν, ἀλλὰ ἄλλος τις τῶν Αἰγυπτίων ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι, τῶ λυμαινόμενοι Πέρσαι ἐδόκεον Ἀμάσι λυμαινεσθαι. [6] λέγουσι γὰρ ὡς πυθόμενος ἐκ μαντηίου ὁ Ἄμασις τὰ περὶ ἑωυτὸν ἀποθανόντα μέλλοντα γίνεσθαι, οὕτω δὴ ἀκεόμενος τὰ ἐπιφερόμενα τὸν μὲν ἀνθρώπον τοῦτον τὸν μαστιγωθέντα ἀποθανόντα ἔθαψε ἐπὶ τῆσι θύρῃσι ἐντὸς τῆς ἑωυτοῦ θήκης, ἑωυτὸν δὲ ἐνετείλατο τῶ παιδί ἐν मुखῶ τῆς θήκης ὡς μάλιστα θεῖναι. [7] αἱ μὲν νυν ἐκ τοῦ Ἀμάσιος ἐντολαὶ αὐταὶ αἱ ἐς τὴν ταφήν τε καὶ τὸν ἀνθρώπον ἔχουσαι οὐ μοι δοκέουσι ἀρχὴν γενέσθαι, ἀλλὰ δ' αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμνοῦν.

17. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύσατο τριφασίας στρατηίας, ἐπὶ τε Καρχηδονίους καὶ ἐπὶ Ἀμμωνίους καὶ ἐπὶ τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ· [2] βουλευομένῳ δὲ οἱ ἔδοξε ἐπὶ μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν στρατὸν ἀποστέλλειν, ἐπὶ δὲ Ἀμμωνίους τοῦ πεζοῦ ἀποκρίναντα, ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας κατόπτας πρῶτον, ὄψομένους τε τὴν ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου τράπεζαν εἰ ἔστι ἀληθῆως, καὶ πρὸς ταύτη τὰ ἄλλα κατοψομένους, δῶρα δὲ τῶ λόγω φέροντας τῶ βασιλεί αὐτῶν.

18. Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου τοιήδε τις λέγεται εἶναι, λειμῶν ἐστὶ ἐν τῶ προαστεῖῳ ἐπίπλεος κρεῶν ἐφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων, ἐς τὸν τὰς μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας τιθένα τὰ κρέα τοὺς ἐν τέλει ἐκάστοτε ἔοντας τῶν ἀστῶν, τὰς δὲ ἡμέρας δαίνυσθαι προσίοντα τὸν βουλόμενον. φάναι δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἐκάστοτε.

19. Ἡ μὲν δὴ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη λέγεται εἶναι τοιήδε. Καμβύση δὲ ὡς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατασκόπους, αὐτίκα μετεπέμπετο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους τὴν Αἰθιοπίδα γλῶσσαν. [2] ἐν ᾧ δὲ τούτους μετήσαν, ἐν τούτῳ ἐκέλευε ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πλέειν τὸν ναυτικὸν στρατὸν. Φοίνικες δὲ οὐκ ἔφασαν ποιῆσειν

ταῦτα ὀρκίοισι γὰρ μεγάλοισι ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ ἂν ποιέειν ὅσια ἐπὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἑωυτῶν στρατευόμενοι. Φοινίκων δὲ οὐ βουλομένων οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγίνοντο. [3] Καρχηδόνιοι μὲν νῦν οὕτω δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· Καμβύσης γὰρ βίην οὐκ ἐδικαίου προσφέρειν Φοίνιξι, ὅτι σφέας τε αὐτοὺς ἐδεδώκεσαν Πέρσησι καὶ πᾶς ἐκ Φοινίκων ἤρητο ὁ ναυτικός στρατός. δόντες δὲ καὶ Κύπριοι σφέας αὐτοὺς Πέρσησι ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυπτον.

20. Ἐπεῖτε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἴχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς **Αἰθίοπας** ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρῆν καὶ δῶρα φέροντας πορφύρεόν τε εἶμα καὶ χρύσειον στρεπτόν περιουχένιον καὶ ψέλια καὶ μύρου ἀλάβαστρον καὶ φοινικηίου οἴνου κάδον. οἱ δὲ Αἰθίοπες οὗτοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. [2] νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς κεχωρισμένοισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιλιήν τοιῶδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν.

21. Ἐς τούτους δὴ ὦν τοὺς ἀνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἴχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ αὐτῶν ἔλεγον τάδε. “βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενος φίλος καὶ ξεῖνός τοι γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι διδοῖ τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἤδεται χρεώμενος,„ [2] ὁ δὲ Αἰθίοψ μαθὼν ὅτι κατόπται ἤκοιεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιάδε. “οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἔπεμψε φέροντας προτιμῶν πολλοῦ ἐμοὶ ξεῖνος γενέσθαι, οὔτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθῆα (ἤκετε γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς), οὔτε ἐκεῖνος ἀνὴρ δίκαιος. εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὐτ' ἂν ἐπεθύμησε χάρης ἄλλης ἢ τῆς ἑωυτοῦ, οὐτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἤγε ὑπ' ὧν μηδὲν ἠδίκηται. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε διδόντες τάδε ἔπεα λέγετε,„ [3] βασιλεὺς ὁ Αἰθίοπων συμβουλεύει τῷ Περσέων βασιλεῖ, ἐπεὰν οὕτω εὐπετέως ἔλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἔοντα μεγάθει τσαῦτα, τότε ἐπ' Αἰθίοπας τοὺς μακροβίους πλήθει ὑπερβαλλόμενον στρατεύεσθαι· μέχρι δὲ τούτου θεοῖσι εἰδέναι χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον τρέπουσι Αἰθίοπων παισὶ γῆν ἄλλην προσκτᾶσθαι τῇ ἑωυτῶν,„

22. Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἀνεῖς τὸ τόξον παρέδωκε τοῖσι ἤκουσι. λαβῶν δὲ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον εἰρώτα ὅ τι εἶη καὶ ὅπως πεποιημένον· εἰπόντων δὲ τῶν Ἴχθυοφάγων τὴν ἀληθειήν περὶ τῆς πορφύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολερούς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερά δὲ αὐτῶν τὰ εἶματα. [2] δευτέρα δὲ τὸν χρυσὸν εἰρώτα τὸν στρεπτόν τὸν περιουχένιον καὶ τὰ ψέλια· ἐξηγεομένων δὲ τῶν Ἴχθυοφάγων τὸν κόσμον αὐτοῦ, γελάσας ὁ βασιλεὺς καὶ νομίσας εἶναι σφέα πέδας εἶπε ὡς παρ' ἑωυτοῖσι εἰσὶ ῥωμαλεώτεραι τουτέων πέδα. [3] τρίτον δὲ εἰρώτα τὸ μύρον· εἰπόντων δὲ τῆς ποιήσιος πέρι καὶ ἀλείψιος, τὸν αὐτὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ εἵματος εἶπε. ὡς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπύκετο καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ τὴν ποιήσιν, ὑπερησθεις τῷ πόματι ἐπέειρετο ὅ τι τε σιτέεται ὁ βασιλεὺς καὶ χρόνον ὀκόσον μακρότατον ἀνὴρ Πέρσης ζῶει. [4] οἱ δὲ σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπον, ἐξηγησάμενοι τῶν πυρῶν τὴν φύσιν, ὀγδώκοντα δὲ ἔτεα ζῆς πλήρωμα ἀνδρὶ μακρότατον προκειῖσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη οὐδὲν θωμάζειν εἰ σιτέομενοι κόπρον ἔτεα ὀλίγα ζῶουσι· οὐδὲ γὰρ ἂν τσαῦτα δύνασθαι ζῶειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφερον, φράζων τοῖσι Ἴχθυοφάγοισι τὸν οἶνον· τούτῳ γὰρ ἑωυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐσοῦσθαι.

23. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἴχθυοφάγων τῆς ζῆς καὶ διαίτης πέρι, ἔτεα μὲν ἐς εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀπικνεσθαι, ὑπερβάλλειν δὲ τινὰς καὶ ταῦτα, σίτησιν δὲ εἶναι κρέα τε ἐφθὰ καὶ πόμα γάλα. [2] θῶμα δὲ ποιευμένων τῶν κατασκοπῶν περὶ τῶν ἐτέων, ἐπὶ κρήνην σφι ἠγήσασθαι, ἀπ' ἧς λουόμενοι λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατὰ περ εἰ ἐλαίου εἶη ὄζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡς εἰ ἴων. [3] ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δὴ τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι ὥστε μηδὲν οἶον τ' εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπλέειν, μήτε ξύλον μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα, ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο εἰ σφι ἐστὶ ἀληθῆως οἶον τι λέγεται, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν, τούτῳ τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. [4] ἀπὸ τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμοπήριον ἀνδρῶν, ἔνθα τοὺς πάντας ἐν πέδησι χρυσέησι δεδέσθαι. ἔστι δὲ ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμωτάτον. θεησάμενοι δὲ καὶ τὸ δεσμοπήριον, ἐθεήσαντο καὶ τὴν τοῦ ἡλίου λεγομένην τράπεζαν.

24. Μετὰ δὲ ταύτην τελευταίας ἐθεήσαντο τὰς θήκας αὐτῶν, αἱ λέγονται σκευάζεσθαι ἐξ ὑέλου τρόπῳ τοιῶδε· [2] ἐπεὰν τὸν νεκρὸν ἰσχήνωσι, εἶτε δὴ κατὰ περ Αἰγύπτιοι εἶτε ἄλλως κως, γυψώσαντες ἅπαντα αὐτὸν γραφῇ κοσμέουσι, ἐξομοιῶντες τὸ εἶδος ἐς τὸ δυνατόν, ἔπειτα δὲ οἱ περιουστᾶσι στήλην ἐξ ὑέλου πεποιημένην κοίλην· ἡ δὲ σφι πολλὴ καὶ εὐεργὸς ὀρύσσεται. [3] ἐν

μέση δὲ τῇ στήλῃ ἐνεῶν διαφαίνεται ὁ νέκυς, οὔτε ὁδμήν οὐδεμίαν ἄχαριν παρεχόμενος οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδὲν, καὶ ἔχει πάντα φανερὰ ὁμοίως αὐτῶ τῶ νέκυϊ. [4] ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχουσι τὴν στήλην ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες, πάντων ἀπαρχόμενοι καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομίσαντες ἰστᾶσι περὶ τὴν πόλιν.

25. Θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω. ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὄργην ποιησάμενος ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε παρασκευὴν σίτου οὐδεμίαν παραγγείλας, οὔτε λόγον ἑωυτῷ δούς ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα γῆς ἔμελλε στρατεύεσθαι. [2] οἷα δὲ ἔμμανῆς τε ἑὼν καὶ οὐ φρενήρης, ὡς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο, Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ τάξας ὑπομένειν, τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. [3] ἐπεῖτε δὲ στρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας, καὶ τούτοισι μὲν ἐνετέλλετο Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπρῆσαι, αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν ἦε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. [4] πρὶν δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτίων ἐχόμενα ἐπελελοίπεε, μετὰ δὲ τὰ σιτία καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. [5] εἰ μὲν νῦν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε καὶ ἀπήγε ὀπίσω τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῇ ἀρχῇθεν γενομένη ἀμαρτάδι ἦν ἂν ἀνήρ σοφός· νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιούμενος ἦε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. [6] οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διεζῶον, ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτῶν τινες ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτῶν ἀποκληρώσαντες κατέφαγον. [7] πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπείκρινε τὸν ἐπ' Αἰθίοπας στόλον ὀπίσω ἐπορεύετο καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας πολλοὺς ἀπολέσας τοῦ στρατοῦ· ἐκ Θηβέων δὲ καταβάς ἐς Μέμφιν τοὺς Ἑλληνας ἀπήκε ἀποπλέειν.

26. Ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἔπραξε· οἱ δ' αὐτῶν ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσταλέντες στρατεύεσθαι, ἐπεῖτε ὀρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων ἐπορεύοντο ἔχοντες ἀγωγούς, ἀπικόμενοι μὲν φανεροὶ εἰσι ἐς Ὀασιν πόλιν, τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι τῆς Αἰσχριωνῆς φυλῆς λεγόμενοι εἶναι, ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θηβέων διὰ ψάμμου· ὀνομάζεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν Μακάρων νῆσος. [2] ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χῶρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸν στρατὸν, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμωνίους καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες, ἄλλοι οὐδένας οὐδὲν ἔχουσι εἰπεῖν περὶ αὐτῶν· οὔτε γὰρ ἐς τοὺς Ἀμμωνίους ἀπίκοντο οὔτε ὀπίσω ἐνόστησαν. [3] λέγεται δὲ κατὰ τὰδε ὑπ' αὐτῶν Ἀμμωνίων· ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ὀάσιος ταύτης ἰέναι διὰ τῆς ψάμμου ἐπὶ σφέας, γενέσθαι τε αὐτοὺς μεταξύ κου μάλιστα αὐτῶν τε καὶ τῆς Ὀάσιος, ἄριστον αἰρεομένοισι αὐτοῖσι ἐπιπνεῦσαι νότον μέγαν τε καὶ ἐξαισίον, φορέοντα δὲ θίνας τῆς ψάμμου καταχῶσαι σφέας, καὶ τρόπῳ τοιοῦτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμωνίους μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι περὶ τῆς στρατιῆς ταύτης.

27. Ἀπιγμένους δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν ἐφάνη Αἰγυπτίοισι ὁ Ἄπις, τὸν Ἑλληνας Ἐπαφὸν καλέουσι· ἐπιφανέος δὲ τούτου γενομένου αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἶματα ἐφόρεον τὰ κάλλιστα καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι. [2] ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους ποιούντας ὁ Καμβύσης, πάγῃ σφέας καταδόξας ἑωυτοῦ κακῶς πρήξαντος χαρμόσυνα ταῦτα ποιέειν, ἐκάλεε τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Μέμφιος, ἀπικομένους δὲ ἐς ὄψιν εἶρετο ὅ τι πρότερον μὲν ἐόντος αὐτοῦ ἐν Μέμφι ἐποίειν τοιοῦτον οὐδὲν Αἰγύπτιοι, τότε δὲ ἐπεὶ αὐτὸς παρεῖη τῆς στρατιῆς πληθὸς τι ἀποβαλὼν. [3] οἱ δὲ ἔφραζον ὡς σφι θεὸς εἶη φανείς διὰ χρόνου πολλοῦ ἑωθῶς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὡς ἐπεὶ φανῆ τότε πάντες Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης ἔφη ψεύδεσθαι σφέας καὶ ὡς ψευδομένους θανάτῳ ἐζημίον.

28. Ἀποκτείνας δὲ τούτους δευτέρῃ τοὺς ἰρέας ἐκάλεε ἐς ὄψιν· λεγόντων δὲ κατὰ ταῦτα τῶν ἰρέων, οὐ λήσειν ἔφη αὐτὸν εἰ θεὸς τις χειροῆθης ἀπιγμένος εἶη Αἰγυπτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἶπας ἀπάγειν ἐκέλευε τὸν Ἄπιν τοὺς ἰρέας. οἱ μὲν δὴ μετήσαν ἄξοντες. [2] ὁ δὲ Ἄπις οὗτος ὁ Ἐπαφὸς γίνεται μόσχος ἐκ βοός, ἣτις οὐκέτι οἷη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τὴν βουὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατίσχειν, καὶ μιν ἐκ τούτου τίκτειν τὸν Ἄπιν. [3] ἔχει δὲ ὁ μόσχος οὗτος ὁ Ἄπις καλούμενος σημήμια τοιάδε ἑὼν μέλας, ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τι τρίγωνον, ἐπὶ δὲ τοῦ νώτου αἰετὸν εἰκασμένον, ἐν δὲ τῇ οὐρῇ τὰς τρίχας διπλᾶς, ὑπὸ δὲ τῇ γλώσση κάρθρον.

29. Ὡς δὲ ἦγαγον τὸν Ἄπιν οἱ ἰρέες, ὁ Καμβύσης, οἷα ἑὼν ὑπομαργότερος, σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, θέλων τύψαι τὴν γαστέρα τοῦ Ἄπιος παίει τὸν μηρόν· γελάσας δὲ εἶπε πρὸς τοὺς

ιρέας [2] “ὦ κακαὶ κεφαλαί, τοιοῦτοι θεοὶ γίνονται, ἔναιμοί τε καὶ σαρκώδεις καὶ ἐπαῖοντες σιδηρίων; ἄξιός μὲν γε Αἰγυπτίων οὗτός γε ὁ θεός, ἀτὰρ τοὶ ὑμεῖς γε οὐ χαίροντες γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε,, ταῦτα εἶπας ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσοσι τοὺς μὲν ιρέας ἀπομαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τῶν ἄλλων τὸν ἄν λάβωσι ὀρτάζοντα κτείνειν. [3] ὀρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο Αἰγυπτίοισι, οἱ δὲ ιρέες ἐδικαιεῦντο, ὁ δὲ Ἄπις πεπληγμένος τὸν μηρὸν ἔφθινε ἐν τῷ ἰρῶ κατακείμενος, καὶ τὸν μὲν τελευτήσαντα ἐκ τοῦ τρώματος ἔθαψαν οἱ ιρέες λάθρη Καμβύσειω.

30. Καμβύσης δέ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, αὐτίκα διὰ τοῦτο τὸ ἀδίκημα ἐμάνη, ἐὼν οὐδὲ πρότερον φρενήρης. καὶ πρῶτα μὲν τῶν κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιον ἐόντα πατρὸς καὶ μητρὸς τῆς αὐτῆς, τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπτου, ὅτι τὸ τόξον μόνος Περσέων ὅσον τε ἐπὶ δύο δακτύλους εἴρουσε, τὸ παρὰ τοῦ Αἰθίοπος ἦνεικαν οἱ Ἰχθυοφάγοι, τῶν δὲ ἄλλων Περσέων οὐδεὶς οἴός τε ἐγένετο. [2] ἀποικομένου ὦν ἐς Πέρσας τοῦ Σμέρδιος ὄψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε· ἔδοξέ οἱ ἄγγελον ἐλθόντα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν ὡς ἐν τῷ θρόνῳ τῷ βασιληίῳ ἰζόμενος Σμέρδις τῆ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ ψαύσειε. [3] πρὸς ὧν ταῦτα δείσας περὶ ἑωυτοῦ μή μιν ἀποκτείνας ὁ ἀδελφεὸς ἄρχη, πέμπει Πρηξάσπεα ἐς Πέρσας, ὅς ἦν οἱ ἀνὴρ Περσέων πιστότατος, ἀποκτενέοντά μιν. ὁ δὲ ἀναβάς ἐς Σοῦσα ἀπέκτεινε Σμέρδιον, οἱ μὲν λέγουσι ἐπ’ ἄγρην ἐξαγαγόντα, οἱ δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν προαγαγόντα καταποντώσαι.

31. Πρῶτον μὲν δὴ λέγουσι Καμβύση τῶν κακῶν ἄρξαι τοῦτο· δεύτερα δὲ ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεὴν ἐσπομένην οἱ ἐς Αἴγυπτον, τῇ καὶ συνοικέε καὶ ἦν οἱ ἀπ’ ἀμφοτέρων ἀδελφεῆ. [2] ἔγημε δὲ αὐτὴν ὧδε· οὐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν πρότερον τῆσι ἀδελφεῆσι συνοικέειν Πέρσαι. ἠράσθη μῆς τῶν ἀδελφεῶν Καμβύσης, καὶ ἔπειτα βουλόμενος αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιήσῃ, εἴροτο καλέσας τοὺς βασιληῖους δικαστὰς εἴ τις ἐστὶ κελεύων νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῆ συνοικέειν. [3] οἱ δὲ βασιλῆιοι δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς οὗ ἀποθάνωσι ἢ σφί παρευρεθῆ τι ἄδικον, μέχρι τούτου· οὔτοι δὲ τοῖσι Πέρσησι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τῶν πατριῶν θεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεται. [4] εἰρομένου ὦν τοῦ Καμβύσειω, ὑπεκρίνοντο αὐτῷ οὔτοι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλῆα, φάμενοι νόμον οὐδένα ἐξευρίσκειν ὅς κελεύει ἀδελφεῆ συνοικέειν ἀδελφεόν, ἄλλον μέντοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὸ ἄν βούληται. [5] οὕτω οὐτε τὸν νόμον ἔλυσαν δείσαντες Καμβύσεια, ἵνα τε μὴ αὐτοὶ ἀπόλωνται τὸν νόμον περιστέλλοντες, παρεξέυρον ἄλλον νόμον σύμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. [6] τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἔγημε τὴν ἐρωμένην, μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν. τουτέων δῆτα τὴν νεωτέραν ἐπισπομένην οἱ ἐπ’ Αἴγυπτον κτείνει.

32. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς ὥσπερ περὶ Σμέρδιος λέγεται λόγος. Ἕλληνες μὲν λέγουσι Καμβύσεια συμβαλεῖν σκύμνον λέοντος σκύλακι κυνός, θεωρέειν δὲ καὶ τὴν γυναῖκα ταύτην, νικωμένου δὲ τοῦ σκύλακος ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκύλακα ἀπορρήξαντα τὸν δεσμὸν παραγενέσθαι οἱ, δύο δὲ γενομένους οὕτω δὴ τοὺς σκύλακας ἐπικρατῆσαι τοῦ σκύμνου. [2] καὶ τὸν μὲν Καμβύσεια ἦδεσθαι θεώμενον, τὴν δὲ παρημένην δακρύειν. Καμβύσεια δὲ μαθόντα τοῦτο ἐπειρῆσθαι δι’ ὅ τι δακρύει, τὴν δὲ εἰπεῖν ὡς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμωρήσαντα δακρύσειε, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος καὶ μαθοῦσα ὡς ἐκείνῳ οὐκ εἶη ὁ τιμωρήσων. [3] Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσειω, Αἰγύπτιοι δὲ ὡς τραπέζῃ παρακατημένων λαβοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα περιτίλαι καὶ ἐπανειρῆσθαι τὸν ἄνδρα κότερον περιτετιλιμένη ἢ θρίδαξ ἢ δασέα εἶη καλλίων, καὶ τὸν φάναι δασέαν, τὴν δ’ εἰπεῖν [4] “ταύτην μέντοι κοτὲ σὺ τὴν θρίδακα ἐμιμήσαιο τὸν Κύρου οἶκον ἀποψιλώσας,, τὸν δὲ θυμωθέντα ἐμπηδῆσαι αὐτὴ ἐχούση ἐν γαστρὶ, καὶ μιν ἐκτρώσασαν ἀποθανεῖν.

33. Ταῦτα μὲν ἐς τοὺς οἰκήσιους ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὴ διὰ τὸν Ἄπιν εἴτε καὶ ἄλλως, οἷα πολλὰ ἔωθε ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν· καὶ γὰρ τινὰ ἐκ γενεῆς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὴν ἰρὴν ὀνομάζουσι τινές. οὐ νῦν τοὶ ἀεικῆς οὐδὲν ἦν τοῦ σώματος νοῦσον μεγάλην νοσέοντος μηδὲ τὰς φρένας ὑγιαίνειν.

34. Τάδε δ’ ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας ἐξεμάνη. λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πρηξάσπεα, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε οὗτος, τούτου τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἦν τῷ Καμβύσῃ, τιμὴ δὲ καὶ αὕτη οὐ σμικρὴ· εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε. [2] “Πρηξασπες, κοῖόν με τινὰ νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄνδρα τίνας τε λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται,, τὸν δὲ εἰπεῖν “ὦ δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα

πάντα μεγάλως ἐπαινέαι, τῇ δὲ φιλοινίῃ σε φασὶ πλεόνως προσκεῖσθαι,,. [3] τὸν μὲν δὴ λέγειν ταῦτα περὶ Περσέων, τὸν δὲ θυμωθέντα τοιάδε ἀμείβεσθαι. “νῦν ἄρα με φασὶ Πέρσαι οἴνω προσκείμενον παραφρονέειν καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα· οὐδ’ ἄρα σφέων οἱ πρότεροι λόγοι ἦσαν ἀληθεές,,. [4] πρότερον γὰρ δὴ ἄρα, Περσέων οἱ συνέδρων ἐόντων καὶ Κροῖσου, εἶρετο Καμβύσης κοῖός τις δοκεῖο ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κῦρον, οἱ δὲ ἀμείβοντο ὡς εἶη ἀμείνων τοῦ πατρὸς· τά τε γὰρ ἐκείνου πάντα ἔχειν αὐτὸν καὶ προσεκτῆσθαι Αἴγυπτόν τε καὶ τὴν θάλασσαν. [5] Πέρσαι μὲν ταῦτα ἔλεγον, Κροῖσος δὲ παρεῶν τε καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ κρίσει εἶπε πρὸς τὸν Καμβύσεια τάδε. “ἐμοὶ μὲν νυν, ὦ παῖ Κῦρου, οὐ δοκέεις ὅμοιος εἶναι τῷ πατρί· οὐ γὰρ κώ τοι ἐστὶ υἱὸς οἶον σε ἐκείνος κατελίπετο,,. ἦσθη τε ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης καὶ ἐπαινέει τὴν Κροῖσου κρίσιν.

35. Τούτων δὴ ὧν ἐπιμνησθέντα ὀργῇ λέγειν πρὸς τὸν Πηξάσπεα “σὺ νυν μάθε εἰ λέγουσι Πέρσαι ἀληθέα εἶτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παραφρονέουσι [2] εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε ἐστεῶτος ἐν τοῖσι προθύροισι βαλὼν τύχοιμι μέσης τῆς καρδίας, Πέρσαι φανέονται λέγοντες οὐδέν· ἦν δὲ ἀμάρτω, φάναί Πέρσας τε λέγειν ἀληθέα καὶ με μὴ σωφρονέειν,,. [3] ταῦτα δὲ εἰπόντα καὶ διατεινάντα τὸ τόξον βαλεῖν τὸν παῖδα, πεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς ἀνασχίζειν αὐτὸν κελεύειν καὶ σκέψασθαι τὸ βλήμα· ὡς δὲ ἐν τῇ καρδίῃ εὔρεθῆναι ἐνεόντα τὸν οἰστόν, εἶπεῖν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς γελάσαντα καὶ περιχαρέα γενόμενον [4] “Πηξάσπε, ὡς μὲν ἐγὼ τε οὐ μαίνομαι Πέρσαι τε παραφρονέουσι, δηλὰ τοι γέγονε. νῦν δὲ μοι εἶπέ, τίνα εἶδες ἤδη πάντων ἀνθρώπων οὕτω ἐπίσκοπα τοξεύοντα,,. Πηξάσπεα δὲ ὀρώντα ἄνδρα οὐ φρενήρεα καὶ περὶ ἑωυτῷ δειμαίνοντα εἶπεῖν “δέσποτα, οὐδ’ ἂν αὐτὸν ἐγῶγε δοκέω τὸν θεὸν οὕτω ἂν καλῶς βαλεῖν,,. [5] τότε μὲν ταῦτα ἐξεργάσατο, ἐτέρωθι δὲ Περσέων ὁμοίους τοῖσι πρῶτοισι δωδέκα ἐπ’ οὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιοχρέω ἑλὼν ζῶντας ἐπὶ κεφαλὴν κατώρουξε.

36. Ταῦτα δὲ μιν ποιῶντα ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς νουθετῆσαι τοῖσιδε τοῖσι ἔπει. “ὦ βασιλεῦ, μὴ πάντα ἡλικίῃ καὶ θυμῷ ἐπίτραπε, ἀλλ’ ἴσχε καὶ καταλάμβανε σεωυτόν· ἀγαθόν τι πρόνοον εἶναι, σοφὸν δὲ ἢ προμηθίῃ. σὺ δὲ κτείνεις μὲν ἄνδρας σεωυτοῦ πολιήτας ἐπ’ οὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιοχρέω ἑλὼν, κτείνεις δὲ παιδᾶς. [2] ἦν δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποιήης, ὅρα ὅπως μὴ σευ ἀποστήσονται Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ πατήρ σος Κῦρος ἐνετέλλετο πολλὰ κελεύων σε νουθετέειν καὶ ὑποτίθεσθαι ὅ τι ἂν εὐρίσκω ἀγαθόν,,. ὁ μὲν δὴ εὐνοίῃν φαίνων συνεβούλευέ οἱ ταῦτα· ὁ δ’ ἀμείβετο τοῖσιδε. [3] “σὺ καὶ ἐμοὶ τολμᾶς συμβουλεύειν, ὅς χρηστῶς μὲν τὴν σεωυτοῦ πατρίδα ἐπετρόπευσας, εὐ δὲ τῷ πατρί τῷ ἐμῷ συνεβούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀράξεα ποταμὸν διαβάντα ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων ἐκείνων διαβαίνειν ἐς τὴν ἡμετέραν, καὶ ἀπὸ μὲν σεωυτόν ὤλεσας τῆς σεωυτοῦ πατρίδος κακῶς προστάς, ἀπὸ δὲ ὤλεσας Κῦρον πειθόμενον σοί, ἀλλ’ οὔτι χαίρων, ἐπεὶ τοι καὶ πάλαι ἐς σὲ προφάσιός τευ ἐδεόμην ἐπιλαβέσθαι,,. [4] ταῦτα δὲ εἶπας ἐλάμβανε τὸ τόξον ὡς κατατοξεύσων αὐτόν, Κροῖσος δὲ ἀναδραμὼν ἔθεε ἔξω. ὁ δὲ ἐπεῖτε τοξεύσαι οὐκ εἶχε, ἐνετείλατο τοῖσι θεράπουσι λαβόντας μιν ἀποκτείνειν. [5] οἱ δὲ θεράποντες ἐπιστάμενοι τὸν τρόπον αὐτοῦ κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον ἐπὶ τῷδε τῷ λόγῳ ὥστε, εἰ μὲν μεταμλήσῃ τῷ Καμβύσῃ καὶ ἐπιζήτῃ τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ ἐκφήναντες αὐτὸν δῶρα λάμψονται ζωάγρια Κροῖσου, ἦν δὲ μὴ μεταμέληται μηδὲ ποθέῃ μιν, τότε καταχρᾶσθαι. [6] ἐπόθησέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον οὐ πολλῶ μετέπειτα χρόνῳ ὕστερον, καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τοῦτο ἐπηγγέλλοντο αὐτῷ ὡς περιεῖη. Καμβύσης δὲ Κροῖσῳ μὲν συνήδεσθαι ἔφη περιεόντι, ἐκείνους μέντοι τοὺς περιποιήσαντας οὐ καταπροῖξασθαι ἀλλ’ ἀποκτενέειν· καὶ ἐποίησε ταῦτα.

37. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς συμμαχούς ἐξεμαίνετο, μένων ἐν Μέμφι καὶ θήκας τε παλαιὰς ἀνοίγων καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. [2] ὡς δὲ δὴ καὶ ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱδὸν ἦλθε καὶ πολλὰ τῷ ἀγάλματι κατεγέλασε. ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τῷγαλμα τοῖσι Φοινικηίοισι Παταϊκοῖσι ἐμφερέστατον, τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν τῆσι πρόρησι τῶν τριηρέων περιάγουσι. ὅς δὲ τούτους μὴ ὄπωπε, ὧδε σημανέω· πυγμαίου ἀνδρὸς μίμησις ἐστὶ. [3] ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τῶν Καβείρων τὸ ἱδὸν, ἐς τὸ οὐ θεμιτόν ἐστι ἐσιέναι ἄλλον γε ἢ τὸν ἱρέα· ταῦτα δὲ τὰ ἀγάλματα καὶ ἐνέπηρε πολλὰ κατασκώψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὅμοια τοῖσι τοῦ Ἡφαίστου· τούτου δὲ σφέας παῖδας λέγουσι εἶναι.

38. Πανταχῇ ὧν μοι δηλὰ ἐστὶ ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύσης· οὐ γὰρ ἂν ἱροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχείρησε καταγελᾶν. εἰ γὰρ τις προθείῃ πᾶσι ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψάμενοι ἂν ἐλοῖατο ἕκαστοι τοὺς ἑωυτῶν· οὕτω νομίζουσι πολλόν τι καλλίστους τοὺς ἑωυτῶν νόμους ἕκαστοι εἶναι. [2] οὐκὼν οἰκός ἐστι

ἄλλον γε ἢ μαινόμενον ἄνδρα γέλωτα τὰ τοιαῦτα τίθεσθαι· ὡς δὲ οὕτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι, πολλοῖσι τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι σταθμώσασθαι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε. [3] Δαρεῖος ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας εἶρετο ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βουλοῖατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας κατασιτέεσθαι· οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. [4] Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλομένους Καλλατίας, οἱ τοὺς γονέας κατεσθίουσι, εἶρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἔρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα, ἐπὶ τίνι χρήματι δεξιάτ' ἂν τελευτώντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρὶ· οἱ δὲ ἀμβώσαντες μέγα εὐφημέειν μιν ἐκέλευον. οὕτω μὲν νυν ταῦτα νενομίσται, καὶ ὀρθῶς μοι δοκεῖ Πίνδαρος ποιῆσαι νόμον πάντων βασιλέα φήσας εἶναι.

39. Καμβύσῳ δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου ἐποίησαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατήϊν ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτῃ τὸν Αἰάκειος· ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς, [2] καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῆ δασάμενος τὴν πόλιν. τοῖσι ἀδελφείοισι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἔνειμε, μετὰ δὲ τὸν μὲν αὐτῶν ἀποκτείνας τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας ἔσχε πᾶσαν Σάμον, σχῶν δὲ ξεινίην Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτου βασιλείῳ συνεθήκατο, πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκεῖνου. [3] ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτῃος τὰ πρῆγματα ἠῤῥετο καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως. ἔκτητο δὲ **πεντηκόντερος** τε ἑκατὸν καὶ χιλίους **τοξότας**, ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας διακρίνων οὐδένα· [4] τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβῶν. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων ἀραιήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα· ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι ναυμαχίᾳ κρατήσας εἶλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὠρουξαν.

40. Καί κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελής. πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βυβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον. “Ἄμασις Πολυκράτῃ ὧδε λέγει. [2] ἦδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἰσαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ὡς ἔστι φθονερόν· καὶ κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἂν κήδωμαι τὸ μὲν τι εὐτυχεῖν τῶν πρηγμάτων τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσων ἢ εὐτυχεῖν τὰ πάντα. [3] οὐδένα γὰρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. σύ νυν ἐμοὶ πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε· [4] φροντίσας τὸ ἂν εὖρης ἐόν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ' ᾧ σύ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω ὅκως μηκέτι ἦξει ἐς ἀνθρώπους· ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἦδη τῷπὸ τούτου αἰεὶ εὐτυχίαι τοι τῆσι πάθῃσι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἔξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέοι,,.

41. Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβῶν ὡς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἄμασις, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείᾳ ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζήμενος δὲ εὗρισκε τόδε. ἦν οἱ **σφρηγίς** τὴν ἐφόρει χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον δὲ ἦν Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. [2] ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίηε τοιάδε· πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκάς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγίδα πάντων ὀρώντων τῶν συμπλόων ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.

42. Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρη ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεκε γενέσθαι. ἀνὴρ ἄλιεὺς λαβῶν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν ἠξίου μιν Πολυκράτῃ δῶρον δοθῆναι· φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτῃ ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου ἔλεγε διδούς τὸν ἰχθύν [2] “ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ ἐὼν ἀποχειροβίτος, ἀλλὰ μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὴ μιν φέρων δίδωμι,,. ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι ἀμείβεται τοῖσιδε. “κάρτα τε εὖ ἐποίησας καὶ χάρις διπλῆ τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου, καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν,,. [3] ὁ μὲν δὲ ἄλιεὺς μέγα ποιούμενος ταῦτα ἦε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὗρισκον ἐν τῇ νηδίᾳ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτῃος σφρηγίδα. [4] ὡς δὲ εἰδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτῃα, διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα ἔλεγον ὅτεῳ τρόπῳ εὗρέθη. τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βυβλίον πάντα τὰ ποιήσαντά μιν οἷα καταλελάβηκε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε.

43. Επιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βυβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσιν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχῶν τὰ πάντα, ὅς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὐρίσκει. [2] πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίηε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξεινίου ἀνδρός.

44. Ἐπὶ τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεα εὐτυχεόντα τὰ πάντα ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων τῶν μετὰ ταῦτα Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων. πέμψας δὲ κήρυκα λάθρῃ Σαμίων Πολυκράτης παρὰ **Καμβύσεια** τὸν Κύρου συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεήθη ὅπως ἂν καὶ παρ' ἑωυτὸν πέμψας ἐς Σάμον δέοιτο στρατοῦ. [2] Καμβύσης δὲ ἀκούσας τούτων προθύμως ἐπεμψε ἐς Σάμον δεόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι ἑωυτῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς ὑπώπτευε μάλιστα ἐς ἐπανάστασιν ἀπέπεμπε τεσσεράκοντα τριήρεσι, ἐντειλάμενος Καμβύσει ὀπίσω τούτους μὴ ἀποπέμπειν.

45. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐπεῖτε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δοῦναι σφίσι λόγον, καὶ σφί ἀδεῖν τὸ προσωτέρω μηκέτι πλέειν· οἱ δὲ λέγουσι ἀπικομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. [2] καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πολυκράτης νηυσὶ ἀντιάσας ἐς μάχην κατέστη· νικήσαντες δὲ οἱ κατιόντες ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον, πεζομαχήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ ἐσώθησαν, καὶ οὕτω δὴ ἔπλεον ἐς Λακεδαίμονα. [3] εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου νικήσαι Πολυκράτεα, λέγοντες ἐμοὶ δοκέειν οὐκ ὀρθῶς· οὐδὲν γὰρ ἔδει σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικαλέεσθαι, εἰ περ αὐτοὶ ἦσαν ἱκανοὶ Πολυκράτεα παραστήσασθαι. πρὸς δὲ τούτοισι οὐδὲ λόγος αἰρέει, τῷ ἐπίκουρῷ τε μισθωτοὶ καὶ τοξόται οἰκῆιοι ἦσαν πλήθει πολλοί, τοῦτον ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων ἐόντων ὀλίγων ἐσώθησαν. [4] τῶν δ' ὑπ' ἑωυτῷ ἐόντων πολιητέων τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τοὺς νεωσοίκους συνειλήσας εἶχε ἐτοίμους, ἦν ἄρα προδιδώσι οὗτοι πρὸς τοὺς κατιόντας, ὑποπρῆσαι αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοισι.

46. Ἐπεῖτε δὲ οἱ ἐξελασθέντες Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγον πολλὰ οἷα κάρτα δεόμενοι· οἱ δὲ σφί τῇ πρώτῃ καταστάσει ὑπεκρίναντο τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἐπιλελήσθαι, τὰ δὲ ὕστατα οὐ συνιέναι. [2] μετὰ δὲ ταῦτα δευτέρα καταστάντες ἄλλο μὲν εἶπον οὐδέν, θύλακον δὲ φέροντες ἔφασαν τὸν θύλακον ἀλφίτων δέεσθαι. οἱ δὲ σφί ὑπεκρίναντο τῷ θυλάκῳ περιεργάσθαι· βοηθέειν δ' ὦν ἔδοξε αὐτοῖσι.

47. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι ἐστρατεύοντο **Λακεδαιμόνιοι** ἐπὶ Σάμον, ὡς μὲν Σάμιοι λέγουσι, εὐεργεσίας ἐκτίνοντες, ὅτι σφί πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὡς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι δεόμενοι Σαμίοισι ἐστρατεύοντο ὡς τίσασθαι βουλόμενοι τοῦ κρητήρος τῆς ἀρπαγῆς, τὸν ἦγον Κροίσῳ, καὶ τοῦ θώρηκος, τὸν αὐτοῖσι Ἄμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐπεμψε δῶρον. [2] καὶ γὰρ θώρηκα ἐληίσαντο τῷ προτέρῳ ἔτι ἢ τὸν κρητήρα οἱ Σάμιοι, ἐόντα μὲν λίνεον καὶ ζῶων ἐνυφασμένων συχνῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου· [3] τῶν δὲ εἵνεκα θωμάσαι ἄξιον, ἀρπεδόνῃ ἐκάστη τοῦ θώρηκος ποιέει· εὐδῶσα γὰρ λεπτή ἔχει ἀρπεδόνας ἐν ἑωυτῇ τριηκοσίας καὶ ἐξήκοντα, πάσας φανεράς. τοιοῦτος ἕτερος ἐστὶ καὶ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἄμασις.

48. Συνεπελάβοντο δὲ τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ὥστε γενέσθαι καὶ **Κορίνθιοι** προθύμως· ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γενόμενον γενεῇ πρότερον τοῦ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ κρητήρος τῆ ἀρπαγῆς γεγονός. [2] Κερκυραίων γὰρ παῖδας τριηκοσίους ἀνδρῶν τῶν πρώτων **Περίανδρος ὁ Κυψέλου** ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε παρὰ Ἀλυάττεα ἐπ' ἐκτομῇ· προσσχόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγοίατο ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας ἐδίδαξαν ἰσοῦ ἄψασθαι Ἀρτέμιδος· [3] μετὰ δὲ οὐ περιορῶντες ἀπέλκειν τοὺς ἰκέτας ἐκ τοῦ ἰσοῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐργόντων Κορινθίων, ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι ὀρτήν, τῇ καὶ νῦν ἔτι χρέωνται κατὰ ταῦτά. νυκτὸς γὰρ ἐπιγενομένης, ὅσον χρόνον ἰκέτευον οἱ παῖδες, ἴστασαν χοροὺς παρθένων τε καὶ ἡιθέων, ἰστάντες δὲ τοὺς χοροὺς τρωκτὰ σησάμου τε καὶ μέλιτος ἐποιήσαντο νόμον φέρεσθαι, ἵνα ἀρπάζοντες οἱ τῶν **Κερκυραίων** παῖδες ἔχοιεν τροφήν. [4] ἐς τοῦτο δὲ τότε ἐγένετο, ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι τῶν παίδων οἱ φύλακοι οἶχοντο ἀπολιπόντες· τοὺς δὲ παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι.

49. Εἰ μὲν νῦν **Περίανδρου** τελευτήσαντος τοῖσι **Κορινθίοισι** φίλα ἦν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, οἳ δὲ οὐκ ἂν συνελάβοντο τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ταύτης εἵνεκεν τῆς αἰτίας. νῦν δὲ αἰεὶ ἐπεῖτε ἔκτισαν τὴν νῆσον εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι, ἐόντες ἑαυτοῖσι ... [2] τούτων ὧν εἵνεκεν ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἳ Κορίνθιοι. ἀπέπεμπε δὲ ἐς Σάρδεις ἐπ' ἔκτομῃ Περίανδρος τῶν πρώτων Κερκυραίων ἐπιλέξας τοὺς παῖδας τιμωρεύμενος· πρότεροι γὰρ οἳ Κερκυραῖοι ἦρξαν ἐς αὐτὸν πρῆγμα ἀτάσθαλον ποιήσαντες.

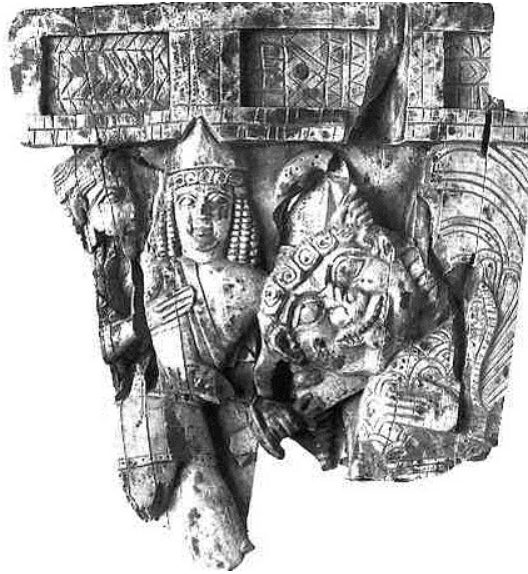
50. Ἐπεῖτε γὰρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μελίσσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε, συμφορὴν τοιήνδε οἳ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γεγονυίῃ γενέσθαι. ἦσαν οἳ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὃ μὲν ἑπτακαίδεκα ὃ δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. [2] τούτους ὁ μητροπάτωρ **Προκλῆς** ἑὼν Ἐπιδαύρου τύραννος μεταπεμφάμενος παρ' ἑαυτὸν ἐφιλοφρονέετο, ὡς οἶκος ἦν θυγατρὸς ἐόντας τῆς ἑαυτοῦ παιδᾶς. ἐπεῖτε δὲ σφέας ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτούς [3] “ἄρα ἴστε, ὦ παῖδες, ὃς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε;,, τούτο τὸ ἔπος ὃ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποίησατο· ὃ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνομα ἦν Λυκόφρων, ἠλγησε ἀκούσας οὕτω ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον ἄτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, διαλεγομένῳ τε οὔτε προσδιελέγετο ἰστοροῦντί τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. τέλος δὲ μιν περιθύμως ἔχων ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίων.

51. Ἐξελάσας δὲ τούτον ἰστόρει τὸν πρεσβύτερον τὰ σφί ὁ μητροπάτωρ διελέχθη. ὃ δὲ οἳ ἀπηγγέετο ὡς σφέας φιλοφρόνως ἐδέξατο· ἐκείνου δὲ τοῦ ἔπεος τό σφί ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε, ἄτε οὐ νόῳ λαβῶν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδεμίαν μηχανὴν ἔφη εἶναι μὴ οὐ σφί ἐκείνον ὑποθέσθαι τι, ἐλιπάρεε τε ἰστορέων· ὃ δὲ ἀναμνησθεὶς εἶπε καὶ τούτο. [2] Περίανδρος δὲ νόῳ λαβῶν [καὶ τούτο] καὶ μαλακὸν ἐνδιδόνα βουλόμενος οὐδέν, τῇ ὁ ἐξελασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δίαιταν ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄγγελον ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. [3] ὃ δὲ ὅκως ἀπελαυνόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπηλαύνετ' ἂν καὶ ἀπὸ ταύτης, ἀπειλέοντός τε τοῦ Περίανδρου τοῖσι δεξαμένοισι καὶ ἐξέργειν κελεύοντος· ἀπελαυνόμενος δ' ἂν ἦε ἐπ' ἑτέρῃ τῶν ἐταίρων· οἳ δὲ ἄτε Περίανδρου ἐόντα παιδᾶ καίπερ δειμαίνοντες ὁμως ἐδέκοντο.

52. Τέλος δὲ ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποίησατο, ὃς ἂν ἡ οἰκίοισι ὑποδέξηται μιν ἢ προσδιαλεχθῇ, ἰρὴν ζημίην τούτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλιν, ὅσῃν δὴ εἶπας. [2] πρὸς ὧν δὴ τούτο τὸ κήρυγμα οὔτε τίς οἳ διαλέγεσθαι οὔτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἐκείνος ἐδικαίου πειραῖσθαι ἀπειρημένου, ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν τῇσι στοῆσι ἐκαλινδέετο. [3] τετάρτη δὲ ἡμέρη ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἀλουσίησι τε καὶ ἀσιτίησι συμπεπτωκότα οἰκτιρεῖ· ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς ἦε ἄσσον καὶ ἔλεγε “ὦ παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερα ἐστί, ταῦτα τὸ νῦν ἔχων πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα ἐόντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον παραλαμβάνειν, [4] ὃς ἑὼν ἐμός τε παῖς καὶ Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος βασιλεὺς ἀλήτην βίον εἶλεν, ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος ἐς τὸν σε ἠκιστα ἐχρῆν. εἰ γὰρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι γέγονε, ἐξ ἧς ὑποψίην ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γέγονε καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχος εἰμί, ὅσῳ αὐτὸς σφρα ἐξεργασάμην. [5] σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρέσσον ἐστί ἢ οἰκτιρεσθαι, ἅμα τε ὀκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρέσσονας τεθυμῶσθαι, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία,,. [6] Περίανδρος μὲν τούτοισι αὐτὸν κατελάμβανε· ὃ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμειβεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἰρὴν ζημίην ὀφείλιν τῷ θεῷ ἑαυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται στείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης· [7] ἀποστείλας δὲ τούτον ὁ Περίανδρος ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα ὡς τῶν παρεόντων οἳ πρηγμάτων ἐόντα αἰτιώτατον, καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδουρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα καὶ ἐζώγησε.

53. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος ὃ τε Περίανδρος παρηβήκεε καὶ συνεγινώσκετο ἑαυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεκάλεε τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων οὐκ ἔνωρα, ἀλλὰ οἳ κατεφαίνετο εἶναι νωθέστερος. [2] ὃ δὲ Λυκόφρων οὐδὲ ἀνακρίσιος ἠξίωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ περιεχόμενος τοῦ νεηνίω δευτέρα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφεήν, ἑαυτοῦ δὲ θυγατέρα, δοκέων μιν μάλιστα ταύτη ἂν πείθεσθαι. [3] ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγοῦσης, “ὦ παῖ, βούλειαι τὴν τε τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσεῖν καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς διαφορηθέντα μᾶλλον ἢ αὐτὸς σφρα ἀπελθῶν ἔχειν; ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεαυτὸν ζημιῶν. [4] φιλοτιμὴ κτήμα σκαιόν. μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ. πολλοὶ τῶν δικαίων τὰ ἐπιεικέστερα προτιθεῖσι, πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῶια διζήμενοι τὰ πατρῶια ἀπέβαλον. τυραννὶς χρῆμα

σφαλερόν, πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρασταὶ εἰσι, ὁ δὲ γέρον τε ἤδη καὶ παρηβηκῶς· μὴ δῶς τὰ σεωυτοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι,». [5] ἢ μὲν δὴ τὰ ἐπαγωγότατα διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἔλεγε πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ὑποκρινάμενος ἔφη οὐδαμὰ ἤξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν πυνθάνηται περιεόντα τὸν πατέρα. [6] ἀπαγγειλάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον Περίανδρος κήρυκα πέμπει βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἦκειν, ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον διάδοχον γίνεσθαι τῆς τυραννίδος. [7] καταινέσαντος δὲ ἐπὶ τούτοισι τοῦ παιδός, ὁ μὲν Περίανδρος ἐστέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι τούτων ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρός ἐς τὴν χώραν ἀπίκηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον. ἀντὶ τούτων μὲν Περίανδρος Κερκυραῖους ἐτιμωρέετο.

Περσέας καὶ Μέδουσα. Ελεφαντοστέινο πλακίδιο, 7ος π.Χ. Αρχαιολογικὸ Μουσεῖο Σάμου
Perseus beheading the Medusa. Ivory plaque, 7 th c. BC. Archaeological Museum of Samos
<http://www.samosin.gr/images/Its/Photos/MusioElefantostino.jpg>

54. Λακεδαιμόνιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὡς ἀπίκοντο, **ἐπολιόρκεον Σάμον**· προσβαλόντες δὲ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ μὲν πρὸς θαλάσση ἐστεῶτος πύργου κατὰ τὸ προάστειον τῆς πόλιος ἐπέβησαν, μετὰ δὲ αὐτοῦ βοηθήσαντος Πολυκράτους χειρὶ πολλῇ ἀπηλάσθησαν. [2] κατὰ δὲ τὸν ἐπάνω πύργον τὸν ἐπὶ τῆς ῥάχιοις τοῦ ὄρεος ἐπέοντα ἐπεξήλθον οἱ τε ἐπικούροι καὶ αὐτῶν Σαμίων συχνοὶ, δεξάμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἔφευγον ὀπίσω, οἱ δὲ ἐπισπόμενοι ἔκτεινον.

55. Εἰ μὲν νυν οἱ παρεόντες Λακεδαιμονίων ὅμοιοι ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην Ἀρχίη τε καὶ Λυκώπη, αἰρέθη ἂν Σάμος· Ἀρχίης γὰρ καὶ Λυκώπης μῦνοι συνεσπεσόντες φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι Σαμίοισι καὶ ἀποκλησθέντες τῆς ὀπίσω ὁδοῦ ἀπέθανον ἐν τῇ πόλι τῇ Σαμίων. [2] τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχίῳ τούτου γεγονότι ἄλλῳ Ἀρχίῃ τῷ Σαμίου τοῦ Ἀρχίῳ αὐτὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγενόμην (δήμου γὰρ τούτου ἦν), ὃς ξείνων πάντων μάλιστα ἐτίμα τε Σαμίους καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τοῦνομα τεθῆναι, ὅτι οἱ ὁ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ ἀριστεύσας ἐτελεύτησε· τιμᾶν δὲ Σαμίους ἔφη, διότι ταφῆναί οἱ τὸν πάππον δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων.

56. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὡς σφι τεσσεράκοντα ἐγεγόνεσαν ἡμέραι πολιορκέουσι Σάμον ἐς τὸ πρόσω τε οὐδὲν προεκόπτετο τῶν πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελοπόννησον. [2] ὡς δὲ ὁ ματαιότερος λόγος ὄρμηται, λέγεται Πολυκράτεια ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολύβδου καταχρυσώσαντα δοῦναί σφι, τοὺς δὲ δεξαμένους οὕτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. ταύτην πρώτην στρατηίην ἐς τὴν Ἀσίην Λακεδαιμόνιοι Δωριέες ἐποιήσαντο.

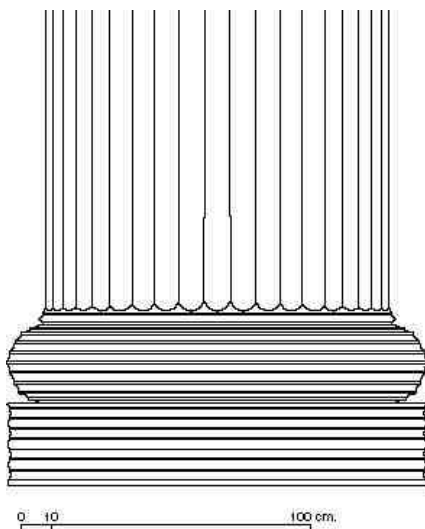
57. Οἱ δ' ἐπὶ τὸν Πολυκράτεια στρατευσάμενοι Σαμίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολιπεῖν ἔμελλον, καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς **Σίφνον**, [2] χρημάτων γὰρ ἐδέοντο, τὰ δὲ τῶν Σιφνίων

πρήγματα ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλούτεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσεῶν καὶ ἀργυρέων μετάλλων, οὕτω ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνάκειται ὁμοία τοῖσι πλουσιωτάτοισι· αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἐκάστῳ χρήματα διενέμοντο. [3] ὅτε ὦν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρὸν, ἐχρέωντο τῷ χρηστηρίῳ εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἶά τε ἐστὶ πολλὸν χρόνον παραμένειν· ἡ δὲ Πυθίη ἔχρησέ σφι τάδε.

58. Τοῦτον τὸν χρησμόν οὐκ οἶοί τε ἦσαν γνῶναι οὔτε τότε εὐθύς οὔτε τῶν Σαμίων ἀπιγμένων. ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον προσίσχον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν νεῶν μίαν πρέσβεας ἄγουσαν ἐς τὴν πόλιν. [2] τὸ δὲ παλαιὸν ἅπασαι αἱ νέες ἦσαν μιληλιφές, καὶ ἦν τοῦτο τὸ ἡ Πυθίη προηγόρευε τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον κελεύουσα καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. [3] ἀπικόμενοι ὦν οἱ ἄγγελοι ἐδέοντο τῶν Σιφνίων δέκα τάλαντά σφι χρῆσαι· οὐ φασκόντων δὲ χρῆσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι, οἱ Σάμιοι τοὺς χώρους αὐτῶν ἐπόρθεον. [4] πυθόμενοι δὲ εὐθύς ἦκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι ἐσώθησαν, καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκληρίσθησαν τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων, καὶ αὐτοὺς μετὰ ταῦτα ἑκατὸν τάλαντα ἔπρηξαν.

59. Παρὰ δὲ Ἐρμιονέων νῆσον ἀντὶ χρημάτων παρέλαβον Ὑδρέην τὴν ἐπὶ Πελοποννήσῳ καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι παρακατέθεντο· αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν, οὐκ ἐπὶ τοῦτο πλέοντες ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελῶντες ἐκ τῆς νήσου. [2] ἔμειναν δ' ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα πέντε, ὥστε τὰ ἰρὰ τὰ ἐν Κυδωνίῃ ἐόντα νῦν οὗτοι εἰσὶ οἱ ποιήσαντες [καὶ τὸν τῆς Δικτύνης νηόν]. [3] ἔκτω δὲ ἔτει Αἰγινήται αὐτοὺς ναυμαχίῃ νικήσαντες ἠνδραποδίσαντο μετὰ Κρητῶν, καὶ τῶν νεῶν καπρίους ἐχουσέων τὰς πρόρας ἠκρωτηρίασαν καὶ ἀνέθεσαν ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Αἰγίνῃ. [4] ταῦτα δὲ ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινήται· πρότεροι γὰρ Σάμιοι ἐπ' Ἀμφικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ στρατευσάμενοι ἐπ' Αἰγίναν μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινήτας καὶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνων· ἡ μὲν αἰτίη αὕτη.

60. Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέγιστα ἀπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, ὄρεός τε ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυῖας, τούτου **ὄρυγμα** κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. [2] τὸ μὲν μήκος τοῦ ὄρυγματος ἑπτὰ στάδιοι εἰσὶ, τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος ὀκτῶ ἐκάτερον πόδες. διὰ παντός δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα εἰκοσίπηχυ βάρους ὀρώρκεται, τρίπουν δὲ τὸ εὖρος, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ὀχετευόμενον διὰ τῶν σωλήνων παραγίνεται ἐς τὴν πόλιν ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. [3] ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὄρυγματος τούτου ἐγένετο **Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος Ναυστρόφου**. τοῦτο μὲν δὴ ἐν τῶν τριῶν ἐστὶ, δευτέρον δὲ **περὶ λιμένα χῶμα ἐν θαλάσῃ**, βάθος καὶ εἴκοσι ὀργυῖων· μήκος δὲ τοῦ χῶματος μέζον δύο σταδίων. [4] τρίτον δὲ σφι ἐξεργασταὶ **νηὸς μέγιστος πάντων νηῶν** τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τοῦ ἀρχιτέκτων πρῶτος ἐγένετο **Ροίκος Φιλέω** ἐπιχώριος. τούτων εἵνεκεν μᾶλλον τι περὶ Σαμίων ἐμήκυνα.

Σάμος. Ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Ἥρας στο Ηραῖον
Ἡ βάση καὶ τὸ κάτω μέρος ἐνός ἀπὸ τὸς ἰωνικοῦς
κίονες με τὶς θαυμάσιες ραβδώσεις (530-520 π.Χ.).
Ἔργο τοῦ Ροίκου καὶ τοῦ Θεοδώρου τὴν ἐποχὴ τοῦ
τύραννου Πολυκράτη.

The base and the lower part of a column with
magnificent flutings in the Ionian style (530-520
BC) from the temple of Hera. Work of Roikos and
Theodoros during Polycrates tyranny.
Hera's Sanctuary, Samos.

61. Καμβύση δὲ τῷ Κύρου χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον καὶ παραφρονήσαντι ἐπανιστέαται ἄνδρες Μάγοι δύο ἀδελφοί, τῶν τὸν ἕτερον καταλελοίπεε τῶν οἰκίων μελεδωνόν ὁ Καμβύσης. οὗτος δὴ ὧν οἱ ἐπανεστὴ μαθῶν τε τὸν **Σμέρδιος θάνατον** ὡς κρύπτοιο γενόμενος, καὶ ὡς ὀλίγοι εἶσαν οἱ ἐπιστάμενοι αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ περιέοντα μιν εἰδείσαν. [2] πρὸς ταῦτα βουλεύσας τάδε ἐπεχείρησε τοῖσι βασιλῆιοισι. ἦν οἱ ἀδελφεός, τὸν εἶπά οἱ συνεπαναστήναι, οἰκῶς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύσης ἐόντα ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέκτεινε· ἦν τε δὴ ὁμοῖος εἶδος τῷ Σμέρδι καὶ δὴ καὶ οὐνομα τῶντο εἶχε Σμέρδιν. [3] τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας **ὁ Μάγος Πατιζείθης** ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε ἄγων ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο κήρυκας τῆ τε ἄλλῃ διέπεμπε καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον προερέοντα τῷ στρατῷ ὡς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουστέα εἶη τοῦ λοιποῦ ἀλλ' οὐ Καμβύσεω.

62. Οἱ τε δὴ ὧν ἄλλοι κήρυκες προηγόρευον ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὁ ἐπ' Αἴγυπτον ταχθεὶς, εὗρισκε γὰρ Καμβύσεα καὶ τὸν στρατὸν ἐόντα τῆς Συρίας ἐν **Ἀγβατάνοισι**, προηγόρευε στὰς ἐς μέσον τὰ ἐντεταλμένα ἐκ τοῦ Μάγου. [2] Καμβύσης δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐκ τοῦ κήρυκος καὶ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα αὐτὸς τε προδεδόσθαι ἐκ Πρηξάσπεος (πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέρδιν οὐ ποιῆσαι ταῦτα), βλέψας ἐς τὸν Πρηξάσπεα εἶπε “Πρηξασπες, οὕτω μοι διεπρήξασο τό τοι προσέθηκα πρῆγμα;”, [3] ὁ δὲ εἶπε “ὦ δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα, ὅπως κοτὲ σοὶ Σμέρδις ἀδελφεός σοὺ ἐπανεστῆκε, οὐδὲ ὅπως τι ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς νεϊκός τοι ἔσται ἢ μέγα ἢ μικρόν· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς, ποιήσας τὰ σὺ με ἐκέλευες, ἔθαψά μιν χερσὶ τῆσι ἐμῶντοῦ. [4] εἰ μὲν νῦν οἱ τεθνεῶτες ἀνεστᾶσι, προσδέκεό τοι καὶ Αστυάγεα τὸν Μῆδον ἐπαναστήσεσθαι· εἰ δ' ἔστι ὥσπερ πρὸ τοῦ, οὐ μὴ τί τοι ἐκ γῆ ἐκείνου νεώτερον ἀναβλάσῃ. νῦν ὧν μοι δοκέει μεταδιώξαντας τὸν κήρυκα ἐξετάζειν εἰρωτευντας παρ' ὅτεν ἦκων προαγορεύει ἡμῖν Σμέρδιος βασιλέος ἀκούειν;”

63. Ταῦτα εἶπαντος Πρηξάσπεος, ἤρесе γὰρ Καμβύση, αὐτίκα μεταδιώκτος γενόμενος ὁ κήρυξ ἦκε· ἀπιγμένον δὲ μιν εἶρετο ὁ Πρηξάσπης τάδε. “ὦνθρωπε, φῆς γὰρ ἦκειν παρὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἄγγελος· νῦν ὧν εἶπας τὴν ἀληθείην ἄπιθι χαίρων, κότερα αὐτὸς τοι Σμέρδις φαινόμενος ἐς ὄψιν ἐνετέλλετο ταῦτα ἢ τῶν τις ἐκείνου ὑπηρετέων;”, [2] ὁ δὲ εἶπε “ἐγὼ Σμέρδιν μὲν τὸν Κύρου, ἐξ ὅτεν βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐς Αἴγυπτον, οὐκ ὅπως ὅπως· ὁ δὲ μοι Μάγος τὸν Καμβύσης ἐπίτροπον τῶν οἰκίων ἀπέδεξε, οὗτος ταῦτα ἐνετείλατο, φᾶς Σμέρδιν τὸν Κύρου εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενον εἶπαι πρὸς ὑμέας;”, [3] ὁ μὲν δὴ σφι ἔλεγε οὐδὲν ἐπικατεψευσμένος, Καμβύσης δὲ εἶπε “Πρηξασπες, σὺ μὲν οἶα ἀνὴρ ἀγαθὸς ποιήσας τὸ κελευόμενον αἰτήην ἐκπέφευγας· ἐμοὶ δὲ τίς ἂν εἶη Περσέων ὁ ἐπανεστεῶς ἐπιβατεύων τοῦ Σμέρδιος οὐνόματος;”, ὁ δὲ εἶπε [4] “ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ γεγονός τοῦτο, ὦ βασιλεῦ· οἱ Μάγοι εἰσὶ τοι οἱ ἐπανεστεῶτες, τὸν τε ἔλιπες μελεδωνόν τῶν οἰκίων, Πατιζείθης, καὶ ὁ τούτου ἀδελφεός Σμέρδις;”

64. Ἐνθαῦτα ἀκούσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέρδιος οὐνομα ἔτυψε ἢ ἀληθείῃ τῶν τε λόγων καὶ τοῦ ἐνυπνίου· ὅς ἐδόκεε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαι τινὰ οἱ ὡς Σμέρδις ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ψάσσειε τῆ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. [2] μαθῶν δὲ ὡς μάτην ἀπολωλεκῶς εἶη τὸν ἀδελφεόν, ἀπέκλαιε Σμέρδιν· ἀποκλαύσας δὲ καὶ περιημεκτήσας τῆ ἀπάσῃ συμφορῇ ἀναθρόσκει ἐπὶ τὸν ἵππον, ἐν νόῳ ἔχων τὴν ταχίστην ἐς **Σοῦσα** στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν Μάγον. [3] καὶ οἱ ἀναθρόσκοντι ἐπὶ τὸν ἵππον τοῦ κολεοῦ τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἀποπίπτει, γυμνωθὲν δὲ τὸ ξίφος παίει τὸν μηρόν· τρωματισθεὶς δὲ κατὰ τοῦτο τῆ αὐτὸς πρότερον τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἔπληξε, ὡς οἱ καιρῆ ἐδοξε τετύφθαι, εἶρετο ὁ Καμβύσης ὅ τι τῆ πόλι οὐνομα εἶη· οἱ δὲ εἶπαν ὅτι **Ἀγβάτανα**. [4] τῷ δὲ ἔτι πρότερον ἐκέχρηστο ἐκ Βουτούς πόλιος ἐν Ἀγβατάνοισι τελευτήσειν τὸν βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἀγβατάνοισι ἐδόκεε τελευτήσειν γηραιός, ἐν τοῖσι οἱ ἦν τὰ πάντα πρῆγματα· τὸ δὲ χρηστήριον ἐν τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἀγβατάνοισι ἔλεγε ἄρα. [5] καὶ δὴ ὡς τότε ἐπειρόμενος ἐπύθετο τῆς πόλιος τὸ οὐνομα, ὑπὸ τῆς συμφορῆς τῆς τε ἐκ τοῦ Μάγου ἐκπεπληγμένος καὶ τοῦ τρώματος ἐσωφρόνησε, συλλαβῶν δὲ τὸ θεοπρόπιον εἶπε “ἐνθαῦτα Καμβύσεα τὸν Κύρου ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν;”

65. Τότε μὲν τοσαῦτα. ἡμέρησι δὲ ὕστερον ὡς εἴκοσι μεταπεμφάμενος Περσέων τῶν παρεόντων τοὺς λογιμωτάτους ἔλεγέ σφι τάδε. “ὦ Πέρσαι, καταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἔκρυπτον πρηγμάτων, τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκφῆναι. [2] ἐγὼ γὰρ ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὴν μηδαμὰ ὄφελον ἰδεῖν· ἐδόκεον δὲ μοι ἄγγελον ἐλθόντα ἐξ οἴκου ἀγγέλλειν ὡς Σμέρδις ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ψάσσειε τῆ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. [3] δεῖσας δὲ μὴ ἀπαιρεθῆναι τὴν ἀρχὴν πρὸς τοῦ ἀδελφεοῦ, ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφότερα· ἐν τῇ γὰρ ἀνθρωπίνῃ φύσει οὐκ ἐνῆν ἄρα τὸ μέλλον γίνεσθαι ἀποτρέπειν. ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος Πρηξάσπεα ἀποπέμψω ἐς Σοῦσα

ἀποκτενέοντα Σμέρδιν. ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου ἀδεῶς διαιτώμην, οὐδαμὰ ἐπιλεξάμενος μή κοτέ τις μοι Σμέρδιος ὑπαραιρημένου ἄλλος ἐπανασταῖη ἀνθρώπων. [4] παντὸς δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἀμαρτῶν ἀδελφειοκτόνος τε οὐδὲν δέον γέγονα καὶ τῆς βασιληίης οὐδὲν ἤσσον ἐστέρημαι· Σμέρδις γὰρ δὴ ἦν ὁ Μάγος τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῇ ὄψι ἐπαναστήσεσθαι. [5] τὸ μὲν δὴ ἔργον ἐξέργασταί μοι, καὶ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἐόντα λογιζέσθε· οἱ δὲ ὑμῖν Μάγοι κρατεύουσι τῶν βασιληίων, τὸν τε ἔλιπον ἐπίτροπον τῶν οἰκίων καὶ ὁ ἐκείνου ἀδελφεὸς Σμέρδις. τὸν μὲν νυν μάλιστα χρῆν ἐμεῦ αἰσχυρὰ πρὸς τῶν Μάγων πεπονθότος τιμωρέειν ἐμοί, οὗτος μὲν ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τῶν ἐωυτοῦ οἰκησιότατων· [6] τούτου δὲ μηκέτι ἐόντος, δευτέρα τῶν λοιπῶν ὑμῖν ὧ Πέρσαι γίνεται μοι ἀναγκαιότατον ἐντέλλεσθαι τὰ θέλω μοι γενέσθαι τελευτῶν τὸν βίον· καὶ δὴ ὑμῖν τάδε ἐπισκήπτω θεοὺς τοὺς βασιληίους ἐπικαλέων καὶ πᾶσι ὑμῖν καὶ μάλιστα Ἀχαιμενιδέων τοῖσι παρεοῦσι, μὴ περιδεῖν τὴν ἡγεμονίην αὐτίς ἐς Μῆδους περιελθοῦσαν, ἀλλ' εἴτε δόλω ἔχουσι αὐτὴν κτησάμενοι, δόλω ἀπαιρεθῆναι ὑπὸ ὑμέων, εἴτε καὶ σθένει τεῶ κατεργασάμενοι, σθένει κατὰ τὸ καρτερόν ἀνασώσασθαι. [7] καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι ὑμῖν γῆ τε καρπὸν ἐκφέροι καὶ γυναικῆς τε καὶ ποιῖμαι τίκτοιεν, ἐοῦσι ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον ἐλευθέρουσι· μὴ δὲ ἀνασωσαμένοισι τὴν ἀρχὴν μηδ' ἐπιχειρήσασι ἀνασώζειν τὰ ἐναντία τούτοις ἀρῶμαι ὑμῖν γενέσθαι, καὶ πρὸς ἔτι τούτοις τὸ τέλος Περσέων ἐκάστω ἐπιγενέσθαι οἷον ἐμοὶ ἐπιγέγονε,, ἅμα τε εἶπας ταῦτα ὁ Καμβύσης ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν ἐωυτοῦ πρῆξιν.

66. Πέρσαι δὲ ὡς τὸν βασιλέα εἶδον ἀνακλαύσαντα πάντες τὰ τε ἐσθῆτος ἐχόμενα εἶχον, ταῦτα κατηρεῖκοντο καὶ οἰμωγῇ ἀφθόνῳ διεχρέωντο. [2] μετὰ δὲ ταῦτα ὡς ἐσφακέλισέ τε τὸ ὀστέον καὶ ὁ μηρὸς τάχιστα ἐσάπη, **ἀπήνευκε Καμβύσεια** τὸν Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ ἔτα καὶ πέντε μῆνας, ἄπαιδα δὲ τὸ παράπαν ἐόντα ἔρσηνος καὶ θήλεος γόνου. [3] Περσέων δὲ τοῖσι παρεοῦσι ἀπιστῆ πολλὴ ὑπεκέχυτο τοὺς Μάγους ἔχειν τὰ πρῆγματα, ἀλλ' ἠπιστέατο ἐπὶ διαβολῇ εἰπεῖν Καμβύσεια τὰ εἶπε περὶ τοῦ Σμέρδιος θανάτου, ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν.

67. Οὗτοι μὲν νυν ἠπιστέατο Σμέρδιν τὸν Κύρου βασιλέα ἐνεστεῶτα· δεινῶς γὰρ καὶ ὁ Πρηξάσπης ἔξαρκος ἦν μὴ μὲν ἀποκτεῖναι Σμέρδιν· οὐ γὰρ ἦν οἱ ἀσφαλὲς Καμβύσειω τετελευτηκότος φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπολωλέκεναι αὐτοχειρῆ. [2] ὁ δὲ δὴ Μάγος τελευτήσαντος Καμβύσειω ἀδεῶς ἐβασίλευσε, ἐπιβατεύων τοῦ ὁμωνύμου Σμέρδιος τοῦ Κύρου, μῆνας ἑπτὰ τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύσειω ἐς τὰ ὀκτῶ ἔτα τῆς πληρώσιος· [3] ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τοὺς ὑπηκόους πάντας εὐεργεσίας μεγάλας, ὥστε ἀποθανόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ πάρεξ αὐτῶν Περσέων. διαπέμψας γὰρ ὁ Μάγος ἐς πᾶν ἔθνος τῶν ἤρχε προεῖπε ἀτελείην εἶναι στρατηίης καὶ φόρου ἐπ' ἔτα τρία.

68. Προεῖπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἐνιστάμενος ἐς τὴν ἀρχὴν, ὀγδόῳ δὲ μηνὶ ἐγένετο κατάδηλος τρόπῳ τοῖσδε. **Ὀτάνης** ἦν Φαρνάσπεω μὲν παῖς, γένει δὲ καὶ χρήμασι ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περσέων. [2] οὗτος ὁ Ὀτάνης πρῶτος ὑπώπτευσεν τὸν Μάγον ὡς οὐκ εἶη ὁ Κύρου Σμέρδις ἀλλ' ὅς περ ἦν, τῆδε συμβαλλόμενος, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοῖτα ἐκ τῆς ἀκροπόλιος καὶ ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἐωυτῷ οὐδένα τῶν λογίμων Περσέων· [3] ὑποπτεύσας δὲ μιν ἐποίησε τάδε. ἔσχε αὐτοῦ Καμβύσης θυγατέρα, τῆ οὖνομα ἦν Φαιδύμη· τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην εἶχε τότε ὁ Μάγος καὶ ταύτη τε συνοικεε καὶ τῆσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῆσι τοῦ Καμβύσειω γυναιξί. πέμπων δὴ ὦν ὁ Ὀτάνης παρὰ ταύτην τὴν θυγατέρα ἐπυθάνετο παρ' ὅτεω ἀνθρώπων κοιμῶτο, εἴτε μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου εἴτε μετὰ ἄλλου τευ. [4] ἠ δὲ οἱ ἀντέπεμπε φαμένη οὐ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ιδέσθαι οὐδαμὰ οὔτε ὅστις εἶη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἶδέναι. ἔπεμπε δευτέρα ὁ Ὀτάνης λέγων “εἰ μὴ αὐτὴ Σμέρδιν τὸν Κύρου γινώσκεις, σὺ δὲ παρὰ Ἀτόσσης πύθου ὅτεω τούτῳ συνοικεε αὐτῇ τε ἐκείνῃ καὶ σὺ πάντως γὰρ δὴ κου τὸν γε ἐωυτῆς ἀδελφὸν γινώσκει,, ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἢ θυγάτηρ [5] “οὔτε Ἀτόσση δύναμαι ἐς λόγους ἐλθεῖν οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν ιδέσθαι τῶν συγκατημενέων γυναικῶν. ἐπειτε γὰρ τάχιστα οὗτος ὠνθρώπος, ὅστις κοτέ ἐστί, παρέλαβε τὴν βασιληίην, διέσπειρε ἡμέας ἄλλην ἄλλη τάξας,,.

69. Ἀκούοντι δὲ ταῦτα τῷ Ὀτάνῃ μᾶλλον κατεφαίνετο τὸ πρῆγμα. τρίτην δὲ ἀγγελίην ἐσπέμπει παρ' αὐτὴν λέγουσαν ταῦτα. [2] “ὦ θυγάτηρ, δεῖ σε γεγνουῖαν εὖ κίνδυνον ἀναλαβέσθαι τὸν ἂν ὁ πατήρ ὑποδύνειν κελεύη. εἰ γὰρ δὴ μὴ ἐστί ὁ Κύρου Σμέρδις ἀλλὰ τὸν καταδοκέω ἐγώ, οὗτοι μιν σοὶ τε συγκοιμώμενον καὶ τὸ Περσέων κράτος ἔχοντα δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ δοῦναι δίκην. [3] νῦν ὦν ποίησον τάδε· ἐπεὰν σοὶ συνευδῆ καὶ μάθης αὐτὸν

κατυπνωμένον, ἄφασον αὐτοῦ τὰ ὦτα· καὶ ἦν μὲν φαίνεται ἔχων ὦτα, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοικέειν, ἦν δὲ μὴ ἔχων, σὺ δὲ τῷ Μάγῳ Σμέρδι,, [4] ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ Φαιδύμη φαμένη κινδυνεύσειν μέγας, ἦν ποιήη ταῦτα· εἰ γὰρ δὴ μὴ τυγχάνει τὰ ὦτα ἔχων, ἐπίλαμπτος δὲ ἀφάσσουσα ἔσται, εὖ εἰδέναι ὡς αἰστώσει μιν· ὁμῶς μέντοι ποιήσειν ταῦτα. [5] ἡ μὲν δὴ ὑπεδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ κατεργάσεσθαι. τοῦ δὲ Μάγου τούτου τοῦ Σμέρδιος Κύρος ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέταμε ἐπ’ αἰτίη δὴ τινη οὐ σμικρῇ. [6] ἡ ὦν δὴ Φαιδύμη αὕτη, ἡ τοῦ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἐπιτελεύουσα τὰ ὑπεδέξατο τῷ πατρί, ἐπεὶ αὐτῆς μέρος ἐγένετο τῆς ἀπίξιος παρὰ τὸν Μάγον (ἐν περιτροπῇ γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες φοιτεύουσι τοῖσι Πέρσησι), ἐλθοῦσα παρ’ αὐτὸν ἠῦδε, ὑπνωμένου δὲ καρτερῶς τοῦ Μάγου ἤφασε τὰ ὦτα. μαθοῦσα δὲ οὐ χαλεπῶς ἀλλ’ εὐπετέως οὐκ ἔχοντα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐγγόνεε, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γενόμενα.

70. Ὁ δὲ Ὀτάνης παραλαβὼν Ἀσπαθίνην καὶ Γοβρύην, Περσέων τε πρώτους ἐόντας καὶ ἐωυτῷ ἐπιτηδεοτάτους ἐς πίστιν, ἀπηγήσατο πᾶν τὸ πρῆγμα· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρα ὑπώπτεον οὕτω τοῦτο ἔχειν, ἀνενεύκοντος δὲ τοῦ Ὀτάνεω τοὺς λόγους ἐδέξαντο, [2] καὶ ἔδοξε σφί ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τοῦτον ὅτεω πιστεύει μάλιστα. Ὀτάνης μὲν νυν ἐσάγεται Ἰνταφρένεα, Γοβρύης δὲ Μεγάβυζον, Ἀσπαθίνης δὲ Ὑδάρνεα. [3] γεγονότων δὲ τούτων ἐξ παραγίνεται ἐς τὰ Σοῦσα **Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος** ἐκ Περσέων ἦκων· τούτων γὰρ δὴ ἦν οἱ ὁ πατήρ ὑπαρχος. ἐπεὶ ὦν οὗτος ἀπύκετο, τοῖσι ἐξ τῶν Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι.

71. Συνελθόντες δὲ οὗτοι ἐόντες ἐπτὰ ἐδίδουσαν σφίσι πίστις καὶ λόγους. ἐπεὶ δὲ ἐς Δαρεῖον ἀπύκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγέ σφί τάδε. [2] “ἐγὼ ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐτὸς μῦθος ἐπίστασθαι, ὅτι τε ὁ Μάγος εἴη ὁ βασιλεύων καὶ Σμέρδις ὁ Κύρου τετελεύτηκε· καὶ αὐτοῦ τούτου εἴνεκεν ἦκω σπουδῇ ὡς συστήσω ἐπὶ τῷ Μάγῳ θάνατον. ἐπεὶ δὲ συνήνεκε ὥστε καὶ ὑμέας εἰδέναι καὶ μὴ μῦθον ἐμὲ, ποιέειν αὐτίκα μοι δοκέει καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι· οὐ γὰρ ἄμεινον,, [3] εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης “ὦ παῖ Ὑστάσπεος, εἰς τε πατρὸς ἀγαθοῦ καὶ ἐκφαίνειν ἔοικας σεωυτὸν ἐόντα τοῦ πατρὸς οὐδὲν ἦσσω· τὴν μὲντοι ἐπιχειρήσειν ταύτην μὴ οὕτω συντάχυνε ἀβούλως, ἀλλ’ ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὐτὴν λάμβανε· δεῖ γὰρ πλεῦνας γενομένους οὕτω ἐπιχειρέειν,, [4] λέγει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος “ἄνδρες οἱ παρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεω εἰ χρήσεσθε, ἐπίστασθε ὅτι ἀπολέεσθε κάκιστα· ἐξοίσει γὰρ τις πρὸς τὸν Μάγον, ἰδίη περιβαλλόμενος ἐωυτῷ κέρδεα. [5] μάλιστα μὲν νυν ὠφείλετε ἐπ’ ὑμῶν αὐτῶν βαλλόμενοι ποιέειν ταῦτα· ἐπεὶ δὲ ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε καὶ ἐμοὶ ὑπερέθεσθε, ἡ ποιέωμεν σήμερον ἢ ἴστε ὑμῖν ὅτι ἦν ὑπερέψη ἡ νῦν ἡμέρη, ὡς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται, ἀλλὰ σφεα αὐτὸς ἐγὼ κατερέω πρὸς τὸν Μάγον,,

72. Λέγει πρὸς ταῦτα Ὀτάνης, ἐπειδὴ ὥρα σπερχόμενον Δαρεῖον, “ἐπεὶ ἡμέας συνταχύνειν ἀναγκάζεις καὶ ὑπερβάλλεσθαι οὐκ ἔας, ἴθι ἐξηγέο αὐτὸς ὅτεω τρόπῳ πάριμεν ἐς τὰ βασιλῆα καὶ ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. φυλακὰς γὰρ δὴ διεστεώσας οἰδὰς κου καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν, ἀλλ’ ἀκούσας· τὰς τέω τρόπῳ περήσομεν,, ἀμειβεται Δαρεῖος τοῖσιδε. [2] “Ὀτάνη, ἡ πολλά ἐστι τὰ λόγῳ μὲν οὐκ οἶά τε δηλῶσαι, ἔργῳ δὲ· ἀλλὰ δ’ ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οἶά τε, ἔργον δὲ οὐδὲν ἀπ’ αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ ἴστε φυλακὰς τὰς κατεστεώσας ἐούσας οὐδὲν χαλεπὰς παρελθεῖν. [3] τοῦτο μὲν γὰρ ἡμῶν ἐόντων τοιῶνδε οὐδεὶς ὅστις οὐ παρήσει, τὰ μὲν κου καταιδόμενος ἡμέας, τὰ δὲ κου καὶ δειμαίνων· τοῦτο δὲ ἔχω αὐτὸς σκῆψιν εὐπρεπεστάτην τῇ πάριμεν, φὰς ἄρτι τε ἦκειν ἐκ Περσέων καὶ βούλεσθαι τι ἔπος παρὰ τοῦ πατρὸς σημήναι τῷ βασιλεί. [4] ἔνθα γὰρ τι δεῖ ψεῦδος λέγεσθαι, λεγέσθω. τοῦ γὰρ αὐτοῦ γλιχόμεθα οἱ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀληθείᾳ διαχρεώμενοι. οἱ μὲν γε ψεύδονται τότε ἐπεὰν τι μέλλωσι τοῖσι ψεύδει πείσαντες κερδήσεσθαι, οἱ δ’ ἀληθίζονται ἵνα τῇ ἀληθείᾳ ἐπισπάσωνται κέρδος καὶ τι μᾶλλον σφί ἐπιτράπηται. οὕτω οὐ ταῦτα ἀσκεόντες τῶντοῦ περιεχόμεθα. [5] εἰ δὲ μηδὲν κερδήσεσθαι μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὁ τε ἀληθίζόμενος ψευδῆς εἴη καὶ ὁ ψευδόμενος ἀληθῆς. ὅς ἂν μὲν νυν τῶν πυλουρῶν ἐκὼν παριῇ, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσται· ὅς δ’ ἂν ἀντιβαίνειν πειρᾶται, δεικνύσθω ἐνθαῦτα ἐὼν πολέμιος, καὶ ἔπειτα ὠσάμενοι ἔσω ἔργου ἐχώμεθα,,

73. Λέγει Γοβρύης μετὰ ταῦτα “ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κότε κάλλιον παρέξει ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχὴν, ἢ εἴ γε μὴ οἰοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβεῖν, ἀποθανεῖν; ὅτε γε ἀρχόμεθα μὲν ἐόντες Πέρσαι ὑπὸ Μήδου ἀνδρὸς Μάγου, καὶ τούτου ὦτα οὐκ ἔχοντος. [2] ὅσοι τε ὑμῶν Καμβύση νοσέοντι παρεγένοντο, πάντως κου μέμνησθε τὰ ἐπέσκηψε Πέρσησι τελευτῶν τὸν βίον μὴ

πειρωμένοισι ἀνακτᾶσθαι τὴν ἀρχὴν· τὰ τότε οὐκ ἐνεδεκόμεθα, ἀλλ' ἐπὶ διαβολῇ ἐδοκέομεν εἰπεῖν Καμβύσεια. [3] νῦν ὧν τίθεμαι ψῆφον πείθεσθαι Δαρείῳ καὶ μὴ διαλύεσθαι ἐκ τοῦ συλλόγου τοῦδε ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν Μάγον ἰθέως,,. ταῦτα εἶπε Γοβρῆς, καὶ πάντες ταύτη αἶνεον.

74. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συντυχίην τάδε. τοῖσι Μάγοισι ἔδοξε βουλευομένοισι Πρηξάσπεα φίλον προσθέσθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε πρὸς Καμβύσειω ἀνάρσια, ὅς οἱ τὸν παῖδα τοξεύσας ἀπολωλέκεε, καὶ διότι μῦθος ἠπίστατο τὸν Σμέρδιος τοῦ Κύρου θάνατον αὐτοχειρίῃ μιν ἀπολέσας, πρὸς δ' ἔτι ἔοντα ἐν αἴνῃ μεγίστη τὸν Πρηξάσπεα ἐν Πέρσῃσι. [2] τούτων δὴ μιν εἵνεκεν καλέσαντες φίλον προσεκτῶντο πίστι τε λαβόντες καὶ ὀρκίοισι, ἢ μὲν ἕξειν παρ' ἑωυτῶ μηδ' ἐξοίσειν μηδενὶ ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ σφέων ἀπάτην ἐς Πέρσας γεγонуῖαν, ὑπισχνεύμενοι τὰ πάντα οἱ μυρία δώσειν. [3] ὑποσχομένου δὲ τοῦ Πρηξάσπεος ποιήσειν ταῦτα, ὡς ἀνέπεισάν μιν οἱ Μάγοι, δευτέρα προσέφερον, αὐτοὶ μὲν φάμενοι Πέρσας πάντας συγκαλέειν ὑπὸ τὸ βασιλῆιον τεῖχος, κείνον δ' ἐκέλευον ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορευσαί ὡς ὑπὸ τοῦ Κύρου Σμέρδιος ἄρχονται καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. [4] ταῦτα δὲ οὕτω ἐνετέλλοντο ὡς πιστοτάτου δῆθεν ἔοντος αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι καὶ πολλακίς ἀποδεξαμένου γνώμην ὡς περιεῖθι ὁ Κύρου Σμέρδις, καὶ ἐξαρησαμένου τὸν φόνον αὐτοῦ.

75. Φαμένους δὲ καὶ ταῦτα ἐτοίμου εἶναι ποιέειν τοῦ Πρηξάσπεος, συγκαλέσαντες Πέρσας οἱ Μάγοι ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον καὶ ἀγορευεῖν ἐκέλευον. ὁ δὲ τῶν μὲν ἐκείνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκῶν ἐπελήθετο, ἀρξάμενος δὲ ἀπ' Ἀχαιμένεος ἐγενεολόγησε τὴν πατριὴν τὴν Κύρου, μετὰ δὲ ὡς ἐς τοῦτον κατέβη τελευτῶν ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κύρος Πέρσας πεποιήκοι, [2] διεξεληθὼν δὲ ταῦτα ἐξέφαινε τὴν ἀληθείην, φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν (οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν τὰ γενόμενα), ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἀναγκαίην μιν καταλαμβάνειν φαίνειν. καὶ δὴ ἔλεγε τὸν μὲν Κύρου Σμέρδιον ὡς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσειω ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε, τοὺς Μάγους δὲ βασιλεύειν. [3] Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος εἰ μὴ ἀνακτησαίαιτο ὀπίσω τὴν ἀρχὴν καὶ τοὺς Μάγους τισαίαιτο, ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω. Πρηξάσπεος μὲν νυν ἑὼν τὸν πάντα χρόνον ἀνὴρ δόκιμος οὕτω ἐτελεύτησε.

76. Οἱ δὲ δὴ ἑπτὰ τῶν Περσέων ὡς ἐβουλεύσαντο αὐτίκα ἐπιχειρεῖν τοῖσι Μάγοισι καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι, ἦσαν εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τῶν περὶ Πρηξάσπεα πρηχθέντων εἰδότες οὐδέν. [2] ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέση στείχοντες ἐγένοντο καὶ τὰ περὶ Πρηξάσπεα γεγονότα ἐπυνθάνοντο. ἐνθαῦτα ἐκστάντες τῆς ὁδοῦ ἐδίδοσαν αὐτῖς σφίσι λόγους, οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Ὀτάνην πάγχυ κελεύοντες ὑπερβαλέσθαι μηδὲ οἰδεόντων τῶν πρηγματῶν ἐπιτίθεσθαι, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαρεῖον αὐτίκα τε ἰέναι καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν μηδὲ ὑπερβάλλεσθαι. [3] ὠθιζομένων δ' αὐτῶν ἐφάνη ἰρήκων ἑπτὰ ζεύγεα δύο αἰγυπιῶν ζεύγεα διώκοντα καὶ τίλλοντά τε καὶ ἀμύσσοντα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ τὴν τε Δαρεῖου πάντες αἶνεον γνώμην καὶ ἔπειτα ἦσαν ἐπὶ τὰ βασιλῆια τεθαρσηκότες τοῖσι ὄρνισι.

77. Ἐπιστᾶσι δὲ ἐπὶ τὰς πύλας ἐγένετο οἷόν τι Δαρείῳ ἢ γνώμη ἔφερε· καταιδέομενοι γὰρ οἱ φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρῶτους καὶ οὐδὲν τοιοῦτο ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσεσθαι, παρίεσαν θεῖη πομπῇ χρωμένους, οὐδ' ἐπειρώτα οὐδεῖς. [2] ἐπεῖτε δὲ καὶ παρῆλθον ἐς τὴν αὐλήν, ἐνέκυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι εὐνούχοισι· οἱ σφεας ἰστόρευον ὅ τι θέλοντες ἤκοιεν, καὶ ἅμα ἰστορέοντες τούτους τοῖσι πυλουροῖσι ἀπέειπον ὅτι σφέας παρῆκαν, ἰσχόν τε βουλομένους τοὺς ἑπτὰ ἐς τὸ πρόσω παριέναι. [3] οἱ δὲ διακελευσάμενοι καὶ σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια τούτους μὲν τοὺς ἰσχοντάς αὐτοῦ ταύτη συγκεντέουσι, αὐτοὶ δὲ ἦσαν δρόμῳ ἐς τὸν ἀνδρεῶνα.

78. Οἱ δὲ Μάγοι ἔτυχον ἀμφοτέροι τῆνικαῦτα ἔοντες τε ἔσω καὶ τὰ ἀπὸ Πρηξάσπεος γενόμενα ἐν βουλῇ ἔχοντες. ἐπεὶ ὧν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεθορυβημένους τε καὶ βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφοτέροι καὶ ὡς ἔμαθον τὸ ποιούμενον πρὸς ἀλκίην ἐτράποντο. [2] ὁ μὲν δὴ αὐτῶν φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐνθαῦτα δὴ συνέμισγον ἀλλήλοισι. τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτῶν, ἔοντων τε ἀγχοῦ τῶν πολεμίων καὶ προσκειμένων, ἦν χρηστὰ οὐδέν· ὁ δ' ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἠμύνετο καὶ τοῦτο μὲν Ἀσπαθίνην παίει ἐς τὸν μηρόν, τοῦτο δὲ Ἰνταφρένεα ἐς τὸν ὀφθαλμόν· καὶ ἐστερήθη μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ τοῦ τρώματος ὁ Ἰνταφρένης, οὐ μέντοι ἀπέθανε γε. [3] τῶν μὲν δὴ Μάγων οὐτερος τρωματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεῖτε οἱ τὰ τόξα οὐδὲν χρηστὰ ἐγένετο, ἦν γὰρ δὴ θάλαμος ἐσέχων ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτοῦ προσθεῖναι τὰς θύρας, καὶ οἱ **συνεσπίπτουσι τῶν ἑπτὰ δύο, Δαρεῖος τε καὶ Γοβρῆς**. [4] συμπλακέντος δὲ Γοβρῆω τῷ Μάγῳ ὁ Δαρεῖος ἐπεστεῶς ἠπόρει οἷα ἐν

σκοτέϊ, προμηθεόμενος μὴ πλήξῃ τὸν Γοβρύην. [5] ὀρέων δὲ μιν ἀργὸν ἐπεστεῶτα ὁ Γοβρύης εἶρετο ὅ τι οὐ χραῖται τῇ χειρὶ ὁ δὲ εἶπε “Προμηθεόμενος σέο, μὴ πλήξω,,. Γοβρύης δὲ ἀμείβετο “ὥθρε τὸ ξίφος καὶ δι’ ἀμφοτέρων,,. Δαρεῖος δὲ πειθόμενος ὥσέ τε τὸ ἐγχειρίδιον καὶ ἔτυχε κως τοῦ Μάγου.

79. Αποκτείναντες δὲ τοὺς Μάγους καὶ ἀποταμόντες αὐτῶν τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τραυματίας ἑωυτῶν αὐτοῦ λείπουσι καὶ ἀδυνασίης εἶνεκεν καὶ φυλακῆς τῆς ἀκροπόλιος, οἱ δὲ πέντε αὐτῶν ἔχοντες τῶν Μάγων τὰς κεφαλὰς ἔθεον βοῆ τε καὶ πατάγω χρεώμενοι, καὶ Πέρσας τοὺς ἄλλους ἐπεκαλέοντο ἐξηγεόμενοι τε τὸ πρῆγμα καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλὰς, καὶ ἅμα ἔκτεινον πάντα τινὰ τῶν Μάγων τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον. [2] οἱ δὲ Πέρσαι μαθόντες τὸ γεγονός ἐκ τῶν ἑπτὰ καὶ τῶν Μάγων τὴν ἀπάτην, ἐδικαίουν καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν, σπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχειρίδια ἔκτεινον ὅκου τινὰ Μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νύξ ἐπελθοῦσα ἔσχε, **ἔλιπον ἂν οὐδένα Μάγον.** [3] ταύτην τὴν ἡμέρην θεραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμερέων, καὶ ἐν αὐτῇ ὀρθὴν μεγάλην ἀνάγουσι, ἣ κέκληται ὑπὸ Περσέων μαγοφόνια· ἐν τῇ Μάγον οὐδένα ἔξεστι φανῆναι ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ’ οἴκους ἑωυτοὺς οἱ Μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρην ταύτην.

80. Ἐπειτε δὲ κατέστη ὁ θόρυβος καὶ ἐκτὸς πέντε ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλεύοντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι Μάγοισι περὶ τῶν πάντων πρηγμάτων καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δ’ ὦν. [2] Ὀτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον Πέρσησι καταθεῖναι τὰ πρηγμάτων, λέγων τάδε. “ἐμοὶ δοκεῖ ἓνα μὲν ἡμέων μούναρχον μηκέτι γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἡδὺ οὔτε ἀγαθόν. εἶδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύσειω ὕβριν ἐπ’ ὅσον ἐπεξῆλθε, μετεσχήκατε δὲ καὶ τῆς τοῦ Μάγου ὕβριος. [3] κῶς δ’ ἂν εἴη χρῆμα κατηρημένον μούναρχίῃ, τῇ ἔξεστι ἀνευθύνω ποιέειν τὰ βούλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάντων στάντα ἐς ταύτην ἐκτὸς τῶν ἐωθότων νοημάτων στήσειε. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἀρχῆθεν ἐμφύεται ἀνθρώπῳ. [4] δύο δ’ ἔχων ταῦτα ἔχει πᾶσαν κακότητα· τὰ μὲν γὰρ ὕβρι κεκορημένος ἔρδει πολλὰ καὶ ἀτάσθαλα, τὰ δὲ φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύραννον ἀφθονον ἔδει εἶναι, ἔχοντά γε πάντα τὰ ἀγαθὰ. τὸ δὲ ὑπεναντίον τούτου ἐς τοὺς πολιήτας πέφυκε· φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι περιεοῦσί τε καὶ ζῶουσι, χαίρει δὲ τοῖσι κακίστοισι τῶν ἀστῶν, διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκεσθαι. [5] ἀναρμοστότατον δὲ πάντων· ἦν τε γὰρ αὐτὸν μετρίως θωμάζης, ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται, ἦν τε θεραπεύη τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπί. τὰ δὲ διὰ μέγιστα ἐρχομαι ἐρέων· νόμαίά τε κινεῖ πάτρια καὶ βιᾶται γυναῖκας κτείνει τε ἀκρίτους. [6] πλῆθος δὲ ἄρχον πρῶτα μὲν οὐνομα πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσονομίην, δεύτερα δὲ τούτων τῶν ὁ μούναρχος ποιέει οὐδέν· πάλω μὲν ἀρχὰς ἄρχει, ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν ἔχει, βουλευμάτα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. τίθεμαι ὦν γνώμην μετέντας ἡμέας μούναρχίην τὸ πλῆθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἔνι τὰ πάντα,,.

81. Ὀτάνης μὲν δὴ ταύτην γνώμην ἐσέφερε· **Μεγάβυζος** δὲ ὀλιγαρχίῃ ἐκέλευε ἐπιτρέπειν, λέγων τάδε. “τὰ μὲν Ὀτάνης εἶπε τυραννίδα παύων, λελέχθω κάμοι ταῦτα, τὰ δ’ ἐς τὸ πλῆθος ἄνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώμης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε· ὁμίλου γὰρ ἀχρηίου οὐδέν ἐστι ἀξυνετώτερον οὐδὲ ὑβριστώτερον. [2] καίτοι τυράννου ὕβριν φεύγοντας ἀνδρας ἐς δήμου ἀκολάστου ὕβριν πεσεῖν ἐστὶ οὐδαμῶς ἀνασχετόν. ὁ μὲν γὰρ εἴ τι ποιέει, γινώσκων ποιέει, τῷ δὲ οὐδὲ γινώσκων ἔνι· κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι ὅς οὐτ’ ἐδιδάχθη οὔτε εἶδε καλὸν οὐδὲν οἰκίον, ὥθεει τε ἐμπροσθὼν τὰ πρηγμάτων ἀνευ νόου, χειμάρρω ποταμῷ εἴκελος; [3] δήμῳ μὲν νυν, οἱ Πέρσησι κακὸν νοέουσι, οὗτοι χράσθων, ἡμεῖς δὲ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες ὁμιλίην τούτοισι περιθέωμεν τὸ κράτος· ἐν γὰρ διὰ τούτοις καὶ αὐτοὶ ἐνεσόμεθα· ἀρίστων δὲ ἀνδρῶν οἶκος ἄριστα βουλευμάτα γίνεσθαι,,.

82. Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύτην γνώμην ἐσέφερε· τρίτος δὲ **Δαρεῖος** ἀπεδείκνυτο γνώμην, λέγων “ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν εἶπε Μεγάβυζος ἐς τὸ πλῆθος ἔχοντα δοκεῖ ὀρθῶς λέξαι, τὰ δὲ ἐς ὀλιγαρχίην οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προκειμένων καὶ πάντων τῷ λόγῳ ἀρίστων ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου καὶ ὀλιγαρχίης καὶ μούναρχου, πολλῷ τούτο προέχειν λέγω. [2] ἀνδρὸς γὰρ ἐνὸς τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄμεινον ἂν φανείη γνώμη γὰρ τοιαύτη χρεώμενος ἐπιτροπεύει ἂν ἀμωμήτως τοῦ πλήθους, σιγῶτό τε ἂν βουλευμάτα ἐπὶ δυσμενέας ἀνδρας οὕτω μάλιστα. [3] ἐν δὲ ὀλιγαρχίῃ πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ κοινὸν ἔχθεα ἴδια ἰσχυρὰ φιλέει ἐγγίνεσθαι· αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κορυφαῖος εἶναι γνώμησί τε νικᾶν ἐς ἔχθεα μεγάλα ἀλλήλοισι ἀπικνέονται, ἐξ ὧν στάσιες ἐγγίνονται, ἐκ δὲ τῶν στασιῶν φόνος· ἐκ δὲ τοῦ φόνου ἀπέβη ἐς μούναρχίην, καὶ ἐν

τούτω διέδεξε ὅσω ἐστὶ τοῦτο ἄριστον. [4] δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύνατα μὴ οὐ κακότητα ἐγγίνεσθαι· κακότητος τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ ἔχθρα μὲν οὐκ ἐγγίνεται τοῖσι κακοῖσι, φιλία δὲ ἰσχυραί· οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ κοινὰ συγκύψαντες ποιεῦσι. τοῦτο δὲ τοιοῦτο γίνεται ἐς ὃ ἂν προστάς τις τοῦ δήμου τοὺς τοιοῦτους παύσῃ. ἐκ δὲ αὐτῶν θωμάζεται οὗτος δὴ ὑπὸ τοῦ δήμου, θωμαζόμενος δὲ ἂν ὧν ἐφάνη μούναρχος ἐών, καὶ ἐν τούτῳ δηλοῖ καὶ οὗτος ὡς ἡ μουναρχίη κράτιστον. [5] ἐνὶ δὲ ἔπει πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν, κόθην ἡμῖν ἢ ἐλευθερίῃ ἐγένετο καὶ τεῦ δόντος; κότερα παρὰ τοῦ δήμου ἢ ὀλιγαρχίης ἢ μουνάρχου; ἔχω τοίνυν γνώμην ἡμέας ἐλευθερωθέντας διὰ ἓνα ἄνδρα τὸ τοιοῦτο περιστέλλειν, χωρὶς τε τούτου πατρίους νόμους μὴ λυεῖν ἔχοντας εὖ· οὐ γὰρ ἄμεινον,,.

83. Γνώμαι μὲν δὴ τρεῖς αὗται προεκέατο, οἱ δὲ τέσσερες τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν προσέθεντο ταύτη. ὡς δὲ ἐσώθη τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάνης Πέρσησι ἰσονομίην σπεύδων ποιῆσαι, ἔλεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε. [2] “ἄνδρες στασιῶται, δηλα γὰρ δὴ οἱ δεῖ ἓνα γε τινὰ ἡμέων βασιλέα γενέσθαι, ἤτοι κλήρω γε λαχόντα, ἢ ἐπιτρεψάντων τῷ Περσέων πλήθει τὸν ἂν ἐκεῖνο ἔληται, ἢ ἄλλη τινὶ μηχανῇ. ἐγὼ μὲν νῦν ὑμῖν οὐκ ἐναγωνιεύμαι· οὔτε γὰρ ἄρχειν οὔτε ἄρχεσθαι ἐθέλω· ἐπὶ τούτῳ δὲ ὑπεξίσταμαι τῆς ἀρχῆς, ἐπ’ ᾧ τε ὑπ’ οὐδενὸς ὑμέων ἄρξομαι, οὔτε αὐτὸς ἐγὼ οὔτε οἱ ἀπ’ ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι,,.” [3] τούτου εἶπαντος ταῦτα ὡς συνεχώρεον οἱ ἐξ ἐπὶ τούτοις, οὗτος μὲν δὴ σφι οὐκ ἐνηγωνίζετο ἀλλ’ ἐκ μέσου κατήστο, καὶ νῦν αὕτη ἡ οἰκίη διατελέει μόνη ἐλευθέρη ἐούσα Περσέων καὶ ἄρχεται τοσαῦτα ὅσα αὕτη θέλει, νόμους οὐκ ὑπερβαίνουσα τοὺς Περσέων.

84. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἑπτὰ ἐβουλεύοντο ὡς βασιλέα δικαιοτάτα στήσονται· καὶ σφι ἔδοξε Ὀτάνη μὲν καὶ τοῖσι ἀπὸ Ὀτάνεω αἰεὶ γινομένοις, ἢν ἐς ἄλλον τινὰ τῶν ἑπτὰ ἔλθῃ ἢ βασιληίῃ, ἐξαιρέτα δίδοσθαι ἐσθιῆτά τε Μηδικὴν ἔτεος ἐκάστου καὶ τὴν πᾶσαν δωρεὴν ἢ γίνεται ἐν Πέρσησι τιμωτάτη. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβούλευσαν οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα καὶ συνέστησε αὐτούς. [2] ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνη ἐξαιρέτα, τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβούλευσαν, παριέναι ἐς τὰ βασιλῆα πάντα τὸν βουλούμενον τῶν ἑπτὰ ἄνευ ἐσαγγελείας, ἢν μὴ τυγχάνῃ εὐδῶν μετὰ γυναικὸς βασιλεύς, γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι ἄλλοθεν τῷ βασιλείῃ ἢ ἐκ τῶν συνεπαναστάντων. [3] περὶ δὲ τῆς βασιληίης ἐβούλευσαν τοιόνδε· ὅτε ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπανατέλλοντος πρῶτος φθέγγηται, ἐν τῷ προαστείῳ αὐτῶν ἐπιβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην.

85. Δαρεῖω δὲ ἦν ἵπποκόμος ἀνὴρ σοφός, τῷ οὖνομα ἦν Οἰβάργης. πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐπεῖτε διελύθησαν, ἔλεξε Δαρεῖος τάδε. “Οἰβάρης, ἡμῖν δέδοκται περὶ τῆς βασιληίης ποιεῖν κατὰ τάδε· ὅτε ἂν ὁ ἵππος πρῶτος φθέγγηται ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην. νῦν ὧν εἴ τινα ἔχεις σοφίην, μηχανῶ ὡς ἂν ἡμεῖς σχῶμεν τοῦτο τὸ γέρας καὶ μὴ ἄλλος τις,,.” [2] ἀμείβεται Οἰβάργης τοῖσιδε. “εἰ μὲν δὴ ᾧ δέσποτα ἐν τούτῳ τοι ἐστὶ ἢ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρσσει τούτου εἵνεκεν καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν, ὡς βασιλεὺς οὐδεὶς ἄλλος πρὸ σεῦ ἔσται· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα,,.” λέγει Δαρεῖος “εἰ τοίνυν τι τοιοῦτον ἔχεις σοφισμα, ὦρη μηχανᾶσθαι καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι, ὡς τῆς ἐπιούσης ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐστὶ,,.” [3] ἀκούσας ταῦτα ὁ Οἰβάργης ποιεῖ τοιόνδε· ὡς ἐγένετο ἡ νύξ, τῶν θηλέων ἵππων μίαν, τὴν ὁ Δαρεῖου ἵππος ἔστεργε μάλιστα, ταύτην ἀγαγὼν ἐς τὸ προάστειον κατέδησε καὶ ἐπήγαγε τὸν Δαρεῖου ἵππον, καὶ τὰ μὲν πολλὰ περιῆγε ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ ἐγχιρίπτων τῇ θηλέῃ, τέλος δὲ ἐπῆκε ὀχεῦσαι τὸν ἵππον.

86. Ἄμ’ ἡμέρη δὲ διαφωσκούση οἱ ἐξ κατὰ συνεθήκαντο παρήσαν ἐπὶ τῶν ἵππων· διεξελαυνόντων δὲ κατὰ τὸ προάστειον, ὡς κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἐγίνοντο ἵνα τῆς παροιχομένης νυκτὸς κατεδέδετο ἢ θήλεα ἵππος, ἐνθαῦτα ὁ Δαρεῖου ἵππος προσδραμὼν ἐχρεμέτισε· [2] ἅμα δὲ τῷ ἵππῳ τοῦτο ποιῆσαντι ἀστραπὴ ἐξ αἰθρίας καὶ βροντὴ ἐγένετο. ἐπιγενόμενα δὲ ταῦτα τῷ Δαρεῖῳ ἐτελέωσέ μιν ὥσπερ ἐκ συνθέτου τευ γενόμενα· οἱ δὲ καταθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων προσεκύνηον τὸν Δαρεῖον.

87. Οἱ μὲν δὴ φασι τὸν Οἰβάρηα ταῦτα μηχανήσασθαι, οἱ δὲ τοιάδε (καὶ γὰρ ἐπ’ ἀμφοτέρω λέγεται ὑπὸ Περσέων), ὡς τῆς ἵππου ταύτης τῶν ἄρθρων ἐπιψαύσας τῇ χειρὶ ἔχοι αὐτὴν κρούσας ἐν τῆσι ἀναξυρίσι· ὡς δὲ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπίεσθαι μέλλειν τοὺς ἵππους, τὸν Οἰβάρηα τοῦτον ἐξείραντα τὴν χεῖρα πρὸς τοῦ Δαρεῖου ἵππου τοὺς μυκτῆρας προσενεῖκαι, τὸν δὲ αἰσθόμενον φριμάξασθαι τε καὶ χρεμετίσαι.

88. **Δαρειός τε δὴ ὁ Ὑστάσπεος βασιλεὺς ἀπεδέδεκτο**, καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοι πλὴν Ἀραβίων, Κύρου τε καταστρεψαμένου καὶ ὕστερον αὐτὶς Καμβύσει. Ἀράβιοι δὲ οὐδαμὰ κατήκουσαν ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξεῖνοι ἐγένοντο παρέντες Καμβύσει ἐπ' Αἴγυπτον· ἀεκότων γὰρ Ἀραβίων οὐκ ἂν ἐσβάλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. [2] γάμους τε τοὺς πρώτους ἐγάμει Πέρσῃσι ὁ Δαρειός, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας Ἀτοσσάν τε καὶ Ἀρτυστώνην, τὴν μὲν Ἀτοσσάν προσυνοικήσασαν Καμβύση τε τῷ ἀδελφεῷ καὶ αὐτὶς τῷ Μάγῳ, τὴν δὲ Ἀρτυστώνην παρθένον· [3] ἑτέρην δὲ Σμέρδιος τοῦ Κύρου θυγατέρα ἔγημε, τῆ οὖνομα ἦν Πάρμυς· ἔσχε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀτάνεω θυγατέρα, ἣ τὸν Μάγον κατάδηλον ἐποίησε· δυνάμιός τε πάντα οἱ ἐπιμπλέατο. πρῶτον μὲν νυν τύπον ποιησάμενος λίθινον ἔστησε· ζῶον δὲ οἱ ἐνὴν ἀνὴρ ἱππέυς, ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε· “Δαρειός ὁ Ὑστάσπεος σὺν τε τοῦ ἵππου τῇ ἀρετῇ,, τὸ οὖνομα λέγων” καὶ Οἰβάρεος τοῦ ἱπποκόμου ἐκτήσατο τὴν Περσέων βασιλίην,,.

[Εἴκοσι Σατραπείες / Twenty Satrapies]

89. Ποίησας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι ἀρχὰς **κατεστήσατο εἴκοσι**, τὰς αὐτοὶ καλέουσι **σατραπείας**· καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ ἀρχοντας ἐπιστήσας ἐτάξατο **φόρους** οἱ προσιέναι κατὰ ἔθνεά τε καὶ πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλησιοχώρους προστάσων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς προσεχέας τὰ ἑκαστέρῳ ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. [2] ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων πρόσδοον τὴν ἐπέτειον κατὰ τάδε διεῖλε. τοῖσι μὲν αὐτῶν ἀργύριον ἀπαγινέουσι εἰρητο Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον ἀπαγινέειν, τοῖσι δὲ χρυσίον ἀπαγινέουσι Εὐβοϊκόν. τὸ δὲ Βαβυλώνιον τάλαντον δύναται Εὐβοϊδας ὀκτῶ καὶ ἑβδομήκοντα μνέας. [3] ἐπὶ γὰρ Κύρου ἀρχοντος καὶ αὐτὶς Καμβύσει ἦν κατεστηκός οὐδὲν φόρου πέρι, ἀλλὰ δῶρα ἀγίνεον. διὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπίταξιν τοῦ φόρου καὶ παραπλήσια ταύτῃ ἄλλα λέγουσι Πέρσαι ὡς Δαρειός μὲν ἦν κάπηλος, Καμβύσης δὲ δεσπότης, Κύρος δὲ πατήρ, ὃ μὲν ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ πρήγματα, ὃ δὲ ὅτι χαλεπός τε ἦν καὶ ὀλίγωρος, ὃ δὲ ὅτι ἠπίος τε καὶ ἀγαθὰ σφι πάντα ἐμηχανήσατο.

90. **Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων καὶ Μαγνήτων** τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ **Αἰολέων καὶ Καρῶν καὶ Λυκίων** καὶ **Μιλυέων** καὶ **Παμφύλων** (εἷς γὰρ ἦν οἱ τεταγμένος οὗτος φόρος) προσήιε τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου. ὁ μὲν δὴ **πρῶτος** οὗτός οἱ νομὸς κατεστήκεε, ἀπὸ δὲ **Μυσῶν** καὶ **Λυδῶν** καὶ Λασονίων καὶ Καβαλέων καὶ Ὑτεννέων πεντακόσια τάλαντα· **δεύτερος** νομὸς οὗτος. [2] ἀπὸ δὲ **Ἑλλησποντίων** τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι καὶ **Φρυγῶν** καὶ **Θρηκίων** τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ Παφλαγόνων καὶ Μαριανδυνῶν καὶ Συρίων ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ἦν φόρος· νομὸς **τρίτος** οὗτος. [3] ἀπὸ δὲ **Κιλικίων ἵπποι** τε λευκοὶ ἐξήκοντα καὶ τριηκόσιοι, ἑκάστης ἡμέρης εἷς γινόμενος, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεντακόσια· τούτων δὲ τεσσεράκοντα καὶ ἑκατὸν ἐς τὴν φρουρέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώραν ἀναισιμοῦτο, τὰ δὲ τριηκόσια καὶ ἐξήκοντα Δαρειῷ ἐφοίτα· νομὸς **τέταρτος** οὗτος.

Λυδοὶ κομίζουν δῶρα σὴν Περσέπολη: ἀπεικόνιση τῆς «λυδικῆς ἀντιπροσωπείας» σὴν μακρὰ Πομπή των υποτελῶν λαῶν, τὸ πελῶριο ἀνάγλυφο ποὺ διακοσμεῖ τὸ Α κλιμακοστάσιο τῆς βασιλικῆς αἴθουσας δεξιῶσεων «Ἀπαντάνα» (γύρω στο 500 π.Χ.).

Persepolis: Lydians bringing gifts-part of the annual taxes to the Great King; detail of the “Lydian delegation” from the long Procession which decorates the staircase at the E side of the Apadana palace (c. 500 BC).

Πηγή / Source: www.apan.gr
(φωτ ΔΔ / phot DD)

91. Από δὲ Ποσιδηίου πόλιος, τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἴκησε ἐπ' οὐροισι τοῖσι Κιλικῶν τε καὶ Σύρων, ἀρξάμενος ἀπὸ ταύτης μέχρι Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων (ταῦτα γὰρ ἦν ἀτελέα), πενήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν. ἔστι δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ **Φοινίκη** τε πᾶσα καὶ **Συρία ἢ Παλαιστίνη** καλεομένη καὶ **Κύπρος**· νομὸς **πέμπτος** οὗτος. [2] ἀπ' **Αἰγύπτου** δὲ καὶ **Λιβύων** τῶν προσεχέων Αἰγύπτῳ καὶ **Κυρήνης** τε καὶ **Βάρκης** (ἐς γὰρ τὸν Αἰγύπτιον νομὸν αὐταὶ ἐκεκοσμέατο) ἑπτακόσια προσήιε τάλαντα, πάρεξ τοῦ ἐκ τῆς Μοίριος λίμνης γινομένου ἀργυρίου, τὸ ἐγένετο ἐκ τῶν ἰχθύων· [3] τούτου τε δὴ χωρὶς τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ [ἐπιμετρομένου] σίτου προσήιε ἑπτακόσια τάλαντα· **σίτου** γὰρ δύο καὶ δέκα μυριάδας Περσέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμφι κατοικημένοισι καταμετρέουσι καὶ τοῖσι τούτων ἐπικούροισι· νομὸς **ἕκτος** οὗτος. [4] **Σατταγῦδαι** δὲ καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαί τε καὶ Ἀπαρῦται ἐς τῶντ' οὕτως τεταγμένοι ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα προσέφερον· νομὸς δὲ οὗτος **ἕβδομος**. ἀπὸ **Σούσων** δὲ καὶ τῆς ἄλλης Κισσιῶν χώρας τριηκόσια· νομὸς **ὄγδοος** οὗτος.

92. Ἀπὸ **Βαβυλῶνος** δὲ καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίας χιλιά οἱ προσήιε τάλαντα ἀργυρίου καὶ **παῖδες ἑκτομῖαι** πεντακόσιοι νομὸς **εἵνατος** οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἀγβατάνων καὶ τῆς λοιπῆς **Μηδικῆς** καὶ Παρικανίων καὶ Ὀρθοκορυβαντίων πενήκοντά τε καὶ τετρακόσια τάλαντα· νομὸς **δέκατος** οὗτος. [2] **Κάσπιοι** δὲ καὶ Πανσίκαί καὶ Παντίμαθοί τε καὶ Δαρεῖται ἐς τῶντ' οὕτως συμφέροντες διηκόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς **ἐνδέκατος** οὗτος.

93. Ἀπὸ **Βακτριανῶν** δὲ μέχρι Αἰγλῶν ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν· νομὸς **δωδέκατος** οὗτος. ἀπὸ **Πακτυϊκῆς** δὲ καὶ **Ἀρμενίων** καὶ τῶν προσεχέων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ **Εὐξείνου** τετρακόσια τάλαντα· νομὸς **τρίτος καὶ δέκατος** οὗτος. [2] ἀπὸ δὲ **Σαγαρτίων** καὶ Σαραγγέων καὶ Θαμαναίων καὶ Οὐτίων καὶ Μύκων καὶ τῶν ἐν τῆσι νήσοισι οἰκεόντων τῶν ἐν τῇ **Ἐρυθρῇ θαλάσῃ**, ἐν τῆσι τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίζει βασιλεὺς, ἀπὸ τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγένετο φόρος· νομὸς **τέταρτος καὶ δέκατος** οὗτος. [3] **Σάκαι** δὲ καὶ **Κάσπιοι** πενήκοντα καὶ διηκόσια ἀπαγίνεον τάλαντα· νομὸς **πέμπτος καὶ δέκατος** οὗτος. **Πάρθοι** δὲ καὶ **Χοράσμοι** καὶ Σόγδοι τε καὶ Ἄρειοι τριηκόσια τάλαντα· νομὸς **ἕκτος καὶ δέκατος** οὗτος.

94. **Παρικάνιοι** δὲ καὶ **Αἰθίοπες** οἱ ἐκ τῆς Ἀσῆς τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς **ἕβδομος καὶ δέκατος** οὗτος. **Ματιηνοῖσι** δὲ καὶ Σάσπειροισι καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετέτακτο τάλαντα· νομὸς **ὄγδοος καὶ δέκατος** οὗτος. [2] **Μόσχοισι** δὲ καὶ Τιβαρηνοῖσι καὶ Μάκρωσι καὶ Μοσσυνοίοισι καὶ Μαροσί τριηκόσια τάλαντα προεῖρητο· νομὸς **εἵνατος καὶ δέκατος** οὗτος. **Ἰνδῶν** δὲ πλῆθος τε πολλῶ πλείστον ἔστι πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα **ψήγματος**· νομὸς **εἰκοστὸς** οὗτος.

95. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ Εὐβοϊκὸν συμβαλλόμενον τάλαντον γίνεται ὀγδώκοντα καὶ ὀκτακόσια καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα· τὸ δὲ χρυσίον τρισκαίδεκαστάσιον λογιζόμενον, τὸ ψήγμα εὐρίσκεται ἐδὸν Εὐβοϊκῶν τάλαντων ὀγδώκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. [2] τούτων ὧν πάντων συντιθεμένων τὸ πλῆθος Εὐβοϊκὰ τάλαντα συνελέγετο ἐς τὸν **ἐπέτειον φόρον** Δαρεῖω **μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἑξήκοντα**· τὸ δ' ἔτι τούτων ἔλασσον ἀπιεῖς οὐ λέγω.

96. Οὗτος Δαρεῖω προσήιε φόρος ἀπὸ τῆς τε Ἀσῆς καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. προϊόντος μέντοι τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ νήσων προσήιε ἄλλος φόρος καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θεσσαλίας οἰκημένων. [2] τούτων τὸν φόρον θησαυρίζει βασιλεὺς τρόπῳ τοιῶδε· ἐς πίθους κεραμίους τήξας καταχέει, πλήσας δὲ τὸ ἄγγος περιαιρέει τὸν κέραμον· ἐπεὰν δὲ δεθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦτο ὅσου ἂν ἐκάστοτε δέηται.

97. Αὐταὶ μὲν ἀρχαί τε ἦσαν καὶ φόρων ἐπιτάξεις. ἡ Περσίς δὲ χώρα μόνη μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώραν. [2] οἷδε δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐτάχθησαν φέρειν, **δῶρα** δὲ ἀγίνεον· Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο, οἱ τε περὶ τὴν Νύσσην τὴν ἰσθμὸν κατοικῶνται καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὄρτας· [οὗτοι οἱ **Αἰθίοπες** καὶ οἱ πλησιόχωροι τούτοισι σπέρματι μὲν χρῶνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ **Καλλαντίαι Ἰνδοί**, οἰκήματα δὲ ἔκτληται κατάγαια.] [3] οὗτοι συναμφότεροι διὰ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ, δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου καὶ διηκοσίας φάλαγγας ἑβένου καὶ πέντε παῖδας Αἰθίοπας καὶ **ἐλέφαντος** ὀδόντας μεγάλους εἴκοσι. [4]

Κόλχοι δὲ τὰ ἐτάξαντο ἐς τὴν δωρεὴν καὶ οἱ προσεχέες μέχρι Καυκάσιος ὄρους (ἐς τοῦτο γὰρ τὸ ὄρος ὑπὸ Πέρσησι ἄρχεται, τὰ δὲ πρὸς βορρῆν ἄνεμον τοῦ Καυκάσιος Περσέων οὐδὲν ἔτι φροντίζει), οὗτοι ὦν δῶρα τὰ ἐτάξαντο ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ διὰ πεντετηρίδος ἀγίνεον, ἑκατὸν **παιδας** καὶ ἑκατὸν **παρθένους**. [5] **Ἀράβιοι** δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον **λιβανωτοῦ** ἀνὰ πᾶν ἔτος. ταῦτα μὲν οὗτοι δῶρα παρέξ τοῦ φόρου βασιλεί ἐκόμιζον.

98. Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ **Ἴνδοί**, ἀπ' οὗ τὸ **ψῆγμα** τῷ βασιλεί τὸ εἰρημένον κομίζουσι, τρόπῳ τοιῶδε κτῶνται. [2] ἔστι τῆς **Ἰνδικῆς χώρας** τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψάμμος· τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν καὶ πέρι ἀτρεκές τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἠῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἴνδοί· Ἰνδῶν γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἐρημὴ ἐστὶ διὰ τὴν ψάμμον. [3] ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν καὶ οὐκ ὁμόφωνα σφίσι, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν νομάδες εἰσὶ οἱ δὲ οὐ, οἱ δὲ ἐν τοῖσι ἔλεσι οἰκέουσι τοῦ ποταμοῦ καὶ ἰχθύας σιτέονται ὠμούς, τοὺς αἰρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων ὀρμώμενοι· καλάμου δὲ ἐν γόνυ πλοῖον ἕκαστον ποιέεται. [4] οὗτοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν φορέουσι ἐσθῆτα φλοῖνην· ἐπεὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ φλοῦν ἀμήσωσι καὶ κόψωσι, τὸ ἐνθεῦτεν φοροῦν τρόπον καταπλέξαντες ὡς θώρηκα ἐνδύνουσι.

99. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἠῶ οἰκέοντες τούτων νομάδες εἰσὶ κρεῶν ἐδεσταὶ ὠμῶν, καλέονται δὲ Παδαῖοι, νομαίοισι δὲ τοιοῖσιδε λέγονται χρᾶσθαι· ὅς ἂν κάμη τῶν ἀσπῶν, ἦν τε γυνὴ ἦν τε ἀνὴρ, τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστα οἱ ὀμιλέοντες κτείνουσι, φάμενοι αὐτὸν τηκόμενον τῇ νούσῳ τὰ κρέα σφίσι διαφθείρεσθαι· ὁ δὲ ἄπαρνος ἐστὶ μὴ μὲν νοσέειν, οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι ἀποκτείναντες κατεωχέονται. [2] ἡ δὲ ἂν γυνὴ κάμη, ὡσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναικες ταῦτα τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες κατεωχέονται· ἐς δὲ τούτου λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτῶν ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ τὸν ἐς νοῦσον πίπτοντα πάντα κτείνουσι.

100. Ἐτέρων δὲ ἐστὶ Ἰνδῶν ὅδε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἔμψυχον οὔτε τι σπεύρουσι οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι ποιηφαγέουσί τε· καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον, τὸ συλλέγοντες αὐτῇ τῇ κάλυκι ἔψουσί τε καὶ σιτέονται. ὅς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτῶν πέση, ἐλθὼν ἐς τὴν ἔρημον κεῖται· φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὔτε ἀποθανόντος οὔτε κάμνοντος.

101. Μίξις δὲ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων ἐμφανῆς ἐστὶ κατὰ περ τῶν προβάτων, καὶ τὸ χρῶμα φορέουσι ὅμοιον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι. [2] ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τὴν ἀπίενται ἐς τὰς γυναῖκας, οὐ κατὰ περ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μέλαινα κατὰ περ τὸ χρῶμα. τοιαύτην δὲ καὶ Αἰθίοπες ἀπίενται θορῆν. οὗτοι μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑκαστέρῳ τῶν Περσέων οἰκέουσι καὶ πρὸς νότου ἀνέμου, καὶ Δαρείου βασιλέος οὐδαμὰ ὑπήκουσαν.

102. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Κασπατύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυϊκῇ χώρῃ εἰσὶ πρόσουροι, πρὸς ἄρκτου τε καὶ βορρῆ ἀνέμου κατοικημένοι τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Βακτριόισι παραπλησίην ἔχουσι διαίταν. οὗτοι καὶ μαχιμώτατοι εἰσὶ Ἰνδῶν καὶ οἱ ἐπὶ τὸν χρυσὸν στελλόμενοι εἰσὶ οὗτοι· κατὰ γὰρ τοῦτο ἐστὶ ἐρημὴ διὰ τὴν ψάμμον. [2] ἐν δὴ ὦν τῇ ἐρημίῃ ταύτῃ καὶ τῇ ψάμμῳ γίνονται μύρμηκες μεγάθεα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα ἀλωπέκων δὲ μέζονα· εἰσὶ γὰρ αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλεί τῷ Περσέων ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. οὗτοι ὦν οἱ μύρμηκες ποιεῦμενοι οἰκησιν ὑπὸ γῆν ἀναφορέουσι τὴν ψάμμον κατὰ περ οἱ ἐν τοῖσι Ἑλλῆσι μύρμηκες κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰσὶ δὲ καὶ αὐτοὶ τὸ εἶδος ὁμοιώτατοι· ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσίτις. [3] ἐπὶ δὴ ταύτην τὴν ψάμμον στέλλονται ἐς τὴν ἔρημον οἱ Ἴνδοί, ζευξάμενος ἕκαστος **καμήλους** τρεῖς, σειρηφόρον μὲν ἐκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκειν, θήλεαν δὲ ἐς μέσον· ἐπὶ ταύτην δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηδεύσας ὅκως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξει. αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἦσσαντες ἐς ταχυτῆτα εἰσὶ, χωρὶς δὲ ἄχθεα δυνατώτεροι πολλὸν φέρειν.

103. Τὸ μὲν δὴ εἶδος ὁκοῖόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπισταμένοισι τοῖσι Ἑλλῆσι οὐ συγγράφω· τὸ δὲ μὴ ἐπιστέαται αὐτῆς, τοῦτο φράσω· κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει τέσσερας μηρούς καὶ γούνατα τέσσερα, τὰ τε αἰδοῖα διὰ τῶν ὀπισθίων σκελέων πρὸς τὴν οὐρὴν τετραμμένα.

104. Οἱ δὲ δὴ Ἴνδοί τρόπῳ τοιούτῳ καὶ ζεύξι τοιαύτῃ χρεώμενοι ἐλαύνουσι ἐπὶ τὸν χρυσὸν λελογισμένως ὅκως καυμάτων τῶν θερμωτάτων ἐόντων ἔσονται ἐν τῇ ἀρπαγῇ· ὑπὸ γὰρ τοῦ καύματος οἱ μύρμηκες ἀφανέες γίνονται ὑπὸ γῆν. [2] θερμώτατος δὲ ἐστὶ ὁ ἥλιος τούτοισι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἐωθινόν, οὐ κατὰ περ τοῖσι ἄλλοισι μεσαμβρίας, ἀλλ' ὑπερτείλας μέχρι οὗ ἀγορῆς διαλύσιος. τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῶ μᾶλλον ἢ τῇ μεσαμβρίῃ τὴν Ἑλλάδα, οὕτω ὥστ' ἐν

ὔδατι λόγος αὐτοῦς ἐστὶ βρέχεσθαι τηνικαῦτα. [3] μεσοῦσα δὲ ἡ ἡμέρη σχεδὸν παραπλησίως καίει τοὺς τε ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τοὺς Ἴνδους. ἀποκλινομένης δὲ τῆς μεσαμβρίας γίνεται σφὶ ὁ ἥλιος κατὰ περ τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἑωθινός, καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἀπιὼν ἐπὶ μᾶλλον ψύχει, ἐς ὃ ἐπὶ δυσμησι ἔων καὶ τὸ κάρτα ψύχει.

105. Ἐπεὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν χώρον οἱ Ἴνδοι ἔχοντες θυλάκια, ἐμπλήσαντες ταῦτα τῆς ψάμμου τὴν ταχίστην ἐλαύνουσι ὀπίσω· αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες ὀδμη, ὡς δὴ λέγεται ὑπὸ Περσέων, μαθόντες διώκουσι. εἶναι δὲ ταχυτήτα οὐδενὶ ἐτέρῳ ὅμοιον, οὕτω ὥστε, εἰ μὴ προλαμβάνειν τοὺς Ἴνδους τῆς ὁδοῦ ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφέων ἀποσώζεσθαι. [2] τοὺς μὲν νυν ἔρσενας τῶν καμήλων, εἶναι γὰρ ἥσσονας θέειν τῶν θηλέων, παραλύεσθαι ἐπελκομένους, οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς δὲ θηλέας ἀναμιμνησκομένας τῶν ἔλιπον τέκνων ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν. τὸν μὲν δὴ πλέω τοῦ χρυσοῦ οὕτω οἱ Ἴνδοι κτῶνται, ὡς Πέρσαι φασί· ἄλλος δὲ σπανιώτερος ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ὀρουσόμενος.

106. Αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκεομένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον, κατὰ περ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κάλλιστα κεκρημένας ἔλαχε. [2] τοῦτο μὲν γὰρ πρὸς τὴν ἠῶ ἐσχάτη τῶν οἰκεομενέων ἡ Ἰνδική ἐστι, ὥσπερ ὀλίγω πρότερον εἴρηκα· ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν τὰ ἔμψυχα, τετράποδά τε καὶ τὰ πετεινά, πολλῶ μέρω ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χωρίοισι ἐστί, πάρεξ τῶν ἵππων (οὔτοι δὲ ἐσσοῦνται ὑπὸ τῶν Μηδικῶν, Νησαίων δὲ καλυμμένων ἵππων), τοῦτο δὲ χρυσὸς ἀπλετος αὐτόθι ἐστί, ὃ μὲν ὀρουσόμενος, ὃ δὲ καταφορεύμενος ὑπὸ ποταμῶν, ὃ δὲ ὥσπερ ἐσήμηνα ἀρπαζόμενος. [3] τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἴρια καλλονῆ τε προφέροντα καὶ ἀρετῆ τῶν ἀπὸ τῶν οἴων· καὶ ἐσθῆτι Ἴνδοι ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων χρέωνται.

107. Πρὸς δ' αὖ μεσαμβρίας ἐσχάτη **Ἀραβίη** τῶν οἰκεομενέων χωρέων ἐστί, ἐν δὲ ταύτῃ **λιβανωτός** τε ἐστί μούνη χωρέων πασέων φυόμενος καὶ **σμύρνη** καὶ **κασίη** καὶ **κινάμωμον** καὶ **λήδανον**. ταῦτα πάντα πλὴν τῆς σμύρνης δυσπετέως κτῶνται οἱ Ἀράβιοι. [2] τὸν μὲν γε λιβανωτὸν συλλέγουσι τὴν στύρακα θυμιῶντες, τὴν ἐς Ἑλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι ταύτην θυμιῶντες λαμβάνουσι· τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα ὄφιες ὑπόπτεροι, μικροὶ τὰ μεγάθεα, ποικίλοι τὰ εἶδεα, φυλάσσουσι πλήθει πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον, οὔτοι οἱ περ ἐπ' Αἴγυπτον ἐπιστρατεύονται, οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀπελαύνονται ἀπὸ τῶν δενδρέων ἢ τῆς στύρακος τῷ καπνῷ.

108. Λέγουσι δὲ καὶ τότε Ἀράβιοι, ὡς πᾶσα ἂν γῆ ἐπίπλατο τῶν ὀφίων τούτων, εἰ μὴ γίνεσθαι κατ' αὐτοὺς οἶόν τι κατὰ τὰς ἐχίδνας ἠπιστάμην γίνεσθαι. [2] καὶ κως τοῦ θεοῦ ἢ προνοίῃ, ὥσπερ καὶ οἰκός ἐστι, ἐοῦσα σοφῆ, ὅσα μὲν ψυχὴν τε δειλὰ καὶ ἐδώδιμα, ταῦτα μὲν πάντα πολύγονα πεποιήκε, ἵνα μὴ ἐπιλίπη κατεσθιόμενα, ὅσα δὲ σχέτλια καὶ ἀνηρά, ὀλιγόγονα. [3] τοῦτο μὲν, ὅτι ὁ λαγὸς ὑπὸ παντός θηρεύεται θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δὴ τι πολύγονον ἐστί· ἐπικυῖσκεται μούνον πάντων θηρίων, καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρὶ τὸ δὲ ψιλόν, τὸ δὲ ἄρτι ἐν τῆσι μήτρῃσι πλάσσεται, τὸ δὲ ἀναιρέεται. [4] τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐστί· ἡ δὲ δὴ λέαινα ἐὸν ἰσχυρότατον καὶ θρασύτατον ἄπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκει ἐν· τίκτουσα γὰρ συνεκβάλλει τῷ τέκνῳ τὰς μήτρας. τὸ δὲ αἴτιον τούτου τότε ἐστί· ἐπεὰν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μητρὶ ἔων ἄρχηται διακινεόμενος, ὃ δὲ ἔχων ὄνυχας θηρίων πολλὸν πάντων ὀξυτάτους ἀμύσσει τὰς μήτρας, αὐξόμενός τε δὴ πολλῶ μᾶλλον ἐσκινέεται καταγράφων· πέλας τε δὴ ὁ τόκος ἐστί, καὶ τὸ παρᾶπαν λείπεται αὐτέων ὑγιᾶς οὐδέν.

109. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐχιδναὶ τε καὶ οἱ ἐν Ἀραβίῳισι ὑπόπτεροι ὄφιες εἰ ἐγίνοντο ὡς ἡ φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ἦν βιώσιμα ἀνθρώποισι· νῦν δ' ἐπεὰν θορνύωνται κατὰ ζεύγεα καὶ ἐν αὐτῇ ἢ ὁ ἔρσην τῇ ἐκποίησι, ἀπιεμένου αὐτοῦ τὴν γονὴν ἢ θήλεα ἄπτεται τῆς δειρῆς, καὶ ἐμφῶσα οὐκ ἀνιεὶ πρὶν ἂν διαφάγη. [2] ὃ μὲν δὴ ἔρσην ἀποθνήσκει τρώπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἡ δὲ θήλεα τίσιν τοιήνδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι τῷ γονεὶ τιμωρόντα ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἐόντα τὰ τέκνα διεσθίει τὴν μητέρα, διαφαγόντα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς οὕτω τὴν ἔκδυσιν ποιέεται. [3] οἱ δὲ ἄλλοι ὄφιες ἐόντες ἀνθρώπων οὐ δηλήμονες τίκτουσί τε ἄρ' καὶ ἐκλέπουσι πολλόν τι χρῆμα τῶν τέκνων. αἱ μὲν νυν ἐχιδναὶ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν εἰσὶ, οἱ δὲ ὑπόπτεροι ὄφιες ἀθροοὶ εἰσὶ ἐν τῇ Ἀραβίῃ καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ· κατὰ τοῦτο δοκέουσι πολλοὶ εἶναι.

110. Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τοῦτον οὕτω κτῶνται Ἀράβιοι, τὴν δὲ κασίην ὤδε. ἐπεὰν καταδήσωνται βύρρησι καὶ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον πλὴν αὐτῶν τῶν

ὀφθαλμῶν, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασίην· ἡ δὲ ἐν λίμνῃ φύεται οὐ βαθύη, περὶ δὲ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ ἀυλίζεται κου θηρία πτερωτά, τῆσι νυκτερίσι προσείκελα μάλιστα, καὶ τέτριγε δεινόν, καὶ ἐς ἀλκὴν ἄλκιμα· τὰ δεῖ ἀπαμυνομένους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν οὕτω δρέπειν τὴν κασίην.

111. Τὸ δὲ δὴ κινάμωμον ἔτι τούτων θωμαστότερον συλλέγουσι. ὄκου μὲν γὰρ γίνεται καὶ ἦτις μιν γῆ ἢ τρέφουσα ἐστὶ, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν, πλὴν ὅτι λόγῳ οἰκότει χρεώμενοι ἐν τοῖσιδε χωρίοισι φασὶ τινὲς αὐτὸ φύεσθαι ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη· [2] ὄρνιθας δὲ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφεια τὰ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόντες κινάμωμον καλέομεν, φορέειν δὲ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσιὰς προσπεπλάσμενας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήμνοισι ὄρεσι, ἐνθα πρόσβασιν ἀνθρώπῳ οὐδεμίαν εἶναι. [3] πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπογινομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα διαταμόντας ὡς μέγιστα κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία, καὶ σφρα τέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσιέων ἀπαλλάσσεσθαι ἐκάς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπετομένας τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσιὰς, τὰς δὲ οὐ δυναμένας ἴσχειν καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν, τοὺς δὲ ἐπιόντας συλλέγειν. οὕτω μὲν τὸ κινάμωμον συλλεγόμενον ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας.

112. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδανον, ἔτι τούτου θωμασιώτερον γίνεται ἐν γὰρ δυσοδομοτάτῳ γινόμενον εὐωδέστατον ἐστὶ τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγωσι εὐρίσκειται ἐγγινόμενον οἶον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσιμον δ' ἐς πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ, θυμιώσι τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι.

113. Τοσαῦτα μὲν θυωμάτων πέρι εἰρήσθω, ἀπόζει δὲ τῆς χώρας τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὡς ἡδύ. δύο δὲ γένεα οἶων σφι ἐστὶ θώματος ἄξια, τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστὶ. τὸ μὲν αὐτῶν ἕτερον ἔχει τὰς οὐρὰς μακράς, τριῶν πηχέων οὐκ ἐλάσσονας, τὰς εἴ τις ἐπεὶ σφι ἐπέλκειν, ἔλκεα ἂν ἔχοιεν ἀνατριβομενέων πρὸς τῇ γῆ τῶν οὐρέων· [2] νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυλουργέειν ἐς τοσοῦτο· ἀμαξίδα γὰρ ποιεῦντες ὑποδέουσι αὐτὰς τῆσι οὐρῆσι, ἐνὸς ἐκάστου κτήνεος τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἀμαξίδα ἐκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον γένος τῶν οἶων τὰς οὐρὰς πλατέας φορέουσι καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτους.

114. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίας παρήκει πρὸς δύνοντα ἥλιον ἡ Αἰθιοπία χώρα ἐσχάτη τῶν οἰκεομενέων· αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολλόν καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφέας καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια καὶ ἔβενον καὶ ἄνδρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μακροβιωτάτους.

115. Αὐταὶ μὲν νῦν ἐν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαὶ εἰσι καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ. περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ **Εὐρώπῃ** τῶν πρὸς ἐσπέρην ἐσχατιέων ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν· οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέκομαι Ἡριδανὸν καλέεσθαι πρὸς βαρβάρων ποταμὸν ἐκδιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς βορέην ἄνεμον, ἀπ' ὅτε τοῦ ἠλεκτρον φοιτᾶν λόγος ἐστὶ, οὔτε **νήσους** οἶδα **Κασσιτερίδας** εἰσῆσας, ἐκ τῶν ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾶ. [2] τοῦτο μὲν γὰρ ὁ Ἡριδανὸς αὐτὸ κατηγορεῖ τὸ οὐνομα ὡς ἐστὶ Ἑλληνικὸν καὶ οὐ βάρβαρον, ὑπὸ ποιητέῳ δὲ τινὸς ποιηθέν· τοῦτο δὲ οὐδενὸς αὐτόπτεω γενομένου δύναμαι ἀκοῦσαι, τοῦτο μελετῶν, ὅπως θάλασσα ἐστὶ τὰ ἐπέκεινα Εὐρώπης. ἐξ ἐσχάτης δ' ὧν ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾶ καὶ τὸ ἠλεκτρον.

116. Πρὸς δὲ ἄρκτου τῆς Εὐρώπης πολλῶν τι πλεῖστος χρυσὸς φαίνεται ἐών· ὅπως μὲν γινόμενος, οὐκ ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἶπαι, λέγεται δὲ ὑπέκ τῶν γρυπῶν ἀρπάζειν Ἀριμασποὺς ἄνδρας μονοφθάλμους. [2] πείθομαι δὲ οὐδὲ τοῦτο ὅπως μονοφθαλμοὶ ἄνδρες φύονται, φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποις· [3] αἱ δὲ ὧν ἐσχατιαὶ οἴκασι, περικληίουσαι τὴν ἄλλην χώραν καὶ ἐντὸς ἀπέργουσαι, τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι καὶ σπανιώτατα ἔχειν αὐταί.

117. Ἔστι δὲ πεδίον ἐν τῇ **Ἀσίῃ** περικεκλημένον **ὄρεϊ πάντοθεν**, διασφάγες δὲ τοῦ ὄρεος εἰσὶ πέντε. τοῦτο τὸ πεδίον ἦν μὲν κοτὲ Χορασμίων, ἐν οὐροῖσι ἐὼν Χορασμίων τε αὐτῶν καὶ Ὑρκανίων καὶ Πάρθων καὶ Σαραγγέων καὶ Θαμαναίων, ἐπεὶ δὲ Πέρσαι ἔχουσι τὸ κράτος, ἐστὶ τοῦ βασιλέως. [2] ἐκ δὲ ὧν τοῦ περικληίουτος ὄρεος τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὐνομα δὲ οἱ ἐστὶ Ἄκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε διαλελαμμένος πενταχοῦ τούτων τῶν εἰρημένων τὰς χώρας, διὰ διασφάγος ἀγόμενος ἐκάστης ἐκάστοισι· ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι τοιονδε· [3] τὰς διασφάγας τῶν ὀρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς πύλας ἐπ' ἐκάστη διασφάγι ἔστησε· ἀποκεκλημένου δὲ τοῦ ὕδατος τῆς ἐξόδου τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν ὀρέων πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῇ ἐξήλυσιν. [4] οὗτοι ὧν οἱ περ ἔμπροσθε ἐώθησαν

χρᾶσθαι τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι συμφορῇ μεγάλη διαχρέωνται. τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει σφι ὁ θεὸς ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι, τοῦ δὲ θέρεος σπείροντες μελίην καὶ σήσαμον χρῆσκονται τῷ ὕδατι. [5] ἐπεὰν ὦν μηδὲν σφι παραδιδῶται τοῦ ὕδατος, ἐλθόντες ἐς τοὺς Πέρσας αὐτοὶ τε καὶ γυναῖκες, στάντες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως βοῶσι ὠρούμενοι, ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν μάλιστα ἐντέλλεται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τοῦτο φερούσας. [6] ἐπεὰν δὲ διάκορος ἢ γῆ σφῶν γένηται πίνουσα τὸ ὕδωρ, αὐταὶ μὲν αἱ πύλαι ἀποκληθῶνται, ἄλλας δ' ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα τῶν λοιπῶν. ὡς δ' ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα μεγάλα πρησόμενος ἀνοίγει πάρεξ τοῦ φόρου.

118. Ταῦτα μὲν δὴ ἔχει οὕτω. τῶν δὲ τῷ Μάγῳ ἐπαναστάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν, ἓνα αὐτῶν Ἰνταφρένεα κατέλαβε ὑβρίσαντα τάδε ἀποθανεῖν αὐτίκα μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. ἤθελε ἐς τὰ βασιλῆα ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ· καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος οὕτω εἶχε, τοῖσι ἐπαναστᾶσι τῷ Μάγῳ ἔσοδον εἶναι παρὰ βασιλέα ἄνευ ἀγγέλου, ἢ μὴ γυναικὶ τυγχάνη μισγόμενος βασιλεὺς. [2] οὐκὼν δὴ Ἰνταφρένης ἐδικαίου οὐδένα οἱ ἐσαγγεῖλαι, ἀλλ' ὅτι ἦν τῶν ἑπτὰ, ἐσιέναι ἤθελε. ὁ δὲ πλουρὸς καὶ ὁ ἀγγελιφόρος οὐ περιώρων, φάμενοι τὸν βασιλέα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ δὲ Ἰνταφρένης δοκέων σφέας ψεύδεα λέγειν ποιέει τοιάδε· σπασάμενος τὸν ἀκινάκεα ἀποτάμνει αὐτῶν τὰ τε ὄτα καὶ τὰς ῥίνας, καὶ ἀνείρας περὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου περὶ τοὺς αὐχένας σφέων ἔδησε, καὶ ἀπῆκε.

119. Οἱ δὲ τῷ βασιλεῖ δεικνύουσι ἑωυτοὺς καὶ τὴν αἰτίην εἶπον δι' ἣν πεπονθότες εἶσαν. Δαρεῖος δὲ ἀρρωδήσας μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἕξ πεπονηκότες ἔωσι ταῦτα, μεταπεμπόμενος ἓνα ἕκαστον ἀπεπειρατὸ γνώμης, εἰ συνέπαινοι εἰσὶ τῷ πεπονημένῳ. [2] ἐπεῖτε δὲ ἐξέμαθε ὡς οὐ σὺν κείνοισι εἶη ταῦτα πεπονηκώς, ἔλαβε αὐτὸν τε τὸν Ἰνταφρένεα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τοὺς οἰκήσιους πάντας, ἐλπίδας πολλὰς ἔχων μετὰ τῶν συγγενέων μιν ἐπιβουλεύειν οἱ ἐπανάστασιν, συλλαβῶν δὲ σφέας ἔδησε τὴν ἐπὶ θανάτῳ. [3] ἢ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφρένεος φοιτῶσα ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως κλαίεσκε ἂν καὶ ὀδυρέσκετο· ποιεῦσα δὲ αἰεὶ τάντ' οὗτο τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτεῖραί μιν. πέμψας δὲ ἄγγελον ἔλεγε τάδε· “ὦ γύναι, βασιλεὺς τοι Δαρεῖος διδοῖ ἓνα τῶν δεδεμένων οἰκήσιων ῥύσασθαι τὸν βούλει ἐκ πάντων,..” [4] ἢ δὲ βουλευσαμένη ὑπεκρίνετο τάδε· “εἰ μὲν δὴ μοι διδοῖ βασιλεὺς ἐνός τὴν ψυχὴν, αἰρέομαι ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν,..” [5] πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα καὶ θωμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε “ὦ γύναι, εἰρωτᾶ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἄνδρα τε καὶ τὰ τέκνα ἐγκαταλιποῦσα, τὸν ἀδελφεὸν εἴλευ περιεῖναί τοι, ὅς καὶ ἀλλοτριώτερός τοι τῶν παιδῶν καὶ ἦσον κεχαρισμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι,..” [6] ἢ δ' ἀμείβετο τοῖσιδε. “ὦ βασιλεῦ, ἀνὴρ μὲν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς οὐκέτι μευ ζώντων ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ γένοιτο. ταῦτη τῇ γνώμῃ χρεωμένη ἔλεξα ταῦτα,..” [7] εὐ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρεῖῳ εἰπεῖν ἢ γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε τοῦτόν τε τὸν παραιτέτο καὶ τῶν παιδῶν τὸν πρεσβύτατον, ἦσθεις αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας. τῶν μὲν δὴ ἑπτὰ εἰς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε.

120. Κατὰ δὲ κου μάλιστα τὴν Καμβύσειω νοῦσον ἐγίνετο τάδε. ὑπὸ Κύρου κατασταθεὶς ἦν **Σαρδίῳν ὑπαρχος Ὀροίτης** ἀνὴρ Πέρσης· οὗτος ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ὀσίῳ· οὔτε γὰρ τι παθῶν οὔτε ἀκούσας μάταιον ἔπος πρὸς **Πολυκράτους τοῦ Σαμίου**, οὐδὲ ἰδὼν πρότερον, ἐπεθύμει λαβῶν αὐτὸν ἀπολέσαι, ὡς μὲν οἱ πλεῦνες λέγουσι, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην. [2] ἐπὶ τῶν βασιλέως θυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροίτηα καὶ ἄλλον Πέρσην τῷ οὐνομα εἶναι Μιτροβάτεια, νομοῦ ἄρχοντα τοῦ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νεῖκα συμπεσεῖν, κρινομένων δὲ περὶ ἀρετῆς εἰπεῖν τὸν Μιτροβάτεια τῷ Ὀροίτῃ προφέροντα [3] “σὺ γὰρ ἐν ἀνδρῶν λόγῳ, ὅς βασιλεῖ νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῶ νομῷ προσκειμένην οὐ προσεκτήσαο, ὧδε δὴ τι ἐοῦσαν εὐπετέα χειρωθῆναι, τὴν τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὀπλίτησι ἐπαναστᾶς ἔσχε καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει,..” [4] οἱ μὲν δὴ μιν φασὶ τοῦτο ἀκούσαντα καὶ ἀλήσαντα τῷ ὀνειδέει ἐπιθυμήσαι οὐκ οὔτω τὸν εἶπαντα ταῦτα τίσασθαι ὡς Πολυκράτεια πάντως ἀπολέσαι, δι' ὄντινα κακῶς ἤκουσε.

121. Οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι πέμψαι Ὀροίτεια ἐς Σάμον κήρυκα ὅτευ δὴ χρήματος δεησόμενον (οὐ γὰρ ὦν δὴ τοῦτό γε λέγεται), καὶ τὸν Πολυκράτεια τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶν, παρεῖναι δὲ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήιον· [2] καί κως εἶτ' ἐκ προνοίης αὐτὸν κατηλογέοντα τὰ Ὀροίτεια

πρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίη τις τοιαύτη ἐπεγένετο· τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα (τυχεῖν γὰρ ἀπεστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον) οὔτε τι μεταστραφῆναι οὔτε ὑποκρίνασθαι.

122. Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται διφάσαι λέγονται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι, πάρεστι δὲ πείθεσθαι ὀκοτέρη τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὲ ὢν Ὀροίτης ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρου ποταμοῦ οἰκημένη ἔπεμπε Μύρσον τὸν Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον ἀγγελίην φέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκράτεος τὸν νόον. [2] Πολυκράτης γὰρ ἐστὶ πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων ὃς **θαλασσοκρατεῖν** ἐπενοήθη, πάρεξ Μίνωός τε τοῦ Κνωσίου καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότερος τούτου ἤρξε τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπίνης λεγομένης γενεῆς Πολυκράτης πρῶτος, ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξειν. [3] μαθὼν ὢν ταῦτά μιν διανοεῦμενον ὁ Ὀροίτης πέμψας ἀγγελίην ἔλεγε τάδε. “Ὀροίτης Πολυκράτει ὧδε λέγει. πυνθάνομαι ἐπιβουλεύειν σε πρήγμασι μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα. σύ νυν ὧδε ποιήσας ὀρθώσεις μὲν σεωυτόν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ· ἐμοὶ γὰρ βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβουλεύει θάνατον, καὶ μοι τοῦτο ἐξαγγέλλεται σαφηνέως. [4] σύ νυν ἐμὲ ἐκκομίσας αὐτὸν καὶ χρήματα, τὰ μὲν αὐτῶν αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ ἐμὲ ἔα ἔχειν· εἵνεκέν τε χρημάτων ἄρξεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. εἰ δέ μοι ἀπιστεῖς τὰ περὶ τῶν χρημάτων, πέμψον ὅστις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐών, τῷ ἐγὼ ἀποδέξω,,.

123. Ταῦτα ἀκούσας Πολυκράτης ἤσθη τε καὶ ἐβούλετο· καὶ κως ἰμείρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως, ἀποπέμπει πρῶτα κατοφόμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου ἄνδρα τῶν ἀσπῶν, ὃς οἱ ἦν γραμματιστής· ὃς χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων τὸν κόσμον τὸν ἐκ τοῦ ἀνδρεῶνος τοῦ Πολυκράτεος ἔοντα ἀξιοθέητον ἀνέθηκε πάντα ἐς τὸ **Ἡραϊον**. [2] ὁ δὲ Ὀροίτης μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἔοντα προσδόκιμον ἐποίηε τοιάδε· Λάρνακας ὀκτῶ πληρώσας λίθων πλὴν κάρτα βραχείος τοῦ περὶ αὐτὰ τὰ χεῖλα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέβαλε, καταδήσας δὲ τὰς Λάρνακας εἶχε ἐτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος καὶ θεησάμενος ἀπήγγελλε τῷ Πολυκράτει.

124. Ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων πολλὰ δὲ τῶν φίλων ἐστέλλετο αὐτόσε, πρὸς δὲ καὶ ἰδούσης τῆς θυγατρὸς ὄψιν ἐνυπνίου τοιγόνδε· ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἡέρι μετέωρον ἔοντα λούσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διός, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. [2] ταύτην ἰδούσα τὴν ὄψιν παντοίῃ ἐγένετο μὴ ἀποδηῆσαι τὸν Πολυκράτεα παρὰ τὸν Ὀροίτεα, καὶ δὴ καὶ ἰόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πεντηκόντερον ἐπεφημίζετο. ὁ δὲ οἱ ἠπειλήσε, ἦν σώς ἀπονοστήσει, πολλόν μιν χρόνον παρθενεύεσθαι. ἡ δὲ ἠρήσατο ἐπιτελέα ταῦτα γενέσθαι· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ τοῦ πατρὸς ἐστερεῆσθαι.

125. Πολυκράτης δὲ πάσης συμβουλῆς ἀλογήσας ἔπλεε παρὰ τὸν Ὀροίτεα, ἅμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἐταίρων, ἐν δὲ δὴ καὶ **Δημοκῆδεα τὸν Καλλιφώντος Κροτωνιήτην** ἄνδρα, **ἰητρὸν** τε ἔοντα καὶ τὴν τέχνην ἀσκέοντα ἄριστα τῶν κατ’ ἐωυτόν. [2] ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης διεφθάρη κακῶς, οὔτε ἐωυτοῦ ἀξίως οὔτε τῶν ἐωυτοῦ φρονημάτων· ὅτι γὰρ μὴ οἱ Συρηκοσίων γενόμενοι τύραννοι οὐδὲ εἰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράννων ἀξίος ἐστὶ Πολυκράτει μεγαλοπρεπεῖην συμβληθῆναι. [3] ἀποκτείνας δὲ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσιος Ὀροίτης ἀνεσταύρωσε· τῶν δὲ οἱ ἐπομένων ὅσοι μὲν ἦσαν Σάμιοι, ἀπήκε, κελεύων σφέας ἐωυτῷ χάριν εἰδέναί ἔοντας ἐλευθέρους, ὅσοι δὲ ἦσαν ξεινοὶ τε καὶ δοῦλοι τῶν ἐπομένων, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ποιεύμενος εἶχε. [4] Πολυκράτης δὲ ἀνακρεμάμενος ἐπετέλεε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρὸς· ἐλοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Διὸς ὄκως ὕοι, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνιείς αὐτὸς ἐκ τοῦ σώματος ἰκμάδα.

126. Πολυκράτεος μὲν δὴ αἰ πολλὰ εὐτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν τῇ οἱ Ἄμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς προεμαντεύσατο. χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυκράτεος τίσιες μετήλθον. μετὰ γὰρ τὸν Καμβύσειω θάνατον καὶ τῶν Μάγων τὴν βασιληίην μένων ἐν τῆσι Σάρδισι Ὀροίτης ὠφέλεε μὲν οὐδὲν Πέρσας ὑπὸ Μήδων ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν· [2] ὁ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ταραχῇ κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεα τὸν ἐκ Δασκυλείου ὕπαρχον, ὃς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεα ἔχοντα, κατὰ δὲ τοῦ Μιτροβάτεω τὸν παῖδα Κρανάσπην, ἄνδρα ἐν Πέρσῃσι δοκίμους, ἄλλα τε ἐξύβρισε παντοῖα καὶ τινα ἀγγελιφόρον ἐλθόντα Δαρείου παρ’ αὐτόν, ὡς οὐ πρὸς ἡδονὴν οἱ ἦν τὰ ἀγγελλόμενα, κτείνει μιν ὀπίσω κομιζόμενον, ἄνδρα οἱ ὑπέισας κατ’ ὁδόν, ἀποκτείνας δὲ μιν ἠφάνισε αὐτῷ ἵππῳ.

127. Δαρεῖος δὲ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχήν, ἐπεθύμει τὸν Ὀροίτεα τίσασθαι πάντων τῶν ἀδικημάτων εἵνεκεν καὶ μάλιστα Μιτροβάτεω καὶ τοῦ παιδός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθῆης στρατὸν ἐπ’ αὐτόν οὐκ

ἔδοκε πέμπειν ἄτε οἰδεόντων ἔτι τῶν προηγημάτων, καὶ νεωστὶ ἔχων τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν Ὀροίτεα μεγάλην τὴν ἰσχὺν πυνθανόμενος ἔχειν· τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἔδορυφόρον, εἶχε δὲ νομὸν τὸν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἴωνικόν. [2] πρὸς ταῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο. συγκαλέσας Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους ἔλεγέ σφι τάδε. “ὦ Πέρσαι, τίς ἂν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποστάς ἐπιτελέσειε σοφίη καὶ μὴ βίη τε καὶ ὀμίλη; ἔνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν· [3] ὑμέων δὲ ὦν τίς μοι Ὀροίτεα ἢ ζώνοντα ἀγάγοι ἢ ἀποκτείνει; ὅς ὠφέλησε μὲν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μὲν δύο ἡμέων ἤιστωσε, Μιτροβάτεά τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν καὶ πεμπομένους ὑπ’ ἐμεῦ κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνασχετὸν φαίνων. πρὶν τι ὦν μέζον ἐξεργάσασθαι μιν Πέρσας κακόν, καταλαμπτέος ἐστὶ ἡμῖν θανάτω,,.

128. Δαρεῖος μὲν ταῦτα ἐπειρώτα, τῷ δὲ ἄνδρες τριήκοντα ὑπέστησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιεῖν ταῦτα. ἐρίζοντας δὲ Δαρεῖος κατελάμβανε κελεύων πάλλεσθαι παλλομένων δὲ λαγχάνει ἐκ πάντων Βαγαῖος ὁ Ἀρτόντεω [2] λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος ποιεῖ τάδε· βυβλία γραψάμενος πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν ἔχοντα προηγημάτων σφρηγιδὰ σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρείου, μετὰ δὲ ἦε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς Σάρδις. [3] ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτεω ἐς ὄψιν ἔλθων, τῶν βυβλίων ἐν ἕκαστον περιαιρεόμενος ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιληίῳ ἐπιλέγεσθαι γραμματιστὰς δὲ βασιληίους οἱ πάντες ὑπαρχοὶ ἔχουσι· ἀποπειρώμενος δὲ τῶν δορυφόρων ἐδίδου τὰ βυβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ ἐνδεξαίματο ἀπόστασιν ἀπὸ Ὀροίτεω. [4] ὀρέων δὲ σφέας τὰ τε βυβλία σεβομένους μεγάλως καὶ τὰ λεγόμενα ἐκ τῶν βυβλίων ἔτι μεζόνως, δίδοι ἄλλο ἐν τῷ ἐνήν ἔπεα τάδε· “ὦ Πέρσαι, βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν μὴ δορυφορέειν Ὀροίτεα,, οἱ δὲ ἀκούσαντες τούτων μετήκαν οἱ τὰς αἰχμάς. [5] ἰδὼν δὲ τοῦτο σφέας ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βυβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ θαρσήσας τὸ τελευταῖον τῶν βυβλίων δίδοι τῷ γραμματιστῇ, ἐν τῷ ἐγγράπτω “βασιλεὺς Δαρεῖος Πέρσησι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροίτεα,, οἱ δὲ δορυφόροι ὡς ἤκουσαν ταῦτα, σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκας κτείνουσι παραντικά μιν, οὕτω δὴ Ὀροίτεα τὸν Πέρσην Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου τίσιες μετήλθον.

129. Ἀπικόμενων δὲ καὶ ἀνακομισθέντων τῶν Ὀροίτεω χρημάτων ἐς τὰ Σοῦσα, συνήνεκε χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον βασιλέα Δαρεῖον ἐν ἄγρῃ θηρῶν ἀποθρῶσκοντα ἀπ’ ἵππου στραφήναι τὸν πόδα. [2] καὶ κως ἰσχυροτέρως ἐστράφη· ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρθρων. νομίζων δὲ καὶ πρότερον περὶ ἑωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν, τούτοισι ἐχρᾶτο. οἱ δὲ στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι τὸν πόδα κακόν μέζον ἐργάζοντο. [3] ἐπ’ ἑπτὰ μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνήσει εἶχετο· τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντί οἱ φλαύρως, παρακούσας τις πρότερον ἔτι ἐν Σάρδισι τοῦ Κροτωνιήτεω **Δημοκῆδης** τὴν τέχνην ἀγγέλλει τῷ Δαρεῖῳ· ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην παρ’ ἑωυτὸν ἐκέλευσε· τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραπόδοις ὅκου δὴ ἀπημελημένον, παρήγον ἐς μέσον πέδας τε ἔλκοντα καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον.

130. Σταθέντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτα ὁ Δαρεῖος τὴν τέχνην εἰ ἐπίσταιτο· ὁ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο, ἀρρωδέων μὴ ἑωυτὸν ἐκφήνας τὸ παράπαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεστερημένος [2] κατεφάνη τε τῷ Δαρεῖῳ τεχνάζειν ἐπιστάμενος, καὶ τοὺς ἀγαγόντας αὐτὸν ἐκέλευσε μαστιγὰς τε καὶ κέντρα παραφέρειν ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, φὰς ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὀμίλησας δὲ ἰητρῷ φλαύρως ἔχειν τὴν τέχνην. [3] μετὰ δέ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεώμενος καὶ ἥπια μετὰ τὰ ἰσχυρὰ προσάγων ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν ἐποίησε καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγία μιν ἀπέδεξε, οὐδαμὰ ἔτι ἐλπίζοντα ἀρτίπουν ἔσεσθαι. [4] δωρέεται δὴ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσεῶν δύο ζεύγεσι· ὁ δὲ μιν ἐπείρετο εἰ οἱ διπλήσιον τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγία ἐποίησε. ἦσθεις δὲ τῷ ἔπει ὁ Δαρεῖος ἀποπέμπει μιν παρὰ τὰς ἑωυτοῦ γυναῖκας· παράγοντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας ὡς βασιλεῖ οὗτος εἶη ὅς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε. [5] ὑποτύπτουσα δὲ αὐτέων ἐκάστη φιάλη τοῦ χρυσοῦ ἐς θήκην ἐδωρέετο Δημοκῆδα οὕτω δὴ τι δαψιλῆι δωρεῇ ὡς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο καὶ οἱ χρῆμα πολλόν τι χρυσοῦ συνελέχθη.

131. Ὁ δὲ Δημοκῆδης οὗτος ὧδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος Πολυκράτει ὠμίλησε· πατρὶ συνέιχετο ἐν τῇ Κρότωνι ὀργὴν χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεῖτε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν οἶχετο ἐς Αἴγινα. καταστάς δὲ ἐς ταύτην πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς ἄλλους ἰητροὺς, ἀσκευῆς περ ἐὼν καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆα. [2] καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει ταλάντου Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθοῦνται, τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθηναῖοι ἑκατὸν μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυνῶν

ταλάντων. οὕτω μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤκιστα Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκίμησαν. [3] ἐγένετο γὰρ ὧν τοῦτο ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεῦτεροι δὲ Κυρηναῖοι. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι.

132. Τότε δὴ ὁ Δημοκίδης ἐν τοῖσι **Σούσοις** ἐξιησάμενος Δαρεῖον οἶκόν τε μέγιστον εἶχε καὶ ὁμοτράπεζος βασιλείᾳ ἐγεγόνεε, πλήν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλληνας ἀπιέναι πάντα τὰλλά οἱ παρῆν. [2] καὶ τοῦτο μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἰητρούς, οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι ὅτι ὑπὸ Ἑλλήνος ἰητροῦ ἐσώθησαν, τούτους βασιλέα παραιτησάμενος ἐρρύσατο· τοῦτο δὲ μάντιν Ἥλειον Πολυκράτει ἐπισπόμενον καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοις ἐρρύσατο. ἦν δὲ μέγιστον πρῆγμα Δημοκίδης παρὰ βασιλείᾳ.

133. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα τάδε ἄλλα συνήνεκε γενέσθαι. **Ἀτόσση** τῆ Κύρου μὲν θυγατρὶ Δαρεῖου δὲ γυναικὶ ἐπὶ τοῦ μαστοῦ ἔφυ φῦμα, μετὰ δὲ ἐκραγὲν ἐνέμετο πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἢ δὲ κρύπτουσα καὶ αἰσχυνομένη ἔφραζε οὐδενί· ἐπεῖτε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο τὸν Δημοκίδεα καὶ οἱ ἐπέδεξε. [2] ὁ δὲ φᾶς ὑγίεια ποιήσειν ἐξορκοῖ μιν ἢ μὲν οἱ ἀντυπουργήσειν ἐκείνην τοῦτο τὸ ἀν αὐτῆς δεηθῆ· δεήσεσθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ φέροντα.

134. Ὡς δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγίεια ἀπέδεξε, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δημοκίδεος ἡ Ἄτοσσα προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δαρεῖω λόγον τοιόνδε. “ὦ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν τοσαύτην κάτῃσαι, οὔτε τι ἔθνος προσκτώμενος οὔτε δύναμιν Πέρσησι. [2] οἶκος δὲ ἐστὶ ἀνδρα καὶ νέον καὶ χρημάτων μεγάλων δεσπότην φαίνεσθαι τι ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ Πέρσαι ἐκμάθωσι ὅτι ὑπ’ ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ’ ἀμφοτέρω δέ τοι συμφέροι ταῦτα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπίστωνται ἀνδρα εἶναι τὸν προεστεῶτα, καὶ ἵνα τριβῶνται πολέμῳ μηδὲ σχολὴν ἄγοντες ἐπιβουλεύωσί τοι. [3] νῦν γὰρ ἂν τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡλικίην· αὐξομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι καὶ ἐς τὰ πρῆγματα πάντα ἀπαμβλύνονται,.. [4] ἢ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε, ὁ δ’ ἀμείβετο τοῖσιδε. “ὦ γύναι, πάντα ὅσα περ αὐτὸς ἐπινοῶ ποιήσειν εἰρηκας· ἐγὼ γὰρ **βεβούλευμαι ζεύξας γέφυραν** ἐκ τῆσδε τῆς ἠπειροῦ ἐς τὴν ἑτέραν ἠπειρον **ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι**· καὶ ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσται τελεύμενα,.. λέγει Ἄτοσσα τάδε. [5] “ὄρα νυν, ἐπὶ Σκύθας μὲν τὴν πρώτην ἰέναι ἕασον· οὔτοι γὰρ, ἐπεὰν σὺ βούλῃ, ἔσονταί τοι· σὺ δέ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι. ἐπιθυμῶ γὰρ λόγῳ πυνθανομένη Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι θεραπαίνας καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ ἀνδρα ἐπιτηδεότατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἕκαστα τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγήσασθαι, τοῦτον ὅς σευ τὸν πόδα ἐξήσατο,.. [6] ἀμείβεται Δαρεῖος “ὦ γύναι, ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκέει τῆς Ἑλλάδος ἡμέας πρῶτα ἀποπειρᾶσθαι, κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρῶτον ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ τούτῳ τῷ σὺ λέγεις πέμψαι ἐς αὐτούς, οἱ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἐξαγγελεύουσι ἕκαστα αὐτῶν ἡμῖν· καὶ ἔπειτα ἐξεπιστάμενος ἐπ’ αὐτούς τρέψομαι,..

135. Ταῦτα εἶπε καὶ ἅμα ἔπος τε καὶ ἔργον ἐποίησε. ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμψε, καλέσας Περσέων ἀνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα ἐνετέλλετό σφι ἐπομένους Δημοκίδει διεξελεθῆναι τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τε μὴ διαδρῆσεται σφέας ὁ Δημοκίδης, ἀλλὰ μιν πάντως ὀπίσω ἀπάξουσι. [2] ἐντειλάμενος δὲ τούτοις ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκίδεα ἐδέετο αὐτοῦ ὅπως ἐξηγησάμενος πᾶσαν καὶ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσησι ὀπίσω ἤξει· δῶρα δὲ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφεοῖσι ἐκέλευε πάντα τὰ ἐκείνου ἐπιπλα λαβόντα ἄγειν, φᾶς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν· πρὸς δὲ ἐς τὰ δῶρα ὀλκάδα οἱ ἔφη συμβαλέεσθαι πλήσας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλεῦσεσθαι. [3] Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοί, ἀπ’ οὐδενὸς δολεροῦ νόου ἐπαγγέλλετό οἱ ταῦτα. Δημοκίδης δὲ δείσας μὴ εὖ ἐκπειρῶτο Δαρεῖος, οὔτι ἐπιδραμῶν πάντα τὰ διδόμενα ἐδέκετο, ἀλλὰ τὰ μὲν ἑωυτοῦ κατὰ χώραν ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθῶν ἔχοι, τὴν μέντοι ὀλκάδα, τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο ἐς τὴν δωρεὴν τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος δὲ καὶ τούτῳ ταῦτ’ ὁ Δαρεῖος ἀποστέλλει αὐτούς ἐπὶ θάλασσαν.

136. Καταβάντες δὲ οὔτοι ἐς Φοινίκην καὶ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα πόλιν αὐτίκα μὲν τριήρας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ αὐτῆσι καὶ γαῦλον μέγαν παντοίων ἀγαθῶν παρεσκευασμένοι δὲ πάντα ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα, προσίσχοντες δὲ αὐτῆς τὰ παραθαλάσσια ἐθηεῦντο καὶ ἀπεγράφοντο, ἐς ὃ τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ ὀνομαστὰ θεησάμενοι ἀπίκοντο τῆς **Ἰταλίας** ἐς Τάραντα. [2] ἐνθαῦτα δὲ ἐκ ῥησιώων τῆς Δημοκίδεος Ἀριστοφιλίδης τῶν Ταραντίνων ὁ βασιλεὺς τοῦτο μὲν τὰ πηδάλια

παρέλυσε τῶν Μηδικῶν νεῶν, τοῦτο δὲ αὐτοὺς τοὺς Πέρσας εἶρξε ὡς κατασκόπους δῆθεν ἔοντας. ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἔπασχον, ὁ Δημοκίδης ἐς τὴν **Κρότωνα** ἀπικνέεται ἀπιγμένου δὲ ἤδη τούτου ἐς τὴν ἑωυτοῦ ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν ἀπέδωκέ σφι.

137. Πλέοντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι καὶ διώκοντες Δημοκίδη ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα, εὐρόντες δὲ μιν ἀγοράζοντα ἄπτοντο αὐτοῦ. [2] τῶν δὲ Κροτωνιητῶν οἱ μὲν καταρρωδέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα προΐεναι ἔτοιμοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀντάπτοντο καὶ τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας προΐσχομένους ἔπεα τάδε. “ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁράτε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτην γενόμενον ἐξαιρέεσθε. [3] κῶς ταῦτα βασιλεῖ Δαρεῖω ἐκρήσει περιωβρίσθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ πιεύμενα ἔξει καλῶς, ἢν ἀπέλησθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε προτέρην στρατευσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραποδίξεσθαι περιησόμεθα;,, [4] ταῦτα λέγοντες τοὺς Κροτωνιήτας οὐκ ἔπειθον, ἀλλ’ ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκίδη καὶ τὸν γαῦλον τὸν ἅμα ἦγοντο ἀπαιρεθέντες ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην, οὐδ’ ἔτι ἐζήτησαν τὸ προσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ἀπικόμενοι ἐκμαθεῖν, ἐστερημένοι τοῦ ἡγεμόνος. [5] τοσόνδε μέντοι ἐνετείλατό σφι Δημοκίδης ἀναγομένοισι, κελεύων εἰπεῖν σφεας Δαρεῖω ὅτι ἄρμοσται τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκίδης γυναῖκα. τοῦ γὰρ δὴ παλαιστέω Μίλωνος ἦν οὖνομα πολλὸν παρὰ βασιλεῖ· κατὰ δὲ τοῦτό μοι δοκέει σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον τελέσας χρήματα μεγάλα Δημοκίδης, ἵνα φανῆ πρὸς Δαρείου ἑῶν καὶ ἐν τῇ ἑωυτοῦ δόκιμος.

138. Αναχθέντες δὲ ἐκ τῆς Κρότωνος οἱ Πέρσαι ἐκπίπτουσι τῆσι νηυσὶ ἐς **Ἰητυγίην**, καὶ σφεας δουλεύοντας ἐνθαῦτα Γίλλος ἀνὴρ Ταραντίνος φυγὰς ῥυσάμενος ἀπήγαγε παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἔτοιμος ἦν διδόναι τοῦτο ὅ τι βούλοιτο αὐτός. [2] Γίλλος δὲ αἰρέεται κάτοδόν οἱ ἐς Τάραντα γενέσθαι, προαπηγησάμενος τὴν συμφορὴν· ἵνα δὲ μὴ συνταράξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἢν δι’ αὐτὸν στόλος μέγας πλὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίην, Κνιδίου μούρους ἀποχρᾶν οἱ ἔφη τοὺς κατάγοντας γίνεσθαι, δοκέων ἀπὸ τούτων ἔόντων τοῖσι Ταραντίνοισι φίλων μάλιστα τὴν κάτοδόν οἱ ἔσεσθαι. [3] Δαρεῖος δὲ ὑποδεξάμενος ἐπετέλεε· πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον κατάγειν σφέας ἐκέλευε Γίλλον ἐς Τάραντα. πειθόμενοι δὲ Δαρεῖω Κνιδιοὶ Ταραντίνους οὐκ ἔπειθον, βίην δὲ ἀδύνατοι ἦσαν προσφέρειν. [4] ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐπρήχθη· οὗτοι δὲ πρῶτοι ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπίκοντο Πέρσαι, καὶ οὗτοι διὰ τοιόνδε πρήγμα κατάσκοποι ἐγένοντο.

139. Μετὰ δὲ ταῦτα **Σάμον** βασιλεὺς Δαρεῖος αἰρέει, πολίων πασῶν πρώτην Ἑλληνίδων καὶ βαρβάρων, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην. Καμβύσει τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ’ Αἴγυπτον ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὡς οἴκος, κατ’ ἐμπορίην στρατευόμενοι, οἱ δὲ τινὲς καὶ αὐτῆς τῆς χώρας θεηταί· τῶν ἦν καὶ Συλοσῶν ὁ Αἰάκεος, Πολυκράτεος τε ἑῶν ἀδελφεὸς καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. [2] τοῦτον τὸν **Συλοσῶντα** κατέλαβε εὐτυχίη τις τοιήδε. λαβὼν χλανίδα καὶ περιβαλόμενος πυρρὴν ἠγόραζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖος, δορυφόρος τε ἑῶν Καμβύσει καὶ λόγου οὐδενός κω μεγάλου, ἐπεθύμησε τῆς χλανίδος καὶ αὐτὴν προσελθὼν ὠνέετο. [3] ὁ δὲ Συλοσῶν ὀρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμῶντα τῆς χλανίδος, θεῆν τύχην χρεώμενος λέγει “ἐγὼ ταύτην πωλέω μὲν οὐδενός χρημάτων, δίδωμι δὲ ἄλλως, εἴ περ οὕτω δεῖ γενέσθαι πάντως τοι;,, αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος παραλαμβάνει τὸ εἶμα.

140. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν ἠπίστατο τοῦτό οἱ ἀπολωλέναι δι’ εὐηθείην. ὡς δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος Καμβύσης τε ἀπέθανε καὶ τῷ Μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιλίην ἔσχε, πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν ὡς ἡ βασιλίη περιεληλύθει ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα τῷ κοτὲ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἶμα. ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα ἴζετο ἐς τὰ πρόθυρα τῶν βασιλέος οἰκίων καὶ ἔφη Δαρεῖου εὐεργέτης εἶναι. [2] ἀγγέλλει ταῦτα ἀκούσας ὁ πύλουρος τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ θωμάσας λέγει πρὸς αὐτόν “καὶ τίς ἐστὶ Ἑλλήνων εὐεργέτης τῷ ἐγὼ προαιδεῦμαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβέβηκε δ’ ἢ τις ἢ οὐδεὶς κω παρ’ ἡμέας αὐτῶν, ἔχω δὲ χρῆμα εἰπεῖν οὐδὲν ἀνδρὸς Ἑλλήνου. ὅμως δὲ αὐτὸν παράγετε ἔσω, ἵνα εἰδῶ τί θέλων λέγει ταῦτα;,, [3] παρήγε ὁ πύλουρος τὸν Συλοσῶντα, στάντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτων οἱ ἐρμηνέες τίς τε εἶη καὶ τί ποιήσας εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλέος. εἶπε ὧν ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἶη κείνος ὁ δούς. [4] ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Δαρεῖος “ὦ γενναιότατε ἀνδρῶν, σὺ κείνος εἶς ὃς ἐμοὶ οὐδεμίαν ἔχοντί κω δύναμιν ἔδωκας εἰ καὶ σμικρά, ἀλλ’ ὧν ἴση γε ἡ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κοθὲν τι μέγα λάβοιμι· ἀντ’ ὧν τοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἄπλετον δίδωμι,

ὡς μή κοτέ τοι μεταμελήση Δαρειὸν τὸν Ὑστάσπεος εὖ ποιήσαντι,, λέγει πρὸς ταῦτα ὁ Συλοσῶν [5] “ἔμοι μήτε χρυσὸν ᾧ βασιλεῦ μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ’ ἀνασωσάμενός μοι δὸς τὴν πατρίδα Σάμον, τὴν νῦν ἀδελφεοῦ τοῦ ἐμοῦ Πολυκράτεος ἀποθανόντος ὑπὸ Ὀροίτεω ἔχει δούλος ἡμέτερος· ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φόνου καὶ ἐξανδραποδίσιοις,,

141. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος ἀπέστειλε στρατιὴν τε καὶ στρατηγὸν Ὀτάνεα ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ γινόμενον, ἐντειλάμενος, ὅσων ἐδεήθη ὁ Συλοσῶν, ταῦτά οἱ ποιεῖν ἐπιτελέα. καταβάς δὲ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης ἔστειλε τὴν στρατιήν.

142. Τῆς δὲ Σάμου **Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου** εἶχε τὸ κράτος, ἐπιτροπαίην παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν ἀρχήν· τῷ δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι οὐκ ἐξεγένετο. [2] ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἐξαγγέληθ’ ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐποίησε τοιάδε· πρῶτα μὲν Διὸς ἐλευθερίου βωμὸν ἰδρύσατο καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν οὖρισε τοῦτο τὸ νῦν ἐν τῷ προαστείῳ ἐστὶ μετὰ δέ, ὡς οἱ ἐπεποίητο, ἐκκλησίην συναγείρας πάντων τῶν ἀσπῶν ἔλεξε τάδε. [3] “ἔμοι, ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς, σκηπτρον καὶ δύναμις πᾶσα ἢ Πολυκράτεος ἐπιτέτραπται, καὶ μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἄρχειν. ἐγὼ δὲ τὰ τῷ πέλας ἐπιπλήσω, αὐτὸς κατὰ δύναμιν οὐ ποιήσω· οὔτε γὰρ μοι Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἐωυτῷ οὔτε ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιεῖ. Πολυκράτης μὲν νῦν ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἐωυτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεὶς ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω. [4] τοσάδε μέντοι δικαίῳ γέρεα ἐμεωυτῷ γενέσθαι, ἐκ μὲν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων ἐξαίρετα ἐξ τάλαντά μοι γενέσθαι, ἰρωςύνην δὲ πρὸς τούτοις αἰρεῦμαι αὐτῷ τέ μοι καὶ τοῖσι ἀπ’ ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοις τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου· τῷ αὐτὸς τε ἰρὸν ἰδρυσάμην καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περιτίθημι,, [5] ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοις ἐπαγγέλλετο· τῶν δὲ τις ἐξαναστὰς εἶπε “ἀλλ’ οὐδ’ ἄξιός εἰς σὺ γε ἡμέων ἄρχειν, γεγωνῶς τε κακῶς καὶ ἐὼν ὄλεθρος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως λόγον δώσεις τῶν μετεχειρίσας χρημάτων,,

143. Ταῦτα εἶπε ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῷ οὐνομα ἦν Τελέσαρχος. Μαιάνδριος δὲ νόφ λαβὼν ὡς εἰ μετήσει τὴν ἀρχήν, ἄλλος τις ἀντ’ αὐτοῦ τύραννος καταστήσεται, οὐδὲν ἔτι ἐν νόφ εἶχε μετιέναι αὐτήν, ἀλλ’ ὡς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων, συνέλαβε σφέας καὶ κατέδησε. [2] οἱ μὲν δὴ ἐδεδέατο, Μαιάνδριον δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος. ἐλπίζων δὲ μιν ἀποθανέσθαι ὁ ἀδελφεός, τῷ οὐνομα ἦν Λυκάρητος, ἵνα εὐπετεστέρως κατάσχη τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα, κατακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας· οὐ γὰρ δὴ, ὡς οἴκασι, ἐβούλοντο εἶναι ἐλεύθεροι.

144. Ἐπειδὴ ὦν ἀπίκοντο ἐς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι κατάγοντες Συλοσῶντα, οὔτε τίς σφι χειρὰς ἀνταίρειται, ὑπόσπονδοί τε ἔφασαν εἶναι ἔτοιμοι οἱ τοῦ Μαιανδρίου στασιῶται καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος ἐκχωρήσαι ἐκ τῆς νήσου. καταινέσαντος δ’ ἐπὶ τούτοις Ὀτάνεω καὶ σπεισαμένου, τῶν Περσέων οἱ πλείστου ἄξιοι θρόνους θέμενοι κατεναντίον τῆς ἀκροπόλιος κατέατο.

145. Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράννῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑπομαργότερος, τῷ οὐνομα ἦν **Χαρίλεως**· οὗτος ὁ τι δὴ ἐξαμαρτῶν ἐν γοργύρῃ ἐδέδετο, καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε τὰ πρησόμενα καὶ διακύψας διὰ τῆς γοργύρης, ὡς εἶδε τοὺς Πέρσας εἰρηναίως κατημένους, ἐβόα τε καὶ ἔφη λέγων Μαιανδρίῳ θέλειν ἐλθεῖν ἐς λόγους. [2] ἐπακούσας δὲ ὁ Μαιάνδριος λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ’ ἐωυτόν· ὡς δὲ ἄχθη τάχιστα, λαιδορέων τε καὶ κακίζων μιν ἀνέπειθε ἐπιθέσθαι τοῖσι Πέρσησι, λέγων τοιάδε. “ἔμὲ μὲν, ᾧ κάκιστε ἀνδρῶν, ἐόντα σεωυτοῦ ἀδελφεὸν καὶ ἀδικήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμοῦ δήσας γοργύρης ἠξίωσας· ὀρέων δὲ τοὺς Πέρσας ἐκβάλλοντάς τέ σε καὶ ἄνοικον ποιέοντας οὐ τολμᾶς τίσασθαι, οὕτω δὴ τι ἐόντας εὐπετέας χειρωθῆναι. [3] ἀλλ’ εἴ τοι σὺ σφέας καταρρώδηκας, ἔμοι δὸς τοὺς ἐπικούρους, καὶ σφέας ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς ἐνθάδε ἀπίξιοις· αὐτὸν δὲ σε ἐκπέμψαι ἐκ τῆς νήσου ἔτοιμος εἰμί,,

146. Ταῦτα δὲ ἔλεξε ὁ Χαρίλεως· Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο ἀφροσύνης ἀπικόμενος ὡς δόξαι τὴν ἐωυτοῦ δύναμιν περιέσεσθαι τῆς βασιλείας, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀπολάμψεσθαι ἀκέραιον τὴν πόλιν. [2] ἐρεθίσας ὦν τοὺς Πέρσας ἠθελε ὡς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγματα καὶ οὕτω παραδιδόναι, εὖ ἐξεπιστάμενος ὡς παθόντες οἱ Πέρσαι κακῶς προσεμπικρανέεσθαι ἔμελλον τοῖσι Σαμίοις, εἰδὼς τε ἐωυτῷ ἀσφαλέα ἐκδυσιν εὐοῦσαν ἐκ τῆς νήσου τότε ἐπεὰν αὐτὸς βούληται· ἐπεποίητο γὰρ οἱ **κρυπτῇ διώρῳξ** ἐκ τῆς ἀκροπόλιος φέρουσα ἐπὶ θάλασσαν. [3] αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλέει ἐκ τῆς Σάμου· τοὺς δ’ ἐπικούρους πάντας ὀπίσας ὁ Χαρίλεως, καὶ ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας οὔτε προσδεκομένους τοιοῦτο οὐδὲν δοκέοντάς τε δὴ πάντα

συμβεβάναι. ἔμπεσόντες δὲ οἱ ἐπίκουροι τῶν Περσέων τοὺς διφροφορευμένους τε καὶ λόγου πλείστου ἔοντας ἔκτεινον. [4] καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα ἐποίουν, ἡ δὲ ἄλλη στρατιῆ ἡ Περσικὴ ἐπεβοήθει· πιεζέυμενοι δὲ οἱ ἐπίκουροι ὀπίσω κατειλήθησαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν.

147. Ὅτάνης δὲ ὁ στρατηγὸς ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπονθότας, ἐντολὰς μὲν τὰς Δαρειῶς οἱ ἀποστέλλον ἐνετέλλετο, μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων μήτε ἀνδραποδίζεσθαι ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον Συλοσῶντι, τούτων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο, ὁ δὲ παρήγγειλε τῇ στρατιῇ πάντα τὸν ἄν λάβωσι καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα ὁμοίως κτείνειν. [2] ἐνθαῦτα τῆς στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἐπολιόρκεον, οἱ δὲ ἔκτεινον πάντα τὸν ἐμποδῶν γινόμενον ὁμοίως ἔν τε ἰρῶ καὶ ἔξω ἰροῦ.

148. Μαιάνδριος δὲ ἀποδρᾶς ἐκ τῆς Σάμου ἐκπλέει ἐς Λακεδαίμονα· ἀπικόμενος δὲ ἐς αὐτὴν καὶ ἀνενεικάμενος τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίησε τοιάδε· ὅκως ποτήρια ἀργύρεά τε καὶ χρύσεια προθεῖτο, οἱ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά, ὁ δ' ἄν τὸν χρόνον τοῦτον τῷ Κλεομένει τῷ Ἀναξανδριδεῷ ἐν λόγοισι ἔων, βασιλεύοντι Σπάρτης, προηγέ μιν ἐς τὰ οἰκία· ὅκως δὲ ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἀπεθώμαζε τε καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δὲ ἄν ἐκέλευε αὐτὸν ἀποφέρεισθαι αὐτῶν ὅσα βούλοιτο. [2] τοῦτο καὶ δις καὶ τρις εἶπαντος Μαιανδρίου ὁ Κλεομένης δικαιοτάτος ἀνδρῶν γίνεται, ὃς λαβεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἔδικαίου, μαθὼν δὲ ὡς ἄλλοισι διδοὺς τῶν ἀστῶν εὐρήσεται τιμωρίην, βᾶς ἐπὶ τοὺς ἐφόρους ἄμεινον εἶναι ἔφη τῇ Σπάρτῃ τὸν ξεῖνον τὸν Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπίση ἢ αὐτὸν ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτητέων κακὸν γενέσθαι. οἱ δ' ὑπακούσαντες ἐξεκέρησαν Μαιάνδριον.

149. Τὴν δὲ Σάμον [σαγηνεύσαντες] οἱ Πέρσαι παρέδοσαν Συλοσῶντι ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν. ὑστέρῳ μὲντοι χρόνῳ καὶ συγκατοίκησε αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ὅτάνης ἐκ τε ὄψιος ὀνειροῦ καὶ νούσου ἢ μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα.

150. Ἐπὶ δὲ Σάμον στρατεύματος ναυτικοῦ οἰχομένου Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι ἐν ὅσῳ γὰρ ὁ τε Μάγος ἦρχε καὶ οἱ ἑπτὰ ἐπανέστησαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ταραχῇ ἐς τὴν πολιορκίην παρεσκευάζοντο. [2] καί κως ταῦτα ποιούντες ἐλάνθανον. ἐπεῖτε δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ἀπέστησαν, ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἕκαστος μίαν προσεξαίρετο τὴν ἐβούλετο ἐκ τῶν ἑωυτοῦ οἰκίων, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας συναγαγόντες ἀπέπνιξαν· τὴν δὲ μίαν ἕκαστος σιτοποιὸν ἐξαίρετο· ἀπέπνιξαν δὲ αὐτάς, ἵνα μὴ σφῆων τὸν σῖτον ἀναισιμώσωσι.

151. Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δαρειῶς καὶ συλλέξας πᾶσαν τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν ἐστρατεύετο ἐπ' αὐτούς, ἐπελάσας δὲ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐπολιόρκεε φροντίζοντας οὐδὲν τῆς πολιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ἐπὶ τοὺς προμαχεῶνας τοῦ τείχεος οἱ Βαβυλώνιοι κατωρχέοντο καὶ κατέσκωπτον Δαρειῶν καὶ τὴν στρατιῆν αὐτοῦ, καὶ τις αὐτῶν εἶπε τοῦτο τὸ ἔπος. [2] “τί κάτησθε ὦ Πέρσαι ἐνθαῦτα, ἀλλ' οὐκ ἀπαλλάσσεσθε; τότε γὰρ αἰρήσετε ἡμέας, ἐπεὰν ἡμίονοι τέκωσι,, τοῦτο εἶπε τῶν τις Βαβυλωνίων οὐδαμὰ ἐλπίζων ἄν ἡμίονον τεκεῖν.

152. Ἐπτὰ δὲ μηνῶν καὶ ἐνιαυτοῦ διεληλυθότος ἡδὴ ὁ Δαρειῶς τε ἡσχαλλε καὶ ἡ στρατιῆ πᾶσα οὐ δυνατὴ ἐοῦσα ἐλεῖν τοὺς Βαβυλωνίους. καίτοι πάντα σοφίσματα καὶ πάσας μηχανὰς ἐπεποίηκε ἐς αὐτούς Δαρειῶς· ἀλλ' οὐδ' ὡς ἐδύνατο ἐλεῖν σφέας, ἄλλοισι τε σοφίσμασι πειρησάμενος, καὶ δὴ καὶ τῷ Κῦρος εἶλε σφέας, καὶ τούτῳ ἐπειρήθη. ἀλλὰ γὰρ δεινῶς ἦσαν ἐν φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδὲ σφέας οἷός τε ἦν ἐλεῖν.

153. Ἐνθαῦτα εἰκοστῷ μηνὶ Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου, τούτου ὃς τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν ἐγένετο τῶν τὸν Μάγον κατελόντων, τούτῳ τῷ Μεγαβύζου παιδί Ζωπύρῳ ἐγένετο τέρας τότε· τῶν οἱ σιτοφόρων ἡμίονων μία ἔτεκε. ὡς δὲ οἱ ἐξαγγέληται καὶ ὑπὸ ἀπιστίας αὐτὸς ὁ Ζώπυρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπειπας τοῖσι ἰδοῦσι μηδενὶ φράζειν τὸ γεγονός ἐβουλεύετο. [2] καὶ οἱ πρὸς τὰ τοῦ Βαβυλωνίου ῥήματα, ὃς κατ' ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεὰν περ ἡμίονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἀλώσεσθαι, πρὸς ταύτην τὴν φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκεε εἶναι ἀλώσιμος ἡ Βαβυλῶν· σὺν γὰρ θεῷ ἐκεῖνόν τε εἰπεῖν καὶ ἑωυτῷ τεκεῖν τὴν ἡμίονον.

154. Ὡς δὲ οἱ ἐδόκεε μόρσιμον εἶναι ἡδὴ τῇ Βαβυλῶνι ἀλίσκεσθαι, προσελθὼν Δαρειῶς ἀπεπυθάνετο εἰ περὶ πολλοῦ κάρτα ποιέεται τὴν Βαβυλῶνα ἐλεῖν. πυθόμενος δὲ ὡς πολλοῦ

τιμῶτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅπως αὐτός τε ἔσται ὁ ἑλών αὐτήν καὶ ἑωυτοῦ τὸ ἔργον ἔσται· κάρτα γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσησι αἱ ἀγαθοεργαίαι ἐς τὸ πρόσω μεγάθεος τιμῶνται. [2] ἄλλω μὲν νυν οὐκ ἐφράζετο ἔργω δυνατὸς εἶναι μιν ὑποχειρίην ποιῆσαι, εἰ δ' ἑωυτὸν λωβησάμενος αὐτομολήσειε ἐς αὐτοῦς. ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῶ ποιησάμενος ἑωυτὸν λωβάται λώβην ἀνήκεστον· ἀποταμῶν γὰρ ἑωυτοῦ τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὦτα καὶ τὴν κόμην κακῶς περικείρας καὶ μαστιγώσας ἤλθε παρὰ Δαρεῖον.

155. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρέως ἤνεικε ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον λελωβημένον, ἕκ τε τοῦ θρόνου ἀναπηδήσας ἀνέβωσέ τε καὶ εἶρετό μιν ὅστις εἶη ὁ λωβησάμενος καὶ ὅ τι ποιήσαντα. [2] ὁ δὲ εἶπε “οὐκ ἔστι οὗτος ὠνήρ, ὅτι μὴ σύ, τῷ ἐστὶ δύναμις τοσαύτη ἐμὲ δὴ ὧδε διαθεῖναι· οὐδέ τις ἀλλοτρίων ὧ βασιλεῦ τάδε ἔργασται, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωυτόν, δεινόν τι ποιούμενος Ἀσσυρίους Πέρσησι καταγελᾶν,,” [3] ὁ δ' ἀμείβετο “ὦ σχετλιώτατε ἀνδρῶν, ἔργω τῷ αἰσχίστῳ οὐνομα τὸ κάλλιστον ἔθου, φᾶς διὰ τοὺς πολιορκεομένους σεωυτὸν ἀνηκέστως διαθεῖναι. τί δ', ὦ μάταιε, λελωβημένου σεῦ θᾶσσον οἱ πολέμιοι παραστήσονται; κῶς οὐκ ἐξέπλωσας τῶν φρενῶν σεωυτὸν διαφθείρας,,” [4] ὁ δὲ εἶπε “εἰ μὲν τοι ὑπερετίθεα τὰ ἔμελλον ποιήσῃς, οὐκ ἂν με περιεῖδες· νῦν δ' ἐπ' ἐμεωυτοῦ βαλόμενος ἔρηξα. ἤδη ὧν ἦν μὴ τῶν σῶν δεήση, αἰρέομεν Βαβυλώνα. ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἔχω αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος καὶ φήσω πρὸς αὐτοὺς ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον· καὶ δοκέω, πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν οὕτω, τεύξεσθαι στρατιῆς. [5] σὺ δέ, ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ ἐσέλθω ἐς τὸ τεῖχος, ἀπὸ ταύτης ἐς δεκάτην ἡμέρην τῆς σεωυτοῦ στρατιῆς, τῆς οὐδεμία ἔσται ὠρη ἀπολλυμένης, ταύτης χιλίους τάξον κατὰ τὰς Σεμιράμιος καλεομένας πύλας· μετὰ δὲ αὐτὶς ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐς ἑβδόμην ἄλλους μοι τάξον δισχιλίους κατὰ τὰς Νινίων καλεομένας πύλας· ἀπὸ δὲ τῆς ἑβδόμης διαλείπειν εἴκοσι ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἄλλους κάτισον ἀγαγὼν κατὰ τὰς Χαλδαίων καλεομένας πύλας, τετρακισχιλίους. ἐχόντων δὲ μήτε οἱ πρότεροι μηδὲν τῶν ἀμυνεύντων μήτε οὗτοι, πλὴν ἐγχειριδίων· τοῦτο δὲ ἔαν ἔχειν. [6] μετὰ δὲ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην ἰθέως τὴν μὲν ἄλλην στρατιὴν κελεύειν πέριξ προσβάλλειν πρὸς τὸ τεῖχος, Πέρσας δὲ μοι τάξον κατὰ τε τὰς Βηλίδας καλεομένας καὶ Κισσίας πύλας. ὡς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμέο μεγάλα ἔργα ἀποδεξαμένου, τὰ τε ἄλλα ἐπιτρέφονται ἐμοὶ Βαβυλώνιοι καὶ δὴ καὶ τῶν πυλέων τὰς βαλανάγρας· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ τε καὶ Πέρσησι μελήσει τὰ δεῖ ποιέειν,,”

156. Ταῦτα ἐντειλάμενος ἦε ἐπὶ τὰς πύλας, ἐπιστρεφόμενος ὡς δὴ ἀληθέως αὐτόμολος. ὀρῶντες δὲ ἀπὸ τῶν πύργων οἱ κατὰ τοῦτο τεταγμένοι κατέτρεχον κάτω καὶ ὀλίγον τι παρακλίναντες τὴν ἐτέρην πύλην εἰρώτων τίς τε εἶη καὶ ὅτευ δεόμενος ἦκοι. ὁ δὲ σφι ἠγόρευε ὡς εἶη τε Ζώπυρος καὶ αὐτομολεοὶ ἐς ἐκείνους. [2] ἦγον δὴ μιν οἱ πυλουροί, ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ τὰ κοινὰ τῶν Βαβυλωνίων· καταστάς δὲ ἐπ' αὐτὰ κατοικτίζετο, φᾶς ὑπὸ Δαρεῖου πεπονθέναι τὰ ἐπεπόνθεε ὑπ' ἑωυτοῦ, παθεῖν δὲ ταῦτα διότι συμβουλεύσαι οἱ ἀπανιστάναί τὴν στρατιήν, ἐπεῖτε δὴ οὐδεὶς πόρος ἐφαίνετο τῆς ἀλώσιος. [3] “νῦν τε,,” ἔφη λέγων “ἐγὼ ὑμῖν ὧ Βαβυλώνιοι ἦκω μέγιστον ἀγαθόν, Δαρεῖω δὲ καὶ τῇ στρατιῇ καὶ Πέρσησι μέγιστον κακόν· οὐ γὰρ δὴ ἐμὲ γε ὧδε λωβησάμενος καταπροΐζεται· ἐπίσταμαι δ' αὐτοῦ πάσας τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων,,” τοιαῦτα ἔλεγε.

157. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ὀρῶντες ἄνδρα τὸν ἐν Πέρσησι δοκιμώτατον ῥινόσ τε καὶ ὧτων ἐστερημένον, μᾶστιξί τε καὶ αἵματι ἀναπεφυρμένον, πάγχυ ἐλπίσαντες λέγειν μιν ἀληθεῖα καὶ σφι ἦκειν σύμμαχον, ἐπιτρέπεσθαι ἔτοιμοι ἦσαν τῶν ἐδέετο σφέων· ἐδέετο δὲ στρατιῆς. [2] ὁ δὲ ἐπεῖτε αὐτῶν τοῦτο παρέλαβε, ἐποίηε τὰ περ τῷ Δαρεῖω συνεθήκατο· ἐξαγαγὼν γὰρ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιήν τῶν Βαβυλωνίων καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐνετείλατο Δαρεῖω τάξαι, τούτους κατεφόνευσε. [3] μαθόντες δὲ μιν οἱ Βαβυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὅμοια, πάγχυ περιχαρές ἐόντες πᾶν δὴ ἔτοιμοι ἦσαν ὑπηρετέειν. ὁ δὲ διαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκεκριμένας, αὐτὶς ἐπιλεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων ἐξήγαγε καὶ κατεφόνευσε τῶν Δαρεῖου στρατιωτῶν τοὺς δισχιλίους. [4] ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δὲ αὐτὶς διαλιπὼν τὰς συγκεκριμένας ἡμέρας ἐξήγαγε ἐς τὸ προειρημένον, καὶ κυκλωσάμενος κατεφόνευσε τοὺς τετρακισχιλίους. ὡς δὲ καὶ τοῦτο κατέργαστο, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης τε οὗτός σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο.

158. Προσβολὴν δὲ Δαρεῖου κατὰ τὰ συγκεκριμένα ποιουμένου πέριξ τὸ τεῖχος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν γὰρ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος ἡμύνοντο τὴν Δαρεῖου στρατιὴν προσβάλλουσαν, ὁ δὲ Ζώπυρος τὰς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας καλεομένας

πύλας ἀναπετάσας ἐσήκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. [2] τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ ποιηθέν, οὗτοι μὲν ἔφευγον ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Βήλου τὸ ἱρόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἔμμενον ἐν τῇ ἑωυτοῦ τάξει ἕκαστος, ἐς ὃ δὴ καὶ οὗτοι ἔμαθον προδεδομένοι.

159. Βαβυλῶν μὲν νυν οὕτω τὸ δεύτερον αἰρέθη. Δαρεῖος δὲ ἐπέιτε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν σφέων τὸ τεῖχος περιεῖλε καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε· τὸ γὰρ πρότερον ἑλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα ἐποίησε τούτων οὐδέτερον· τοῦτο δὲ ὁ Δαρεῖος τῶν ἀνδρῶν τοὺς κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισε, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. [2] ὡς δ' ἔξουσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι ἵνα σφι γενεὴ ὑπογίνηται, τάδε Δαρεῖος προῖδων ἐποίησε· τὰς γὰρ ἑωυτῶν, ὡς καὶ κατ' ἀρχὰς δεδήλωται, ἀπέπνιξαν οἱ Βαβυλώνιοι τοῦ σίτου προορρόντες· ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοισι ἔθνεσι γυναῖκας ἐς Βαβυλῶνα κατιστάναι, ὅσας δὴ ἑκάστοισι ἐπιτάσων, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνήλθε· ἐκ τουτέων δὲ τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγόνασι.

160. Ζωπύρου δὲ οὐδεις ἀγαθοεργὴν Περσέων ὑπερεβάλετο παρὰ Δαρεῖω κριτῇ οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κῦρος μῶνος· τούτῳ γὰρ οὐδεις Περσέων ἠξιώσε κω ἑωυτὸν συμβαλεῖν. πολλάκις δὲ Δαρεῖον λέγεται γνώμην τήνδε ἀποδέξασθαι, ὡς βούλοιο ἂν Ζώπυρον εἶναι ἀπαθεία τῆς ἀεικείης μᾶλλον ἢ Βαβυλώνας οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ ἐούσῃ προσγενέσθαι. [2] ἐτίμησε δὲ μιν μεγάλως· καὶ γὰρ δῶρά οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου ταῦτα τὰ Πέρσησι ἐστὶ τιμωτάτα, καὶ τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τῆς ἐκείνου ζόης, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε. Ζωπύρου δὲ τούτου γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντὶ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμαχῶν ἐστρατήγησε· Μεγαβύζου δὲ τούτου γίνεται Ζώπυρος, ὃς ἐς Ἀθήνας ἠῆτομόλησε ἐκ Περσέων.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ, ΙΣΤΟΡΙΑΙ ΙΙΙ / HERODOTUS, HISTORIES ΙΙΙ

Herodotus, with an English Translation by A. D. Godley 4 vols. (Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1920; London: William Heinemann, 1926)

For the translation and commentaries see Perseus: <http://perseus.mpiwg-berlin.mpg.de/cgi-bin/ptext?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0126&query=book%3D%233>
or / and <http://www.archive.org/details/herodotuswitheng04herouoft>

Στις δύο παραπάνω ηλεκτρονικές διευθύνσεις (και σε αρκετές άλλες) μπορείτε να βρείτε την αγγλική μετάφραση, καθώς και πρόσθετα σχόλια apan.gr

Η περίφημη «ζωφόρος των τοξοτών», γύρω στο 510 π.Χ. (λεπτ. της αριστερής πλευράς απ' όπου ξεκινάει η πομπή). Διακοσμούσε εξωτερικά το Παλάτι του Δαρείου στα Σούσα. Ανασκαφές του Marcel Dieulafoy το 1885-86. Μουσείο του Λούβρου

The 'Archer's frieze' from Darius' palace at Susa, ca. 510 BC, excavated by Marcel Dieulafoy in 1885-86. Detail of the beginning of the frieze, left side.

Department of Oriental Antiquities, Louvre Museum

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Archers_frieze_Darius_1st_Palace_Suse_Louvre_AOD_488_a.jpg

ΧΥΡΑΜΥΗΣ ΜΑΝΕΘΗΚΕΝ ΤΗΡΗΙ ΑΓΑΛΜΑ

«Με ανέθεσε ο Χυραμύης για αγαλλίαση της Ήρας» “Cheramyes dedicated me to delight Hera”

Δύο κόρες, δύο από τα ευγενέστερα έργα της ελληνικής γλυπτικής, ανήκαν σε ένα γλυπτό σύνολο που ανέθεσε κάποιος Σάμιος στο Ηραϊόν. Οι κόρες, που της είπαν και «δίδυμες αδελφές» λόγω της ομοιότητάς τους, είναι υπερμεγέθεις (ύψος μαζί με τη βάση 1,92 μ.) και απεικονίζονται σε ιερατική στάση με το αριστερό χέρι στο στήθος. Είναι δύο προσκυνήτριες. Η τύχη τους όμως στα νεότερα χρόνια ήταν εντελώς διαφορετική. Η πρώτη (A) αποκτήθηκε το 1881 από το Μουσείο του Λούβρου κι έγινε παγκοσμίως γνωστή σαν η «Ήρα της Σάμου». Η δεύτερη (B) ήρθε στο φως μόλις το 1984, στη διάρκεια ανασκαφών στο Ηραϊόν και βρίσκεται στο πλουσιότατο Αρχαιολογικό Μουσείο

της Σάμου. Και οι δύο φέρουν την ίδια επιγραφή, χαραγμένη στην κάθετη παρυφή του ενδύματος. Δυστυχώς είναι ακέφαλες. Το σώμα της λεγόμενης «Ηρας» είναι ακέραιο, είναι σπασμένο το αριστερό χέρι. Ενώ από την άλλη κόρη λείπει ένα κομμάτι από το κάτω μέρος του κορμού.

The two richly dressed kores, sometime called “the twin sisters”, are two statues over life-size (Height 1.92 m., or 6 ft. 3 ½ in. with the base). They belonged to the same group of statues which was dedicated by Cheramyes to the Heraion, the Sanctuary of Hera; the dedicatory inscription is incised on the vertical hem of the cloak of each kore. But after twenty five centuries of common life in the island of Samos they were separated. The one (A) is in the Louvre, a purchase of 1881; she is known all over the world as “Hera of Samos”. The other (B) was found in the Heraion in 1984 and is in the Archaeological Museum of Samos in Greece together with many other masterpieces of the Archaic period.

Πηγή εικονογράφησης / Source of figures:

A Λούβρο / The Louvre

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/artifact?name=Louvre%20Ma%20686&object=Sculpture>

B Αρχαιολογικό Μουσείο Σάμου / Archaeological Museum of Samos

<http://www.samosin.gr/images/ItS/Photos/MusioAnathimaHras.jpg>

Πηγή / Source http://www.gocekturkey.com/PrensFundu_files/EasternMediterranean.jpg

>>>> Δείτε στο Συνοδευτικό υλικό: φωτογραφίες από την Πομπή των υποτελών στην Περσέπολη.

>>>>> By going to the Accompanying material you may see photos from the Procession of the Tributaries Peoples at the Apadana palace of Persepolis (source: apan.gr).